

ЗАБАВНИК

1. 2. 1985. • ИЗЛАЗИ ПЕЋКОМ • ГОДИНА XLVI • 40 ДИН • БРОЈ 1727

Фирма

Веровали или не!

ПАНТЕОН

У ПАРИЗУ ИЗГЛЕДАО
ЈЕ ТОЛИКО НЕСТАБИ-
ЛАН КАДА ЈЕ САГРА-
ЂЕН (1780.) ДА ЈЕ
ЊЕГОВ ТВОРАЦ,
АРХИТЕКТА ЖАК
СУФЛО, ДОБИО
СРЧАНИ НАПАД
И УМРО. ПА ИПАК,
ОВА ГРАЂЕ-
ВИНА ОЧУВА-
ЛА СЕ ДО
ДАНАШЊЕГ
ДАНА.

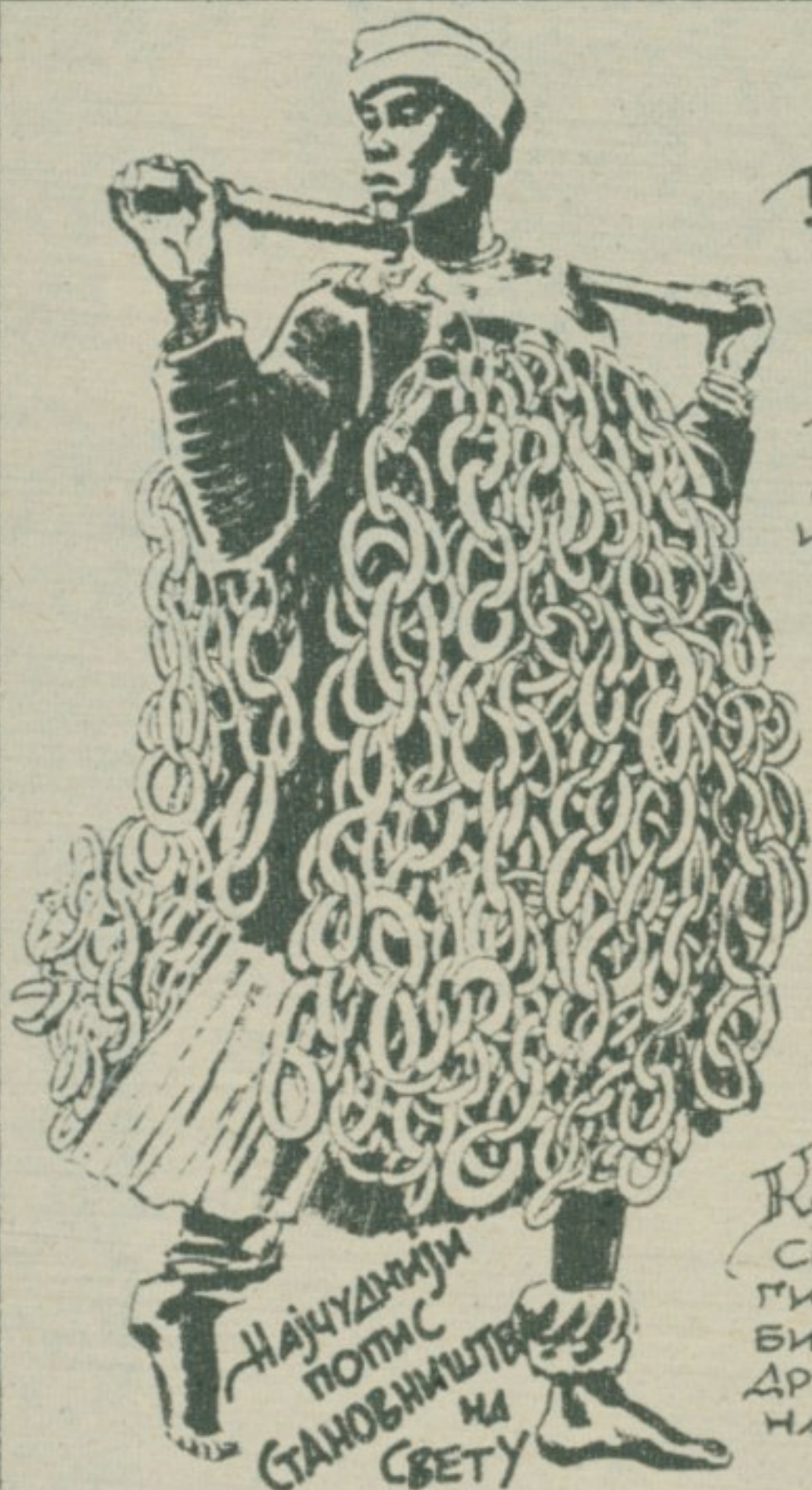
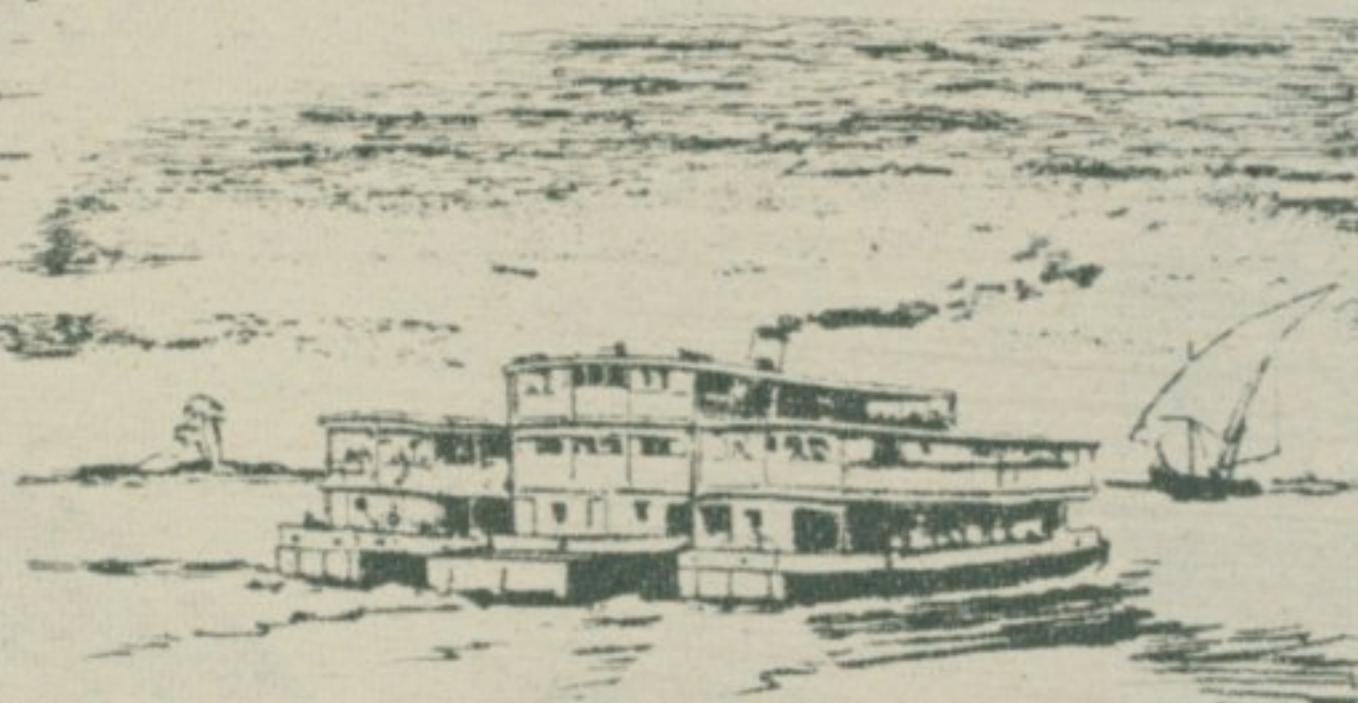
ЕЗРА МИКЕР

(1830 - 1928)
ЈЕДАН ОД ПИОНИРА
НАСЕЉЕНИКА НА
ТЕРИТОРИЈИ ДРЖА-
ВЕ ОРЕГОН (САД),
ЗАХТЕВАО ЈЕ ДЕ-
СЕТОГОДИШЊИ
РАДНИ УГОВОР
КАД ЈЕ ИМАО
90 ГОДИНА.
ОД ТИХ
ДЕСЕТ
ГОДИНА
ПРОЖИВЕО
ЈЕ ЈОШ
САМО 8!

ПАРОВРОДИ

КОЈИ СУ ПЛОВИЛИ НИЛОМ СASTOЈАЛИ СУ
СЕ ОД ТРИ БРОДА ВЕЗАНА ЈЕДАН ЗА ДРУ-
ГИ. НАЈВЕКИ ОД ЊИХ, ОНАЈ У СРЕДИНИ,
БИО ЈЕ НАМЕЊЕН ПУТНИЦИМА I РАЗРЕДА.
ДРУГИ ЈЕ БИО ЗА ПУТНИКЕ II РАЗРЕДА, А
НАЈМАЊИ ЗА ПУТНИКЕ III РАЗРЕДА.

У ПЛЕМЕНУ БАЛАНТЕ,
У ГВИНЕЈИ, ЗА СВАКО
НОВОРОЂЕНЧЕ ДОДАЈЕ СЕ ПО
ЈЕДАН БЕОЦУГ НА ЛАНЦУ ОД СЛАМЕ,
А ЗА СВАКОГ УМРЛОГ УКЛАЊА СЕ
ПО ЈЕДАН. БЕОЦУГИ СЕ ПРЕБРОЈА-
ВАЈУ ЈЕДНОМ ГОДИШЊЕ.

Сиве
Таретнице
КОЈЕ СЕ У РАМПУРУ (ИНДИЈА)
КОРИСТЕ ЗА БОРБУ УМЕ-
СТО ПЕТЛОВА, ТОЛИКО
ПРИВРЖЕНЕ СВОЈИМ ГО-
СПОДАРИМА ДА ИХ ПРАТЕ
КАО ПСИ.

ПАР ЗЕЛЕНИХ ЦИПЕЛА

ЧУВА СЕ ВЕК 390
ГОДИНА У ЗАМКУ
БРИКВОЛУ (ЕНГЛЕСКА)
КАО УСПОМЕНА НА
ПОСЕТУ ЕЛИЗАБЕТЕ I
КОЈА ИХ ЈЕ ТАДА
ТАМО ЗАБОРАВИЛА.

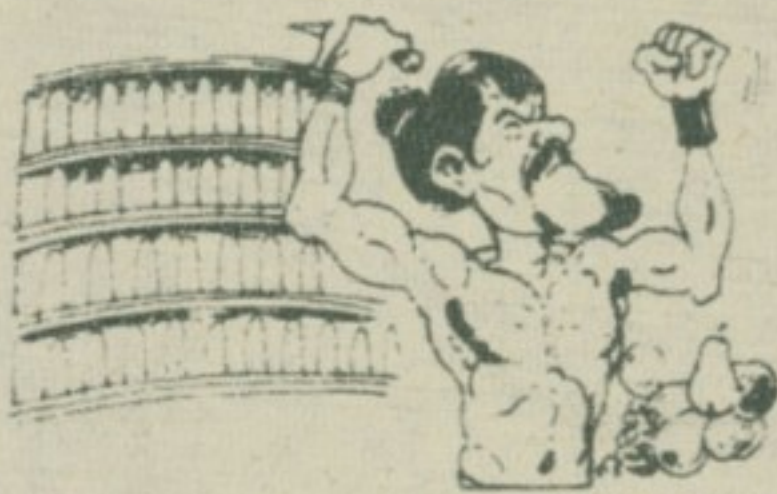

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

● ● ● палеонтолог Ричард
Леки на обалама Туркана у Ке-
нији пронашао је скелет човеко-
вог претка за који се процењује
да је стар милион и шестсто хиља-
да година. Ради се заправо о
фосилним остацима дванаесто-
годишњег дечака који је био
тежак око 65 килограма и ви-
сок 160-170 центиметара. От-
криће овог хомо еректуса (ус-
правног човека) чија је лобања
имала запремину од 700-800
кубних центиметара (код одрас-
лог човека је око 1400 cm³) од
изузетног је значаја јер се досад
веровало да је он био много
нижи. Прорачунато је да би
овај дечак израстао у мушкарца
високог преко метар и осамде-
сет центиметара.

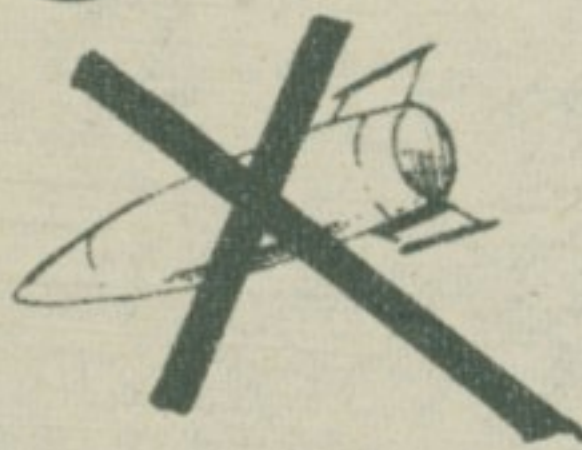

● ● ● првим атлетичарима
на олимпијским играма пре 34
века (око 1500. година пре н.е.)
била је прописана строга дијета
која се састојала искључиво од
поврћа и воћа. Касније, после
776. године пре н.е. за сваку
врсту спорта препоручивало се

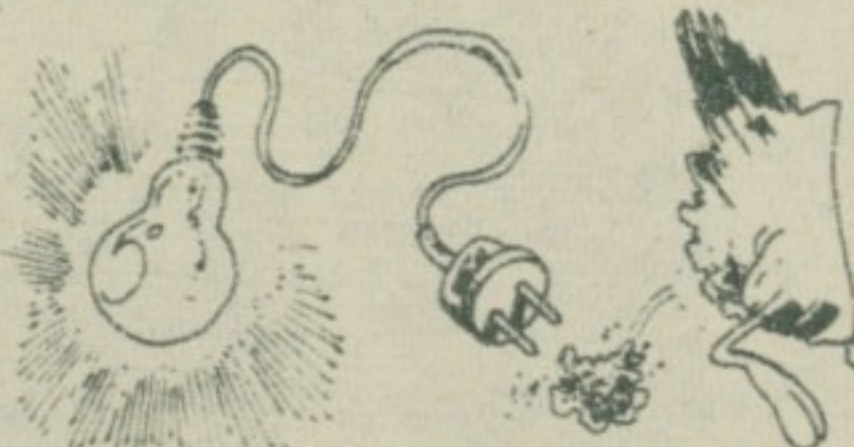
месо одређене животиње. Тако
су скакачи увис јели јаретину,
такмичари у борилачким веш-
тинама месо бика, дизачи тере-
та свињско, а тркачи рибу улов-
љену у немирном мору.

● ● ● од 1972. године број
тигрова и леопарда у Индији се
удвостручио, односно са четири
хиљаде попео се на осам хиља-
да. Ове животиње су законом
заштићене, па мирно живе и
шеткају у 15 националних пар-
кова.

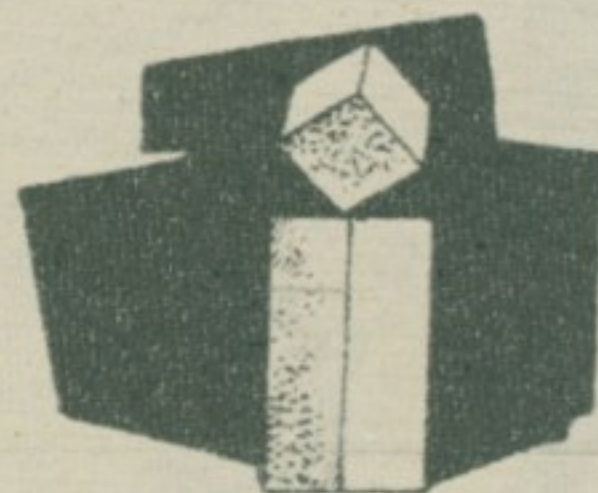

● ● ● петиција против нукле-
арног оружја коју је потписало
тринаест хиљада малишана из
свих крајева света недавно је
стигла у седиште Уједињених
нација у Њујорку. У њој деца
позивају све моћнике на Земљи
да обуставе употребу нуклеар-
ног оружја.

● ● ● стручњаци једне фирме
из италијанског града Сасарије
пронашли су начин како да од
кокошијег измета добију елек-
тричну енергију. Наиме, овај из-
мет помешан са водом даје гас
који опет покреће турбине, а оне
производе струју.

● ● ● у француском граду
Лиону младић по имену Ерик
Кели отворио је необичну рад-
њу - у њој се измишљају и про-
дају лажи. Ако, рецимо, хоћете
да избегнете неки досадни сас-
танак, у Ериковој „радионици“
лажи можете купити уверљив
изговор.

● ● ● прошле године у чехос-
ловачком граду Дачице откри-
вен је споменик - парче шећера
јер је управо ту 1843. године Чех
Јакуб-Кристоф Рад измислио
како да се добије шећер у коц-
кама.

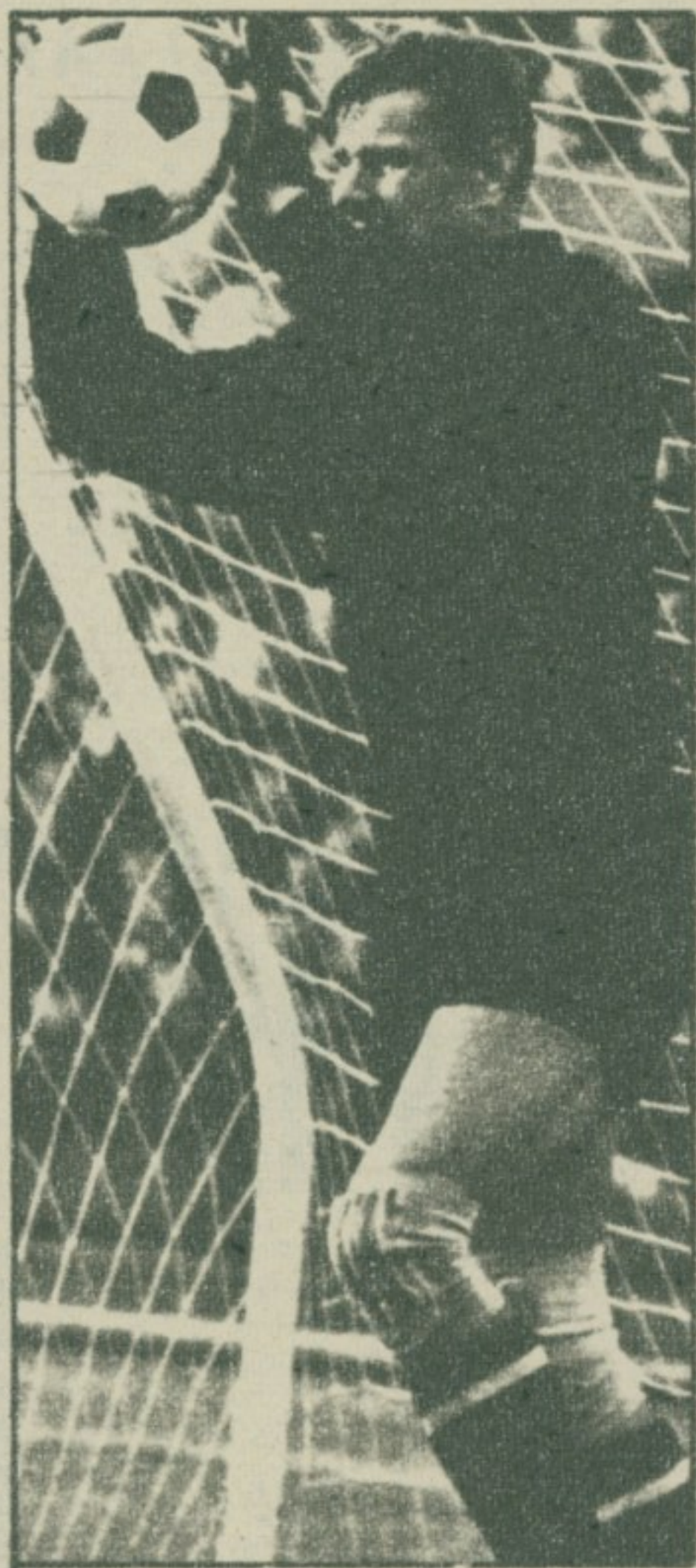
● ● ● бубашваба може да
дигне и пренесе с једног места
на друго терет који је чак 850
пута тежи од ње саме. Када би
човек био тако јак као ово
створење могао би да подигне
око 70 тона.

Илустровао Димитрије Костић

ЛАВ
ЈАШИН:

НАЈБОЉИ ГОЛМАНИ МОГ ВРЕМЕНА

ЈЕДАН ОД СЛАВНИХ
СВЕТСКИХ ВРАТАРА
ГОВОРИ О КОЛЕГАМА

Голман у фудбалу не носи узалуд на дресу број 1, он заиста заузима прво место у тиму. Најважније. Ево које ја памтим, а гледао сам и дружио се готово са свим великим голманима данашњице.

Невидљиви Гилмар

Фудбалска слава Бразила од 1958. године нераскидиво је везана с именима Пелеа, Гаринче, Ваве, Орланда. Међутим, главну улогу у том сјајном тиму — мада често не-

четири пута освајала шампионат Јужне Америке и Интернационални куп 1962. и 1963.

С Гилмаром сам се упознао за време светског првенства у Шведској где су у Хиндосу наше две екипе становале једна поред друге. Једноставан, симпатичан човек. У игри, за разлику од других бразилских голмана који не могу без парада, ефектних али не увек и оправданих бравура, он је више волео једноставност и сигурност.

НА ГОЛУ ЈЕ СТРАШНИ ЛАВ

Лав Иванович Јашин рођен је 22. октобра 1929. По многим најбољим голман света свих времена, „неустрасиви лав“, носио је најчешће црни дрес, а на почетку каријере обавезно и качкет светлије боје. За репрезентацију Совјетског Савеза одиграо је 78 утакмица, а на голу московског „Динамо“ стајао је око 500 пута.

Против југословенских клупских и државних селекција Лав Јашин је наступио десетак пута. По његовој оцени, два највећа успеха совјетског фудбала везана су управо за сусрете са нашом најбољом селекцијом. То су: златна Олимпијска медаља у Мелбурну 1956. године и прво место у Купу нација 1960. у Паризу. Јашин је посебно добро упамтио сусрет „Динамо“ са београдском „Црвеном звездом“, када је на Стадиону ЈНА, 2. јуна 1959, Бора Костић успео да га савлада чак три пута, једном чак са 35 метара даљине. Јашин каже да до тада није знао да лопта може да лети таквом брзином.

Пре неколико година Јашин је озбиљно оболео, живот му је висио о концу због чега му је ампутирана десна нога. Али, он се не предаје. „Тек сад знам да је кретање буквално живот и ходам по кући, у дворишту, парку“. У међувремену написао је и аутобиографску књигу „Срећа тешких победа“ из које преносимо његов омиљен одељак посвећен колегама голманима.

видљиву — имао је голман Дос Сантос Невес Гилмар. По неком неписаном закону латинскоамерички фудбал није давао вратаре светског гласа, па је Гилмар у том погледу — изузетак. И то изванредан. Његово мајсторство заблистало је на првенству света у Енглеској 1966. на коме су Бразилци играли слабо. Тек смо ту сви видели правог Гилмара и схватили колико вреди. Ја тврдим: само је виртуозни Гилмар у утакмици с Мађарима спасао бразилску репрезентацију катастрофалног пораза.

Гилмар је бранио националне боје у 100 утакмица и у том погледу мало нас се може мерити с њим. Он је играо и за екипу која је освојила првенство света 1958. и 1962.

Господар шеснаестерца

Идеалан голман за идеалан тим свих времена, сматрају многи спортски стручњаци, био би Енглеz Гордон Бенкс, вратар екипе која је освојила светско првенство 1966. И ја сматрам да овај спортиста заслужује највише могуће оцене. Посебно се сећам како је играо одлично у финалном мечу против Савезне Републике Немачке и одбранио многе неодбрањиве лопте. Гледао сам још једном Бенкса, на првенству света у Мексику 1970. године. Срели смо се као стари пријатељи, поздравили и загрлили. Већ после првих реченица које смо измењали ухватио се за крста, на месту где се налазе бубрези, и ре-

Јашинова тајна: стајао је увек тамо где је ишла лопта.

као: „Нисам баш најбоље...“ Али, на првим утакмицама 33-годишњи Енглеz играо је величанствено. Бранио је без грешке у сусретима с Румунима и Чесима и тада сам схватио шта значи оно кад се за голмана каже да је „господар шеснаестерца“, и то у највишем смислу те речи. Бенкс је то био. Имао је добру висину за голмана (178 cm), стапљеност на којој би му свако поза видео, изванредне рефлексе и огромно искуство. То је умео да цени тадашњи британски тренер чувени Алф Ремзи који је једном изјавио новинарима: „Могу да нађем замену за сваког, па и најбољег играча у тиму, али за Бенкса — не“. Британци су имали прилике да схвате смисао ових речи у мексичком градићу Леонеу када Бенкс због болести, која је све више напредовала, није могао да изађе на терен у четвртфиналној борби с репрезентацијом СР Немачке. Три гола које је Британија примила у другом полувремену, и то пошто су Енглези повели са 2:0, у потпуности су „заслуга“ Бенксовог колеге који није могао да издржи овај крајње напет меч. Само би Бенкс то могао.

Италијани, изљубите Албертозија!

Од представника италијанске школе увек ћу се сећати Енрика Албертозија, голмана „Фиорентине“ и репрезентације за коју је наступао без замене пуних девет година. Гледао сам га на првенству Европе 1964. и 1968. године. Његова екипа играла је неуједначено, али ни за један пораз голман није био крив. Дешавало се нешто необично: што је утакмица била тежа, он је боље бранио. Албертози је био еластичан и окретан, леп; скакао је изванредно лако и непоновљиво елегантно. Али, ниједна од ових особина којима га је природа обдарила није му служила да засени гледаоце, он их

је користио само кад је интерес клуба то захтевао... Сећам се сусрета наших двеју репрезентација на светском првенству. Победили смо са 1:0 (гол је постигао Игор Численко), али да није било Енрика исход би за Италијане био још непријатнији... Прошле су четири године и 30-годишњи Албертози допутовао је на своје треће светско првенство, у Мексико. Његов стил упадљиво се разликовао, на пример, од Бенксовог. Енрико је ретко напуштао гол-линију, није ризиковао истрчавање да би ухватио лопту. Али, рефлекси и добро постављање, „осећање за место“, надокнађивали су ту његову „непокретност“ што му је омогућавало да господари ситуацијом. Играјући против СР Немачке у Мексику одбранио је двадесет и шест изванредних шутева, међу којима је било и таквих удараца које ми у фудбалу називамо „мртва лопта“. После овог сусрета мексичке новине су писале: Италијани, признајући победу над Немцима, не заборавите да изљубите Албертозија!

„Папа Дино“

Једанаестог јула 1982. године у Мадриду на стадиону „Сантјаго Бернабе“ четрдесетогодишњи Дино Зоф, најстарији играч на утакмици финалног меча, капитен италијанске репрезентације, подигао је високо изнад главе златан пехар првака света. Кад је екипа „азура“ оптрчала почасни круг, Зоф (кога у Италији зову и „папа Дино“) рекао је у интервјуу за телевизију и радио: „Играли смо овде да људима покажемо непролазну лепоту фудбала. И учинили смо све што смо могли да победимо“.

Зоф је имао право да да такву изјаву. На читавом финалном турниру је играо ненадмашно, јединствено. Истрчавао је до линије казненог простора да би одузео лопту од Селеза, а само минут пре но што ће судија одсвирати крај он је у силовитом скоку неустрасиво одбио ударац Сократеса што је уједно била и последња шанса противника да изједначи резултат.

Увек кад говорим о Зофу чиним то с посебним осећањем. Између осталог и због тога што су му, кад је био млад, упорно понављали: „Никад од тебе неће бити голман!“ И то су још говорили најпознатији селектори и тренери. Али, он је терао своје, рушио све препреке и постигао оно што је желео. Зоф је дебитовао у првој италијанској лиги 1961. кад му је било 19 година. Први пут је убачен у репрезентацију 1968. Али, на првенство света у Мексику пошао је Албертози. Само годину дана касније Зоф се изборио за место у репрезентацији и задржао га 14 година узастопце!

Године 1983. добио сам позив да дођем у Сан Ремо на свечаност опроштаја Дина Зофа од фудбала. Кад сам допутовао, сазнао сам да је позвано три стотине званица из целог света. Фудбалског. На банкету смо се за одвојени сто сместили ми голмани. Италијани — Албертози, Буфон, Санти — Југословен Владимир Беара, Енглеz Гордон Бенкс, Чехословак Иван Виктор, Шпанац Хозе Ирибар, Уругвајац Ладислав Мазуркиевич, Мексиканац Антонио Карбахал... Причали смо о својим животима захвални судбини што нас је поставила на место број 1.

В. М. С.

1. 2. 1985.

ПОПУЛТАРНИ
ЗАБАВНИК

3

По густом мраку једна девојка испливала је из ледене Рајне на западну обалу. Било је то око поноћи 13. марта 1945. Крај рата био је на видику: савезничке армије продирале су у Хитлерову Немачку са свих страна. Америчке трупе држале су западну обалу Рајне и један део Келна који је непрекидним бомбардовањима био претворен у рушевине. Супротну обалу запосели су остаци нацистичке војске, углавном СС трупе које су се грчевито браниле.

Девојка је, изашавши из воде, налетела на америчку заседу. Док су је два војника спроводила у штаб са њених панталона и џемпера цедила се вода.

Први траг

Амерички обавештајни официри одмах су се заинтересовали за њу. Они су од избеглица прикупљали податке о распореду и наоружању немачких трупа. Дали су јој суву одећу, понудили је румом и чајем, а затим, кад се повратила, почели да је испитују.

Девојка је рекла да се зове Елоиза Буконвил и да су је Немци још 1942. године отерали на принудан рад. Сада је, користећи хаос, успела да се пребаци на ослобођену територију. Казала је да јој је жеља да се врати у Француску, где су њени родитељи који и не знају да је жива, била јача од страха од есесоваца који у моторним чамцима патролирају реком.

Њена прича није се разликовала од исповести хиљада избеглица које су тих дана тражиле спас код савезника. Па ипак, иследницима је била сумњива јер су у њеној мокрој одећи нашли снажну батеријску сигналну лампу са зеленим и црвеним светлом.

Зато су јој наредили да се потпуно свуче како би је детаљно прегледали. Увређено је одбила да то учини и тада су је Американци, нимало нежно, приморали. Претрес није био узалудан: девојка је, уз тело, носила привезану кесу од непромочивог платна у којој се налазио — револвер.

Стара фотографија

У три часа ујутро иследници су пробудили свог шефа, једног од најистакнутијих америчких контраобавештајаца Фентона Морана. Моран је дуго провео у дипломатији а пред други светски рат је постао професор правног факултета. Говорио је одлично осам језика.

Сада је, седећи насамо с девојком, љубазно ћаскао на француском да би се уверио да ли јој је то стварно матерњи језик. На своје разочарење, закључио је да је непозната девојка заиста Францускиња. Па ипак, и даље је нудио пићем и покушавао да пронађе неку нелогичност у њеној причи.

— Знам да сумњате у мене — говорила је девојка. — Али ја нисам шпијунка, већ права мученица. Окупатори су ме одвели у Немачку на принудни рад. Цео рат сам провела у једној фабрици радећи као роб. Кад је Немачка почела да пропада, успела сам да побегнем. А сад, ево, проверавате ме и ви који долазите као ослободиоци. Зашто ме не оставите на миру? Тако ми се спава.

Моран је позвао стражара и рекао му на енглеском:

— Одведи је у затвор и добро пази на њу. Сигуран сам да ће се опаметити и проговорити.

Док је то говорио, гледао је девојку. Учинило му се да је у њеним очима опазио неку сенку, као да је разумела сваку његову реч. А тврдила је да не зна енглески...

Уместо да легне, Моран је почео да копа по безбројним досијейима нацистичких шпијуна. Најзад, у рано јутро, пронашао је досије који је тражио. На корицама дебеле фасцикле стајало је име СИБИЛА ДЕЛКУР. Савезници су је сматрали најопаснијом не-

мачком шпијунком, трагали су за њом по Француској, Белгији и Луксембургу где је током пет ратних година послала велики број људи у смрт.

Сибилла Делкур била је љубавница злогласног гестаповца Вернера Крамера, шефа добро организоване и велике шпијунске мреже која је деловала у савезничкој позадини. Сам Хитлер одликовао је Крамера за заслуге које је учинио Трећем Рајху.

У досијеу се налазила и једна фотографија Сибиле Делкур, стара и прилично прљава. Па ипак, Моран је закључио да ухваћена Францускиња није нико други до најближа сарадница Вернера Крамера.

Кад ћете ме стрељати?

Од раног јутра иследници су саслушавали девојку. Упорно је порицала иако су јој Американци обећали слободу и новац ако им помогне да ухвате Крамера. Ни претње нису помогле. Францускиња је упорно понављала да нема никакве везе са Гестапоом и да жели да иде кући.

У једном тренутку Моран је на немачком грубо подвикнуо већ исцрпљеној девојци:

— Послао вас је да претјете Рајну на овом месту иако смо досад баш ту ухватили многе његове агенте. Знајте: Крамер је желео да вас се ослободи!

Погођена у живац, девојка се бесно окренула

према Морану и одговорила му не кријући мржњу:

— Лажете! Крамер је заљубљен у мене!

— Погледајте шта све знамо о вама — мирно је наставио Моран стављајући пред девојку досије Сибиле Делкур. — Држали сте кафану са мајком у белгијском граду Брижу. Немци су били ваши чести гости. Једног дана појавио се висок и отмени официр, пун пара. Био је то Вернер Крамер. Допали сте му се, а и он вама. Али зашто сте потказивали људе, зашто сте их слали у смрт?

— У реду — рекла је хладно девојка. — Помирила сам се са смрћу још кад сам почела да се бавим овим послом. Када ћете ме стрељати?

— Зашто бисмо вас убили? — осмехнуо се Моран.

— Нама је важан Крамер а не ви. А да вам докажем колико знамо о њему, рећи ћу вам и ово: поред вас, имао је још десетак девојака. Сетите се пегаве Лизе, Швеђанке Инге и мале Лиси. Кад би му досадиле, слао их је на шпијунски задатак знајући да ће нама пасти у руке. Мислио је да ћемо их одмах стрељати. Нисмо то учинили. Кад би нам признале своје везе с Крамером, ми смо их пуштали на слободу. Могу вас довести у везу с њима, ако желите. Сад, кад је и вас отерао, знате ли ко је заузео ваше место? Она црнка Марија Ви је познајете.

Сибилла је оборила главу да сакрије сузе. Она је

Одведи је у затвор и добро пази на њу. Сигуран сам да ће се опаметити и проговорити! — наредио је Моран

одавно сумњала да Крамер не воли само њу већ да се забавља и са многим другим девојкама које су радиле за њега.

Сигнал за Крамера

— Мрзим га! — прогргала је најзад. — Реците шта очекујете од мене?

— Да одате нацистичке агенте који раде у вашој позадини.

И Сибилла је почела да набраја имена шпијуна и места у којима су се крили, одала је њихова склоништа и шифре. Моран је био изненађен: Крамер је успео да организује иза линије фронта огромну мрежу шпијуна и диверзаната који су имали задатак да врше саботаже, ометају транспорте, убијају савезничке официре. Досад је мрежом руководио Крамер, а сада је послао Сибилу да она преузме сав посао.

С четом војника Моран је пошао да провери Сибиллине речи. Све је било истина: у подрумима разрушених зграда у Келну нашли су магацине с оружјем, муницијом и експлозивом које су чували прерушени гестаповци. Повео је и Сибилу са собом и она се показала као вредан сарадник: многе немачке агенте препознала је на улицама Келна и неприметно давала знак савезничким војницима да их ухапсе. Многи од њих су чак радили за Американце.

За два дана Сибилла је Морану предала преко 150

немачких агената. Али Крамеру нису могли да уђу у траг.

— Он је на другој обали Рајне, — објаснила је Сибиле. — Ноћас треба да му се јавим, иначе ће помислити да ми се нешто десило.

У поноћ су је савезнички војници довели на обалу. Својом цепном лампом дуго је давала сигнале, час црвене, час зелене. С друге стране Рајне стигао је одговор: неколико кратких блесака светлости.

— Крамер намерава да пређе у вашу позадину. Надам се да ми сада верујете.

Никад га нисам видела

Сибиле је следећих дана вредно наставила да открива немачке агенте: железничаре који су ометали саобраћај, гостионичаре који су тровали савезничке војнике, саобраћајце који су војне колоне упућивали погрешним правцем. Крамер је заиста организовао огромну мрежу чији је задатак био да ометају напредовање савезника.

Али од Крамера ни трага. Назад је једне ноћи америчка патрола ухватила два мушкарца и једну жену који су се чамцем пребацили преко Рајне. Сви троје су били одевени у сељачка одела и тврдили да су Холанђани.

Моран је наредио да доведу Сибилу.

— Познајете ли ове људе? — рекао је.

Сибиле их је добро осмотрила и рекла:

— Не, никад их нисам видела.

Али, Моран је био неповерљив. Позвао је и друге ухваћене немачке агенте који су познавали Крамера. Они су му без колебања потврдили да је високи мушкарац са брчићима главом Крамер. Жена која је ухваћена с њим била је његова нова љубав — Марија.

Па ипак, иако их је видела заједно, Сибиле није хтела да их ода. Упркос свему, она је још волела Крамера.

Белгијски суд који је осудио Сибилу Делкур на смрт преиначио је пресуду на 20 година робије кад је Моран послао извештај у коме је изнео њене заслуге за хватање преко 300 немачких агената.

Вернер Крамер је осуђен на смрт и стрељан, а Марија је упућена у један француски затвор где је требало да издржи казну — 15 година робије.

Е. М.

Илустровао Брано Јовановић

БИОГРАФИЈА ЈЕДНЕ ЛЕГЕНДЕ

ПРОКЛЕТСТВО ХОЏЕ С МАГАРЦЕМ

**ПОСЛЕДЊЕ УЧИТЕЉЕВЕ
РЕЧИ УПУЋЕНЕ НАСТРАДИНУ
БЕЈАХУ: – НЕКА ТЕ ЧИТАВОГ
ЖИВОТА ПРАТИ КАЗНА ДА
ЗАСМЕЈАВАШ ДРУГЕ!**

Све доскора веровало се да је и Настрадаин-хоџа, као и Али-баба и Шехерезада, плод маште старих источњачких писаца и да никада није ни постојао. Међутим, новија турска историја је доказала да Настрадаин-хоџа није измишљено лице, већ чувена личност свог времена: помиње се као највећи сатиричар и хумориста 14. века читаве Средње Азије.

Родио се у граду Костамунији у породици Чобанија која је више стотина година у својству вазалних кнезова владала у том крају. Када су изгубили самосталност, Настрадаин-хоџа је прешао у град Коњу (Иконију) на подручју данашње Турске где су владали самостални кнежеви Илханије, и службовао као ризничар на двору иконијског валије (гувернера). Валија је био пљачкаш и гуликожа, те је народ почео да се буну против њега, а уз народ је био и Настрадаин-хоџа. Због тога је хоџа морао да побегне са двора и пресели се у град Акшехер где је живео све до смрти.

Настрадаин-хоџа је био и веома образован човек. Темелјито је познавао обимно шеријатско право, био вешт у астрономији и другим сродним наукама. Био је учитељ, професор на вишим школама, кадија и напоскон дипломатски представник на страним дворовима.

Како је постао шаливџија? Настрадаин тврди да је то последица једне клетве. Још као дечак украо је, с групом другова, јагње свог учитеља. Заклали су га, испекли и појели, а кад је учитељ запитан где му је јагње, они су одбили да било шта кажу. Међутим, учитељ је био упоран и после дужег претраживања нашао је закопане кости. Баци

знају. Тада је учитељ почео да испитује једног по једног:

- Шта си ти радио?
 - Ја сам јагње ухватио.
 - Хватали те и везивали читавог живота!
 - А ти? – упитао је другога.
 - Ја сам закопао кости.
 - Буди читавог живота гробар!
- И тако редом... Кад је дошао до Настрадаина, запитан је:

- Шта си ти радио?
- Ја сам се свему томе смејао.
- Несретниче, нека те читавог живота прати казна да друге засмејаваш!

Као осека и плима

Настрадаин-хоџа није остао само турски сатиричар. Његове шале су постале својина готово свих народа

КУЋА

Некакав мудрац чуо за Настрадаин-хоџу, да га нико не може преварити и пошао да га надмудри. Дође у касабу где је тада живео Настрадаин и у једном сокаку наиђе на човека који на леђима држи готово срушен дувар.

- Знаш ли где је Настрадаин-хоџина кућа? – упита овог мудраца.
 - Знам – одврати овај – придржи ми дувар да се не свали, ја ћу ти га сад довести.
 - Таман! – и мудрац се одмах сагне под дувар, а овај оде.
- Држи тако дувар – сат, два, три – досадило му се, а онога никад са хоџом.

Неко тада наишао па га пита зашто држи дувар. Мудрац му све каза.

- Е, мој брате, тај што те је оставио ту, био је главом Настрадаин-хоџа.

КАТАНАЦ

Једне ноћи пође Настрадаин да краде и тако дође к дућану који је закатанчен био. Извади турпију, почне турпијати катанац. Уто наиђу стражари и запитају Настрадаина:

- Шта то, хоџо, радиш?
- Он им одговори:
- Гудим.
- Опет запитају стражари:
- А зашто ти се гусле не чују?
- А хоџа им на то:
- Чуће се.

света. У Русији је написан опширан роман о његовом животу, а снимљени су и филмови. Године 1966. у Цариграду је издата и романирана биографија под називом „Човек који засмејава цео свет“.

И у нашим народним приповеткама налази се већи број шала везаних за њега.

По шалама које је чинио на рачун владара види се да није био њихов љубимац, нити их је много ценио. Од њега је остала и следећа досетка. Чувеном владару Алаудину Селџуку прочитао је Настрадаин мудар савет неког старог песника:

„Поштуј владаре, али се не дружи са њима.

Јер они су као морска осека и плима...

Међутим, Алаудин није разумео шта значи оно „као морска осека и плима“. На то му Настрадаин одговори:

– Владари често знају да глупост неког човека награде највећим частима, узму га за свог саветника и поставе за великог везира ако је та глупост неки хвалоспев владару, а одрубе му главу или га стрпају у тамницу ако им други пут каже истину у очи и да добар савет, али не по њиховој вољи.

Баш сте чудни!

Позвао Настрадаин неке студенте кући на ручак и рекао им да га дочекају пред вратима док он са женом види шта има за јело. Када је сазнао да у кући нема ништа чиме би их погостио, сакрио се у једну собу на спрату. Студенти чекали, чекали, па га почеше дозивати. Хоџа се не одазва, а они вичу ли вичу. Изађе Настрадаинова жена, па им одговори да хоџе нема код куће. Ови се изненаде, па јој кажу да је хоџа малопре ушао у кућу и да је сигурно унутра. То хоџи већ досадило и он отвори прозор те довикне:

– Ала сте ви чудни људи! Зар хоџа није могао имати друга врата и изаћи!

Настрадаина је немогуће замислити без његовог магарца, нераздвојног пратиоца. Али, једном га негде изгуби, па тужан пође да га тражи и стигне до првих кућа града. Ту сусретне групу дечака како се играју.

– Децо, да ли се у вароши прича да је Настрадаин-хоџа изгубио магарца? – упитао их је.

- Деца одговоре:
- Не прича се, хоџа!
- Е децо, камо среће да је то истина!

Последња жеља

Мада је последња Настрадаинова жеља била да место где га сахране остане у тајности, људи су сазнали за његов гроб у Акшехеру и подигли чувено криво Настрадаиново турбе. Касније генерације су више тог турбета подигле још једно да га штити од зуба времена. Сваке године у Акшехеру се одржава скуп на коме се појави тобожњи Настрадаин у свом дугом огртачу и на обавезном магарцу, а за њим читава свита пратилаца у ношњама из времена када је Настрадаин живео. Поворка одлази на гробље где је Настрадаиново турбе и ту се одржава вероватно најчуднији помен на свету. Уместо свечаног мира препричавају се његове шале и ори смех.

Н. Х.

„Мама, још само две стране“. „Могу ли само још да погледам цртаћ?“ „Тата, молим те да погледам утакмицу са тобом на телевизији и онда ћу на спавање.“

Овакви вечерњи преговори готово свакодневно се чују у свакој, па и нашој породици. Занимљива књига, стрип или телевизија могу тако да заокупе дете, да га тог тренутка прође свака жеља за спавањем. А родитељи су, опет, убеђени, да само дуг, темељит сан доиста одмара. И зато покушавају да сместе свој подмладак што раније у кревет.

То, међутим, не мора да значи да су увек у праву.

Италијански дечји лекари су покушали да саставе таблицу потребног сна код деце, која изгледа овако:

Старост	Дужина спавања
6 година	12 сати
7-8 година	10-11 сати
9-12 година	10 сати
13-15 година	9 сати
16-18 година	8-9 сати

Уз то „маторци“ би требало да се сете да су деца и њихово понашање, па и што се тиче одласка на спавање – управо њихово огледало.

Као и одрасле, и децу можемо да поделимо на „врапце“ или „кокошке“, дакле, особе које су већ у раним јутарњим часовима расположене за рад, и „сове“, људе који се заправо буде тек предвече и тек тада могу да дају све од себе. Никакво чудо онда што су неки клинци ујутро мрзовољни, док су други живахни попут врабаца. Нека деца много лакше уче изјутра, док другима наука боље иде поподне или увече. Значи, потпуно је погрешно стрпати сву децу у исти кош и поставити јединствено правило, на пример: „У 19 сати сви у кревет!“ Тиме се можда чини услуга оној деци која већ зевају у то време (иако је таквих, мора се признати, све мање), али се чини неправда онима

ВЕШТИНА СПАВАЊА

КОКОШКЕ И СОВЕ

КАДА ДЕТЕ МОРА У ПОСТЕЉУ, НА СПАВАЊЕ? КОЛИКО ОДРАСЛИ ТРЕБА ДА СПАВАЈУ?

рано пре подне или можда касније.

Колико сна за одрасле?

„Спавање је за глупане!“ Наполеон ту, наравно, није убрајао себе, јер је спавао само четири сата дневно?! Постоје неке просечне вредности, по којима људи између 19 и 30 година спавају седам-осам сати, док педесетогодишњацима и старијима није потребно више од шест сати сна.

Савремени истраживачи људског сна

у једном су, ипак, јединствени, а то је да све зависи од квалитета сна, а не од броја проспаваних сати. Према неким, најважније је када се

степен време је за спавање. Право време за спавање је оно – кад вам се приспава. Нешто важи за све: без сна се не може. Срећом, то-

ЛЕЖИШ КАКО ЖИВИШ

Ако је веровати изрекама, онда краљеви спавају на леђима, мудри људи на страни, богати на трбуху, а плашљивци склупчани као дете у мајчиној утроби. Показаћемо вам четири типичне позиције спавања, које по мишљењу научника помало одају и људски карактер:

1. **Фетус-положај:** одаје несигурност, страх и потребу за заштитом. Људи који тако спавају често су преслаби да на својим плећима носе терет сваке одговорности.
2. **Краљевски или леђни положај:** Људе који тако спавају карактерише нарочита сигурност у себе, јака личност. Ономе ко тако спава потребна су признања и аплауз.
3. **Трбушни положај:** одаје тежњу за уредношћу и тачношћу. Људи који спавају на трбуху воле да се друже, али и да владају другима. Не воле изненађења било какве врсте.
4. **Положај са стране:** заузимају обично самоуверене особе. Њихов живот протиче без већих узбуђења. Они спавају мирно и дубоко.

иде на спавање. Најпогодније време за одлазак на починак може да утврди свако од нас на тај начин ако више дана узастопно мери температуру. Кад она падне испод 36,5

талне несанице, о којој неки упорно говоре („Нисам ока склопио“) – нема. Организам увек обезбеди себи минимално неопходног сна.

М. Ш.

МЕСЕЧАРИ

Људе затворених очију и руку испружених на Месецу – тако се, обично, представљају људи који ходају у сну, тзв. „месечари“. Али, да ли Месец стварно има у свему томе удела још увек се само нагађа.

Шетња у сну није никаква реткост! Чак шест одсто свих људи, макар једном у животу, били су „месечари“. (У СР Немачкој, на пример, има их четири милиона.)

Шетња у сну није никакав претећи симптом неке болести мозга, већ једна релативно безазлена сметња прилагођавања и преласка из дубоког сна у будно стање: Тело је додуше будно, али „душа“ још спава.

Људи који шетају у сну, по правилу не праве ноћне излете преко кровова. Већина остаје у соби, неколико минута шета по њој и онда се поново враћа у постељу.

„Месечара“ треба пробудити само ако је у опасности и то – не дрмусањем или хватањем – већ извикивањем његовог имена.

„Месечар“ не мора да се лечи. Код деце ова сметња обично пролази сама по себ, а код одраслих – ако се снажан стрес као изазивач „ноћних шетњи“ превазиђе.

1. 2. 1985.

ПОЛИТИКИ
ЗАБАВНИК

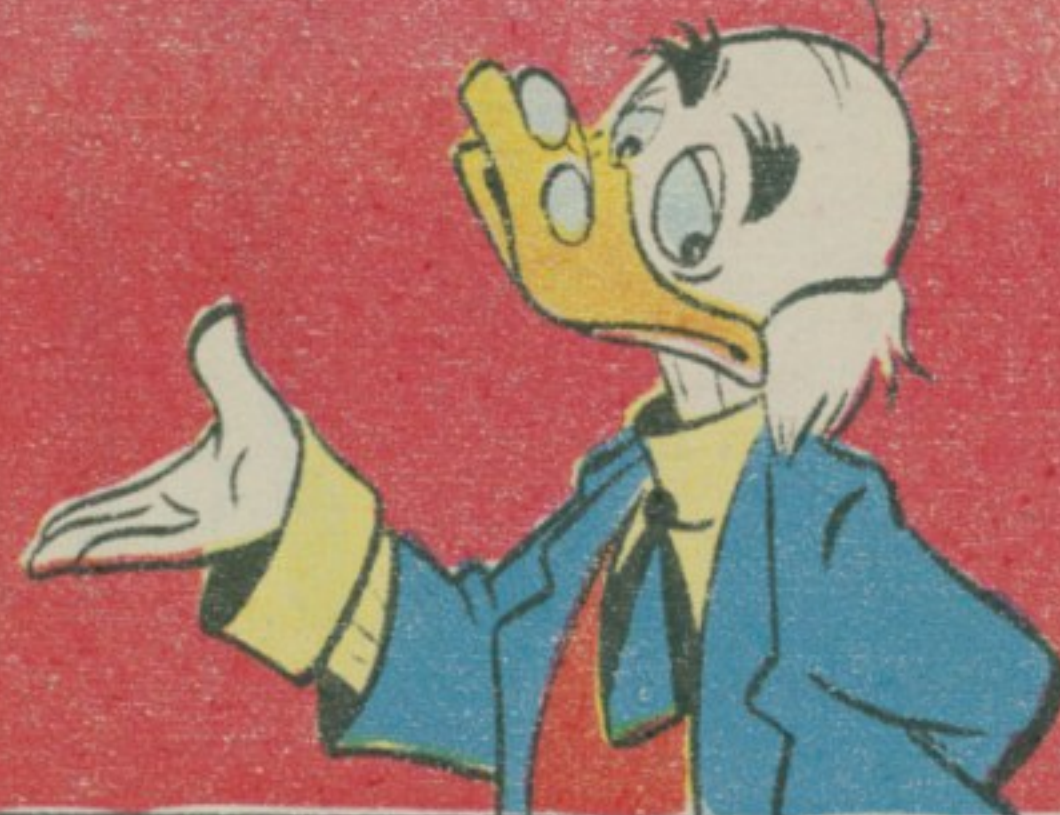
WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

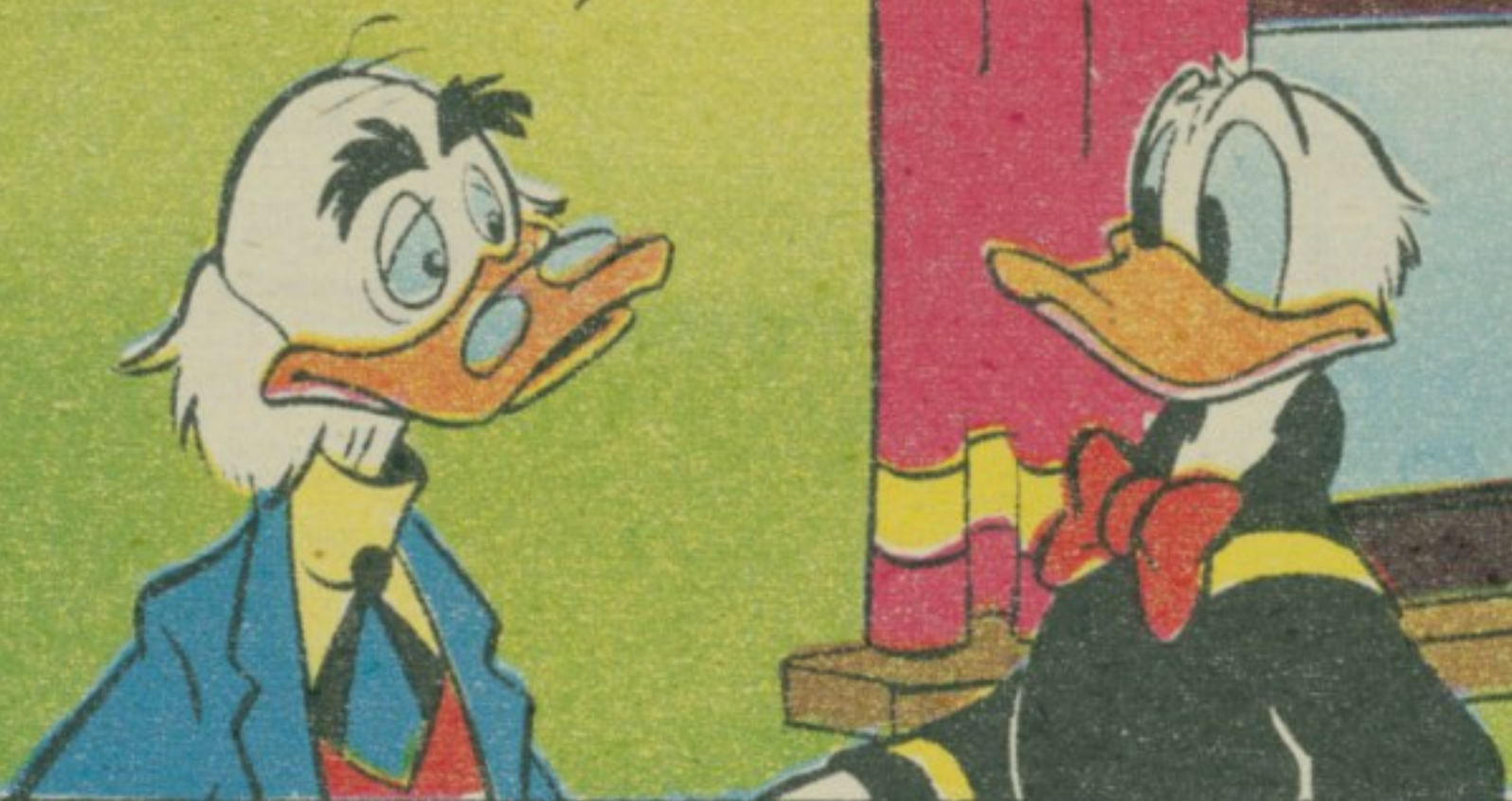
СТАЛНО НЕШТО ПЕТЉАМ, СВЕ
ГУБИМ, ЗАТУРАМ ...

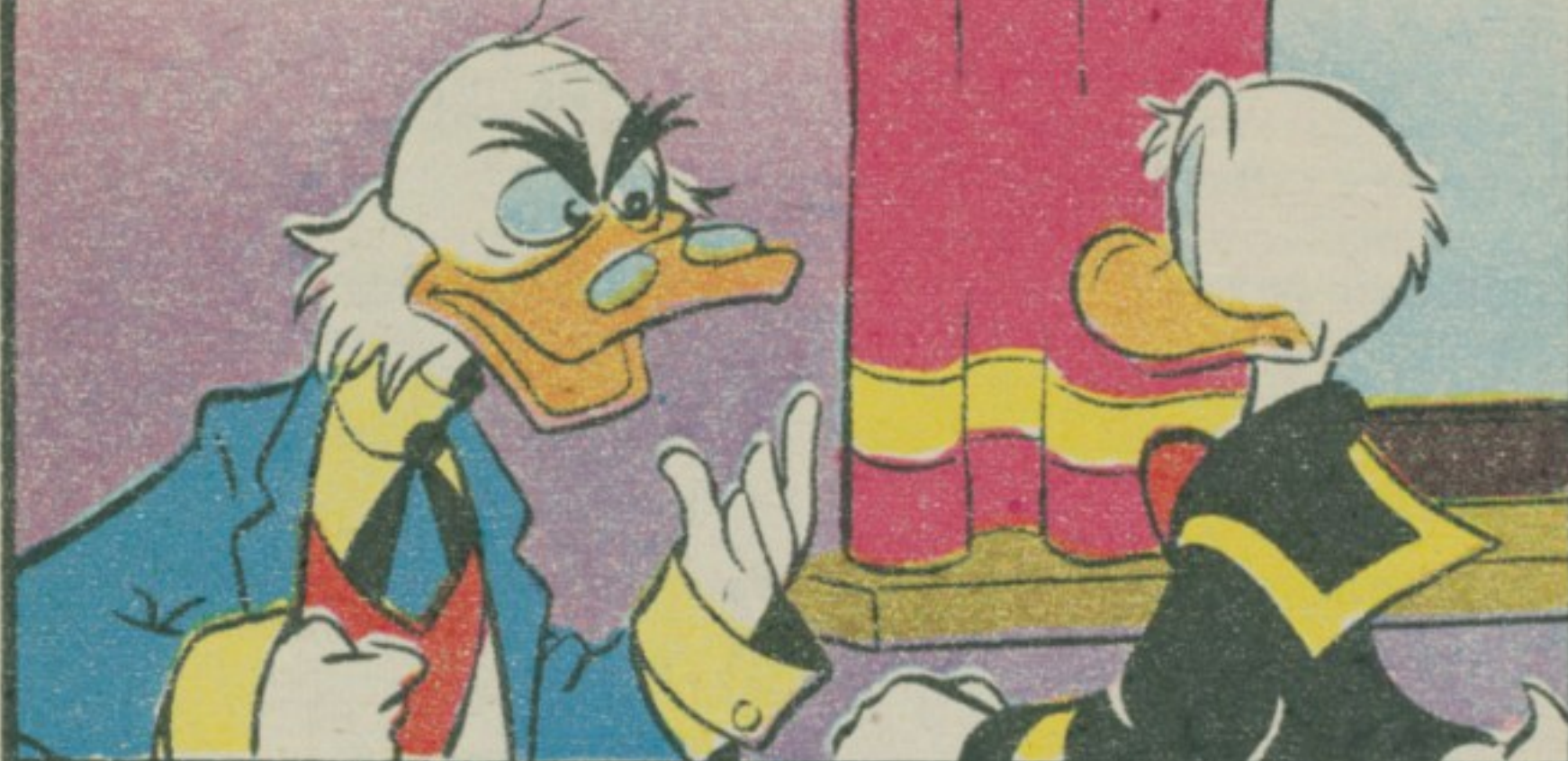
... А ДА СТВАР БУ-
ДЕ ЈОШ ГОРА, ПА-
ТИМ И ОД ЗАБО-
РАВНОСТИ!

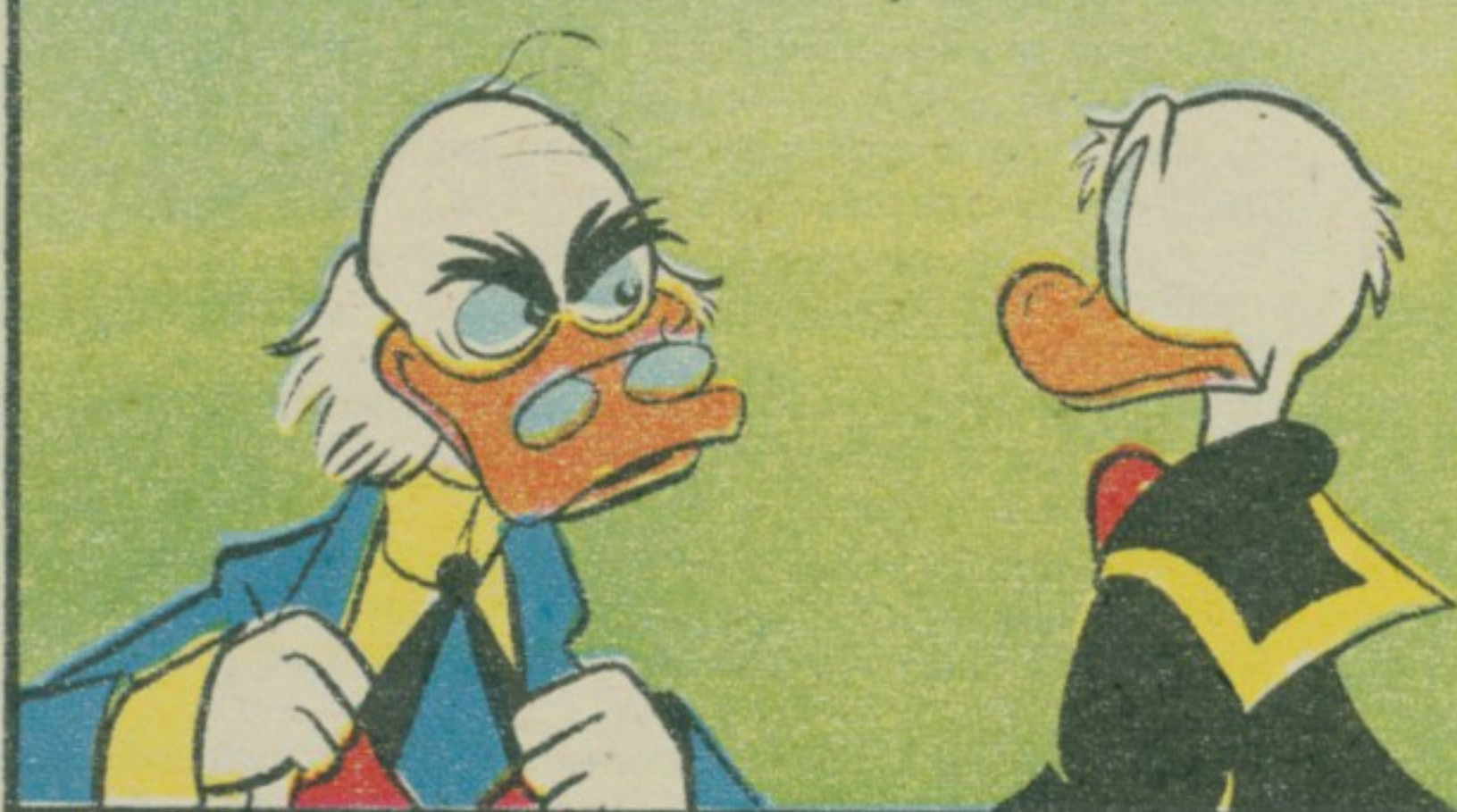
МОРАМ ТИ ПРИЗНАТИ
ДА САМ ЦИТАВОГ УЖИ-
ВОТА БИО ЗАБОРАВАН!

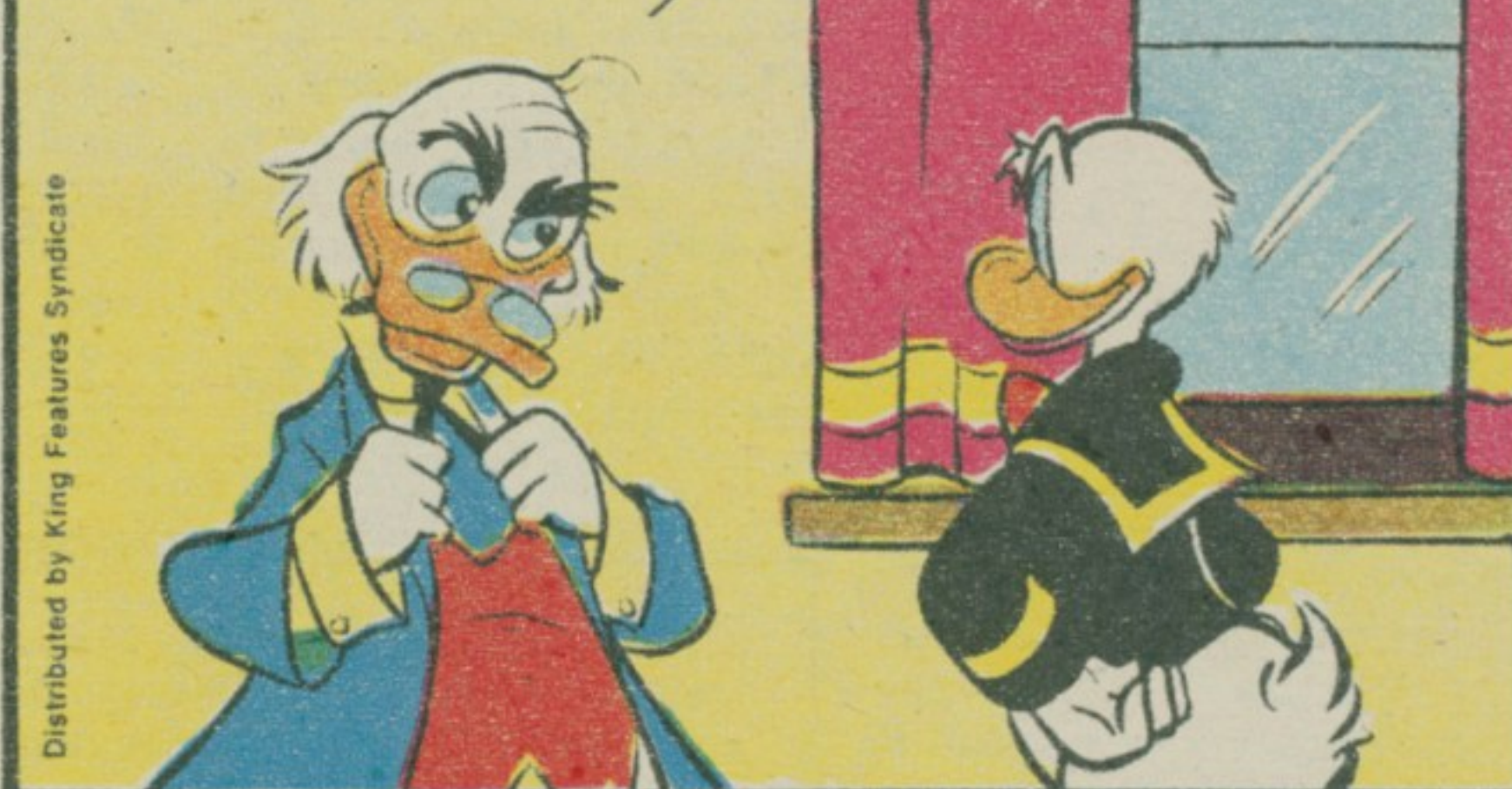
АЛИ САДА МИ ЈЕ
ТОГА ДОСТА!

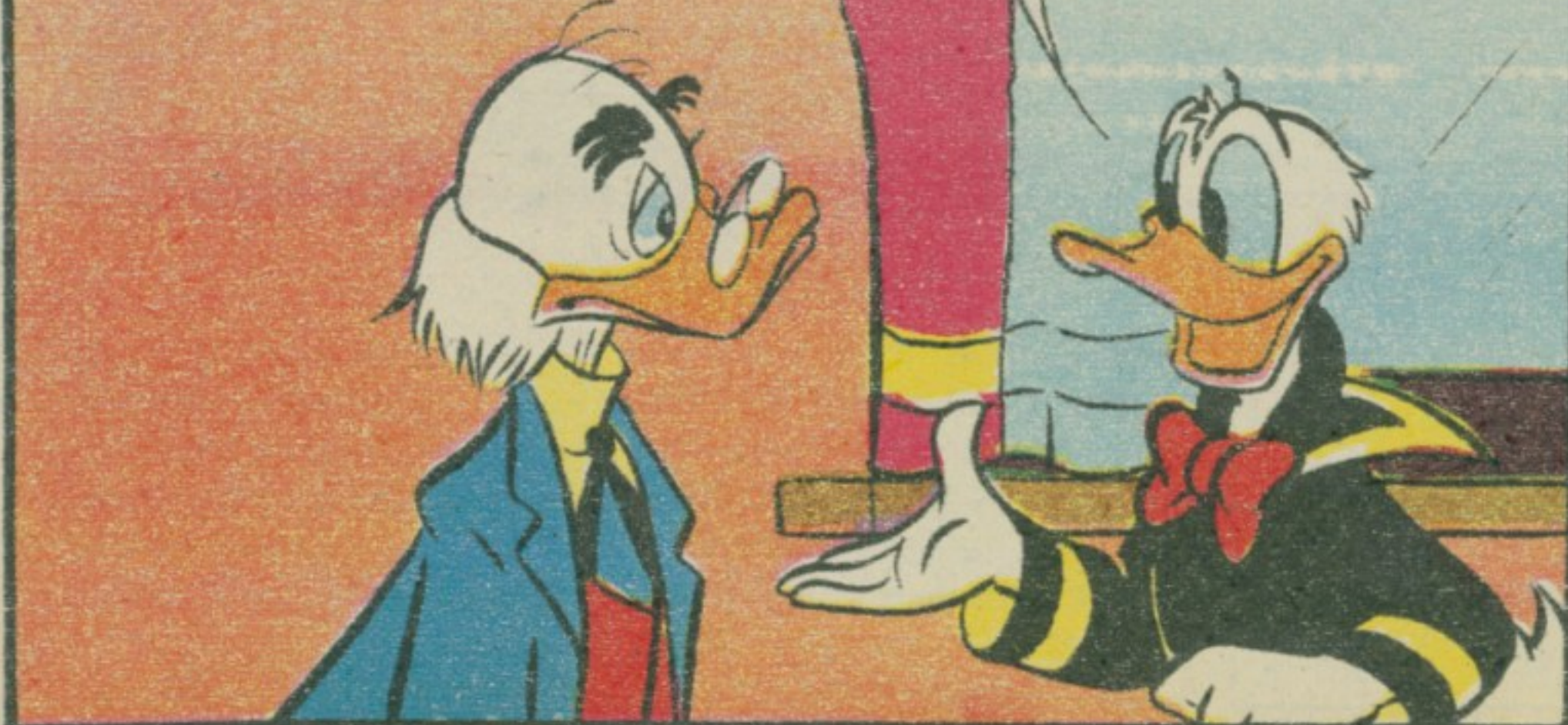
И ЗАТО САМ ОДЛУЧИО ДА
ТОМЕ СТАНЕМ НА ПУТ!

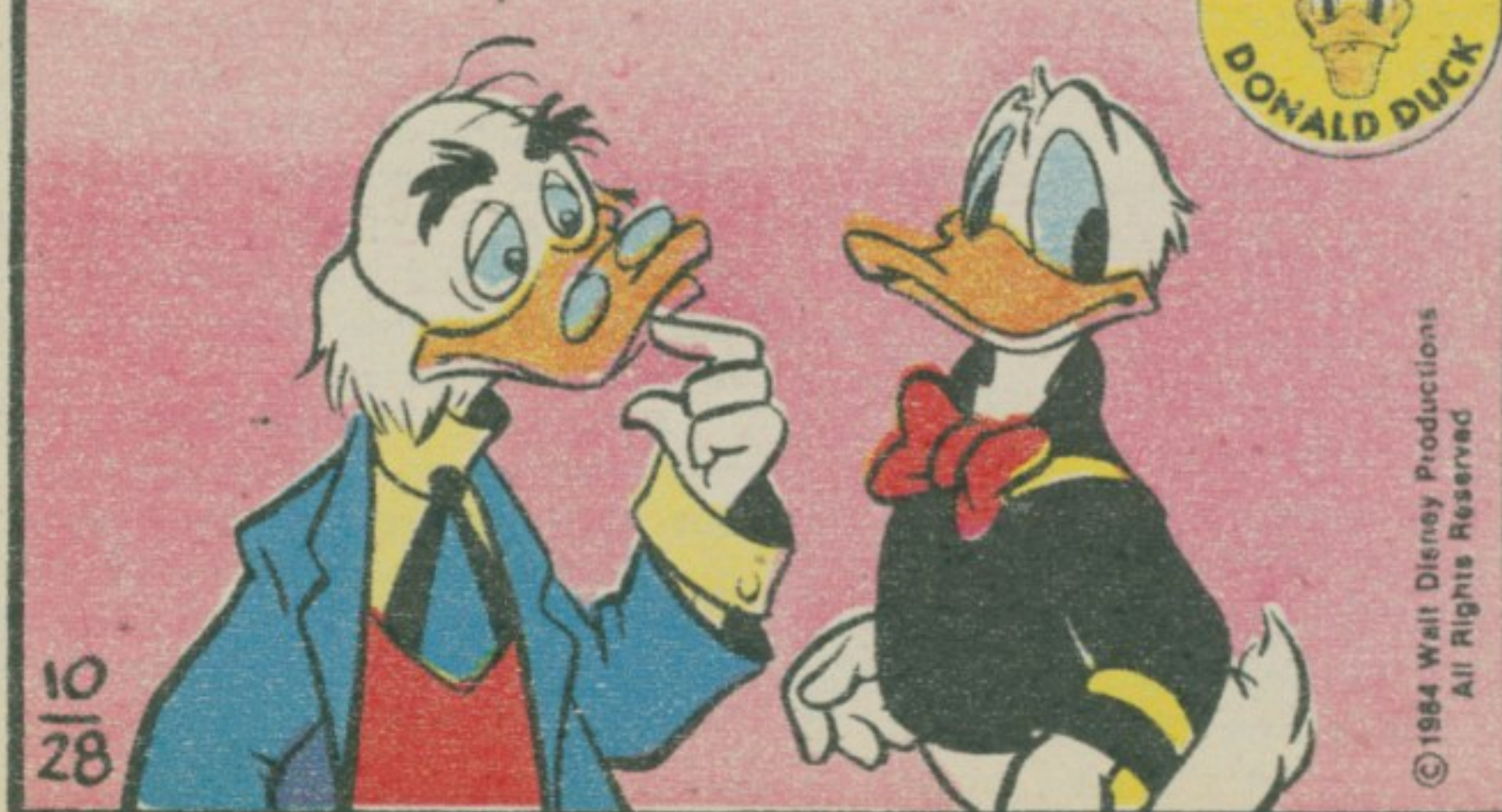
КОНСТРУИСАО САМ АПАРАТ
КОЈИ ЋЕ МЕ ПОДСЕЌАТИ!

ОДЛИЧНО! А КАДА ЋЕ
ТАЈ АПАРАТ ПРОРАДИТИ?

КОЈИ АПАРАТ?

10
28

© 1984 Walt Disney Productions
All Rights Reserved

ДЕВОЈКЕ У ЛЕТЊИМ КАЉИНАМА

Пета авенија је блистала на сунцу кад су напустили Бривурт и пошли према Вашингтоновом скверу...

Мајкл је држао Френсис чврсто испод руке док су обасјани сунцем ишли доњим делом града.

– Пази! – рече Френсис када су прелазили Осму улицу. Сложићеш врат. Мајкл се насмеја и Френсис заједно с њим.

– Ионако није баш нешто нарочито – рече Френсис. – У сваком случају, није толико лепо да би због ње требало да сложиш врат само да би је погледао.

Мајкл се опет насмеја. Насмејао се гласније овога пута, али не баш од срца.

– Није лоше изгледала. Имала је леп тен. Тен девојке која није из вароши. Откуд си знала да у њу гледам?

– Мајкл, драги... – рече она.

Мајкл се насмеја, али једва овога пута.

– Добро – рече он. – Шта је, ту је. – Извини. Било је то због оног њеног тена. Такав тен се у Њујорку не среће сваког часа. Извини.

Френсис га поглади благо по руци и убрзавши мало ход повуче према Вашингтоновом скверу.

– Лепо јутро – рече она. – Дивно јутро. Кад доручкујем с тобом, онда ми је лепо целог дана.

– То је чувени лек – рече Мајкл.

– Узима се ујутру. Бела кафа и пециво у Мајкловом друштву.

– Почео си да пушташ стомак – рече она.

– Је л' да? Онај мршавко из Охаја!

– Мени се то свиђа – рече она. – Имам три килограма мужа више.

– И мени – рече Мајкл озбиљним гласом.

– Имам један предлог – рече Френсис.

– Моја жена има некакав предлог? Да дивне ли девојке?

– Хајде да дан проведемо сами – каза Френсис. – Хајде да нас двоје луњамо овако. Ти и ја сами.

Увек нам је свет за вратом: или они пију наш виски или ми пијемо њихов. Видимо се само у кревету...

– Кревет! То ти је велико и последње збориште за разговор – рече Мајкл. – Остани мало дужи у њему и цео свет који познајеш дефиловаће пред тобом.

– Мудар си ти дечко – рече Френсис. – Ја ти озбиљно говорим.

– Важи, ја те озбиљно слушам.

– Хоћу целог дана да будем ван

куће са својим мужем. Хоћу да он разговара искључиво са мном и да слуша искључиво мене.

– Ко нас у томе може спречити? – упита Мајкл. – Ко то има намеру да ми онемогући да целог дана гледам искључиво своју жену? Ко?

– Стивенсонови. Желе да дођемо к њима око један и потом се извеземо ван града.

– Ти гнусни Стивенсонови – рече Мајкл. – За мене они и не постоје. Нек иду сами да се возају. Ето им природе па нек изволе. Моја жена и ја остајемо у Њујорку и бићемо сами једно с другим.

– Јесмо ли се договорили? – Јесмо.

– Мила – каза Мајкл. – Ово је Пета авенија.

– Пусти да ја направим програм – рече Френсис. – Једна испланирана недеља у Њујорку за млади брачни пар који има пара за бацање.

– Само полако.

– Прво идемо на рагби-утакмицу. Да гледамо професионалце – рече Френсис због тога што је знала да Мајкл воли да гледа професионалце.

– Игра „Цајантс“. Биће нам дивно целог дана на свежем ваздуху, а кад огладним, после утакмице идемо код „Кевана“ на шницле, велике као ковачка кецеља, и боцу вина, а онда код „Филмарте“, даје се нови француски филм за који сви кажу... Ма, да ли ме ти слушаш?

– Сигурно да те слушам – рече Мајкл.

– Сигурно – рече он – прво идемо на утакмицу, онда на шницле и на крају да гледамо француски филм. Шта кажеш на ово?

– Тако је – рече Френсис једноставно. – То је програм за данас. Или би ти можда да шетамо овако горе-доле по Петој авенији.

– Не – рече обазриво Мајкл. – Не пада ми на памет.

– Увек гледаш у друге жене – рече Френсис. – На свако ђавоље женско које прође Њујорк Ситијем.

– О, хајде сад – рече Мајкл правећи се као да се шали. – Само у лепе. А, на крају крајева, колико има лепих жена у Њујорку? Седамнаест?

– Више. Бар изгледа да ти тако мислиш. Куда год кренеш...

– Немој, мила – рече Мајкл – ја посматрам све живо на свету.

Бог ми је дао очи и ја гледам жене, и људе, и тунеле подземне железнице, и биоскопе, и сићушно цвеће у пољу. Онако узгред посматрам бели свет.

– Требало би да видиш тај поглед у својим очима – рече Френсис – док тако узгред посматраш бели свет на Петој авенији!

– Ја сам ожењен човек и живим у срећном браку – рече Мајкл и нежно притисну њен лакат знајући врло добро шта чини. – Браку који може да послужи као пример целом двадесетом столећу: господин и госпођа Лумис.

– Ти то озбиљно мислиш? – Френсис, мила моја...

– Да ли си заиста срећан у браку?

– Него шта – рече Мајкл осетивши како цело недељно јутро тоне у њему као олово. – Каког само вражјег смисла има да овако говориш?

– Хтела бих да знам...

– Ја сам изванредно срећан у браку – рече Мајкл стрпљиво. – Мени завиди сваки човек измићу петнаесте и шездесете године у држави Њујорк.

– Престани да се измотаваш – рече Френсис.

– Имам леп стан – рече Мајкл. Имам лепе књиге и грамофон, и

красне пријатеље. Живим у граду који волим, онако како ја волим, радим посао који волим и живим са женом коју волим.

Кад се нешто непријатно догоди, не доћем ли да се изјадам на твојим грудима?

– Да – рече Френсис. – Гледаш у сваку жену која прође.

– Ти претерујеш.

– А ако је лепа, ти заправо сложиш врат због ње...

– Чуј, хајде да попијемо нешто рече Мајкл заставши.

– Ја нећу ништа да пијем.

– Па, шта хоћеш, да се бијемо?

– Не – рече Френсис с таквим болом у гласу да се Мајкл сажали на њу. – Нећу да се бијем. Не знам ни сама зашто

сам све ово почела. У реду, хајде да упаднемо унутра. Хајде да се забављамо. Они свесно узеше једно друго под руку и ништа не говорећи кренуше кроз парк на Вашингтоновом скверу пробијајући се између дечјих колика, старих чикица Италијана у празничним оделима и младих жена које су шетале своје шкотске јазавичаре.

– Желео бих да ти нешто кажем – рече Мајкл врло озбиљно. – Ја нисам ни додирнуо другу жену. Ни један једини пут. За свих пет година брака.

– У реду – рече Френсис.

– То ми верујеш, зар не?

– У реду.

Пролазили су поред препуних клупа, испод закржјалог дрвећа у парку.

– Покушавам да то и не приметим – рече Френсис као да говори самој себи. – Покушавам да замислим како је то сасвим безначајно. Неки су људи такви, кажем самој себи, морају да гледају оно што им недостаје. – И неке жене су исто такве – рече Мајкл. – У своје време имао сам прилике да сретнем неколико таквих госпођа.

– Ја нисам ни погледала другог човека – каза Френсис идући право напред – чим сам већ други пут изашла с тобом.

– Ту нема никаквог правила – рече Мајкл.

– Сада бих нешто попила – рече Френсис.

Пређоше преко пута у један бар у Осмој улици ништа не говорећи.

– Шта би ти после доручка? – упита Мајкл.

– Ја, један коњак – рече Френсис.

– Курвоазје – каза Мајкл келнеру. – Два курвоазјеа.

Келнер донесе две чаше и они, обасјани сунцем, почеше да пију коњак. Мајкл испи пола чаше и онда узео мало воде.

– Ја гледам у жене – рече он. – Тачно. Не кажем да је то у реду, тек гледам у њих. Ако прођем поред њих на улици и не погледам их, онда обмањујем и тебе и себе.

– Зашто ми само наносиш бол? – упита Френсис. – Зашто то радиш?

Мајкл уздахну, затвори очи и благо их протрља врховима прстију. – Волим да посматрам жене. Оно што ми се највише свиђа у Њујорку, то су ти батаљони жена. Када сам први пут дошао из Охаја у Њујорк, то је било прво што сам приметио: милион дивних жена, по целом граду. Вртео сам се околу а срце само што ми није искочило из груди.

– Прави дечак – рече Френсис. – Тако се осећају дечаци.

– Неће бити тако – рече Мајкл.

– Размисли мало. Ја сам сада старији човек који се ближи средовечним годинама, помало се гојим, и још увек волим да шетам Петом авенијом у три сата, источним делом између Педесете и Педесет и седме улице; у то време су све оне напољу, праве се као да су кренуле у куповину, у оним

својим бундама и лукастим шеширима. Све се ту сјатило, из целог света, у тих осам блокова: најбоље бунде, најбоље хаљине, најлепше жене које су кренуле да троше паре и због тога се фино осећају, које те гледају хладно и праве се као да те не гледају док пролазиш поред њих.

Келнер Јапанац стави две чаше с пићем на сто смећећи се пресрећно.

– Волим девојке у канцеларијама. Чисте, уредне, са наочарима, дотеране, брбљиве, знају све што се догађа и све време воде рачуна о себи...

Кад мислим на Њујорк Сити, мислим на све девојке... све оне које су кренуле на параду у град. Ја не знам да ли се то само мени дешава, или се сви мушкарци у граду врте по њему с истом мишљу у глави, али ја се осећам као да сам овамо дошао на излет. Волим да седим близу жена у позоришту, чувених лепотица којима је требало шест часова да би се удесиле, и да их гледам. Па младе девојке румених образа на рагби-утакмицама: и кад отопли, девојке у летњим хаљинама... – Он испи своје пиће до краја. – То ти је цела прича. Тражила си да чујеш, је ли тако? Морам да гледам у њих. Морам да их желим. Ја сам ту немоћан.

– Ти то желиш – понови Френсис безизразно. – Сам си рекао.

– Тачно – рече Мајкл, сада већ суров и непажљив јер га је она натерала да открије своје мисли. – Ти си ово питање ставила на дискусију и сада ћемо га осветлити до краја. Френсис доврши пиће и прогута још два-три гутљаја напразно.

– Ти кажеш да ме волиш?

– У реду, ја те волим, али и њих желим, исто тако.

– И ја сам лепа – рече Френсис.

– Лепа као било која од њих.

– Ти си дивна – рече Мајкл, мислећи тако како је рекао.

– Ја ти одговарам – рече Френсис бранећи се. – Била сам ти добра супруга, добра домаћица и добар пријатељ. Учинила бих све за тебе.

Престани да говориш како је ова или она жена лепа. Лепе очи, лепе груди, zgodно тело, пријатан глас – уз мимикју је опонашала његов глас. – Задржи то за себе. Мене не занима.

– Извини – Мајкл махну руком келнеру. – Задржаћу то за себе.

Лаким покретом она обриса углове очију.

– Још један коњак – рече она келнеру.

– Два – рече Мајкл.

– Да госпођо, да, господине – рече келнер идући натрашке. Френсис га је хладно гледала преко стола.

– Хоћеш ли да позовем Стивенсонове? – упита она. – Биће пријатно изван града.

– Сигурно – каза Мајкл. – Позови их.

Она устаде од стола и пође према телефону. Мајкл је посматрао њен ход мислећи: каква zgodна девојка, какве лепе ноге.

Не вреди да кријете

ЗНА МАМИША ГДЕ ИМА СЛАТКИША

Једног јутра девојчица Ерил Мај Џонс из велшког места Аберфана пробудила се веома узнемирена.

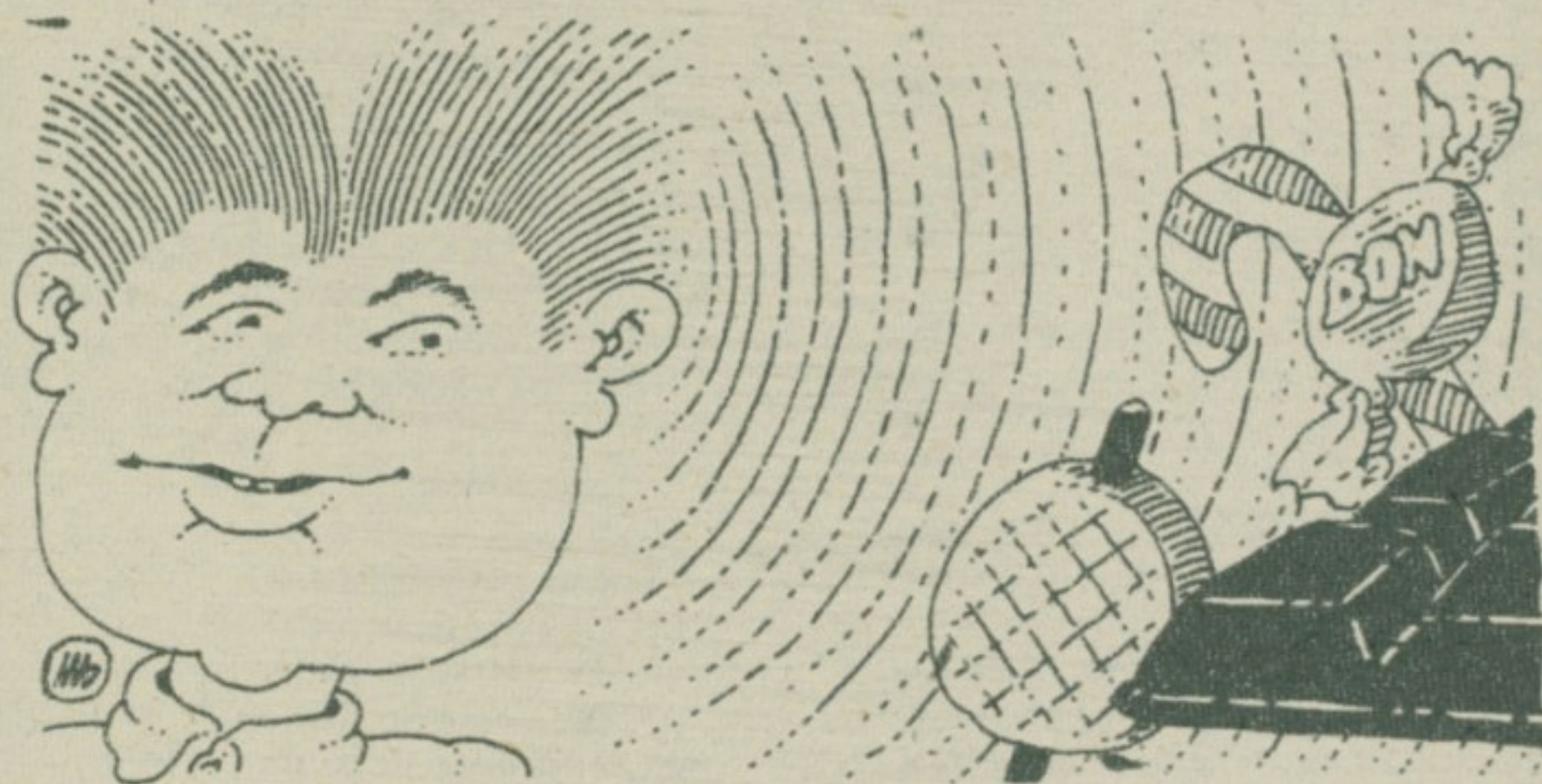
– Мама, бојим се да ће се десити нешто страшно. Десиће се нешто као и Питеру и Џун.

Мајка је покушала да је разувери и утеши, али је мала остала при свом. Испричала је како је сањала да се нешто црно сручило на школу и да школе више нема.

Сан се, на жалост, обистинио. Само две недеље касније огромна количина земље обронила се

деца између четири и седам година „погађају” много сигурније него што би могло да буде приписано пукој случајности. И девојчице и дечаци читали су мисли подједнако тачно, с тим што су деца с нижим коефицијентом интелигенције показала убедљиво већу телепатску моћ.

У случајевима у којима је др Спинели посумњао да су резултати необјективни – зато што и малишан који мисли на једну од пет слика, и они који погађају која је то слика, управо ту слику највише

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

на школу пуну ђака и затрпала је. Погинуло је сто четрдесет ученика, међу њима и Ерил и њени другови Питер и Џун! Аберфанска трагедија догодила се 1966. године.

Мање развијен мозак – већа телепатска моћ

Многи научници су данас убеђени да деца могу да читају мисли, да су телепатске способности јаче код мање деце и да се с годинама постепено губе. Према неким проучавањима, изгледа да је натчулна перцепција, такозвано „шесто чуло”, у ствари човеково прво чуло којим се служимо док смо бебе.

Канадски доктор Ернесто Спинели са Технолошког колеџа у Бејзингстоку, који је извршио бројна испитивања натчулне перцепције код деце, тврди:

– Растући, учимо да говоримо, читамо, пишемо и тако губимо наше природне телепатске моћи.

Др Спинели је у Британском психолошком друштву у Лондону недавно одржао предавање о својим истраживањима на основу којих је закључио да деца опште телепатским путем пре него што им се мозак сасвим развије.

У једном експерименту с групом трогодишњака, од деце се тражило да кажу на коју од пет приказаних слика мисли малишан у издвојеној просторији. Половина учесника у тесту давала је непогрешиве одговоре.

Наредни тестови су показали да

воле, најрадије замишљају – тестови су поновљени тако што је „одашиљачу” мисли дата само једна слика. „Примаоци” су и тада погађали са истим успехом!

Али, код групе деце старије од осам година погоди су на основу укупних резултата и околности морали да буду приписани случајности а не „шестом чулу”. Веома мали број деце из те старосне групе испољио је праву телепатску моћ.

Стив уместо скенера

Енглец Стив Спинкс из Лондона прочуо се када је имао осам година, прво у предграђу где је станавао, а затим и у круговима учених психолога, по томе што је погађао пол беба док су мајке биле тек у петом месецу трудноће, као и дан када ће бити порођај. У двадесет случајева погрешно је само једанпут!

Његов дар први пут се испољио када је својој мајци рекао да ће му родити сестру тог и тог месеца и дана. Пошто је тачно погодио, и друге будуће мајке почеле су да му долазе „на консултацију”. Једној од њих не само да је погодио да ће родити дечака већ и да ће се породити пет недеља касније него што су израчунали лекари.

Када је Стив напунио девет година, његов „пророчки” дар постепено је ишчекао.

Не чудите се, стога, ако малиша у вашој кући без грешке пронађе слаткишекоје сте од њега сакрили. Није вас уходио, само се послужио својим „шестим чулом” које сте ви изгубили.

ПОЧИЊЕ
ТЕЛЕВИЗИЈСКА
РЕВОЛУЦИЈА
— „Сони“ ВОДИ

ХАЈ,

ДА ВИДИТЕ ШТА ДАЈЕ СИСТЕМ ХАЈ-ДАЈ

Телевизор танк десет
центиметара висине
на зиду и биће широк
до три метра, по
жељи

Када се предвече, мртви
Куморни, сручите у фо-
тељу испред свог тек куп-
љеног тринитронског (или
неког другог) телевизора,
притиснете даљински уп-
рављач и лице вам се оза-
ри, ви помислите: „Јесте
да је папрено скуп, али се
исплати! Какав звук! А тек
слика! Право уживање!“

Нисте усамљени. Ваша
собраћа широм света:
— Американци, Јапанци,
Швеђани, Енглези, Фран-
цузи... власници најбољих
телевизора које нуди
тржиште, деле исто оду-
шевљење и блажено див-
љење према „кутији у бо-
ји“ која им растерује умор
и разбија досаду.

Компјутер у апарату

Експерименти су увели-
ко у току и тврди се да ће
пре краја 20. века (што
значи кроз десетак годи-
на) „телевизијска револу-

ција“ бити приведена кра-
ју. Дигитална технологија,
сателитски одашиљачи и
слике високе дефиниције
(оштрине) учиниће да наш
садашњи скуп телевизора
постане застарео као јуче-
рашња новинска вест.

Телевизијски екран,
дебљине свега десет цен-
тиметара, висине на зиду
као слика а имаће величи-
ну између једног и три
метра, по жељи купца.
Слика ће се одашиљати са
сателита и биће квалитетна
као у правом биоскопу,
звук ће бити стерео, какав
само можемо да замисли-
мо.

Дигитална технологија
(импулси се претварају у
бројеве, а бројеви опет у
визуелне импулсе у самом
пријемнику) учиниће први
корак у усавањању теле-
визора. Електронска
фирма ИТТ и Специјални
инжењерски сектор Биби-

сија тренутно су водећи у
светској дигиталној трци.

Компанија ИТТ, чији се
систем зове Digivision (из-
говара се дајивижн, а
скован је од digital и vision
— дигитална слика) успела
је да преко триста делова
садашњег телевизора за-
мени са свега седам вели-
ких интегрисаних микро-
процесора или чипова (ин-
тегрисани чип значи да се
један велики састоји од
више малих).

— То је као да смо у те-
левизор уградили компју-
тер — објашњава директор
фирме Дејвид Кејви. — Ка-
да се у фабрици прави те-
левизор, у чипове се уба-
цују веома прецизни пода-
ци о најбољој дефиницији
(оштрини) слике, боји, зву-
ку, равнотежи, светлости.
Чим, код куће, укључите
такав телевизор, чипови,
попут компјутера, „дежу-
рају“ непрекидно контро-

лишући оно што желите да
гледате и слушате и ис-
прављајући и најмање од-
ступање. Код садашњих
телевизора и слика и звук
се временом погоршавају
и упропашћују док ће код
дајивижна заувек остати
у савршеној кондицији.

Гол из офсајда?

Око 1990. године гледа-
лац ће, захваљујући диги-
талној телевизији, постати
и нека врста телевизијског
редитеља не мичући из
своје наслоњаче. Притис-
ком на дугме даљинског
управљача он ће, чим
зажели, „замрзнати“ било
који кадар, да би га боље
простудирао, као што је
већ могуће код видео-
система.

Гледате, на пример,
фудбалску утакмицу и није
вам најјасније да ли је гол
постигнут из офсајда. При-
тиснете дугменце и за ча-
сак (или дуже) замрзнете
спорно место. Пренос
утакмице за то време и да-
ље тече па, док гледате
слику коју сте укочили, не
пропуштате ништа од оног
што се одвија на терену.

Дигитална технологија
омогућује гледаоцу и та-
козвано „зумирање“ неког
дела слике: како се свака
слика састоји од вертикал-
них одељака, посматрач
ће једноставно прво да за-
мрзне жељени део а затим
и да га увећа чак, ако му
се прохте, и преко целог
екрана.

Још једна посланица:
гледалац усавањеног ди-
гиталног екрана може у
његов горњи десни угао
да пребаци и програм не-
ког другог канала. У нашој
верзији: ако, рецимо, гле-
дате емисију другог про-
грама, на притисак дугмен-
цета појавиће се у углу ек-

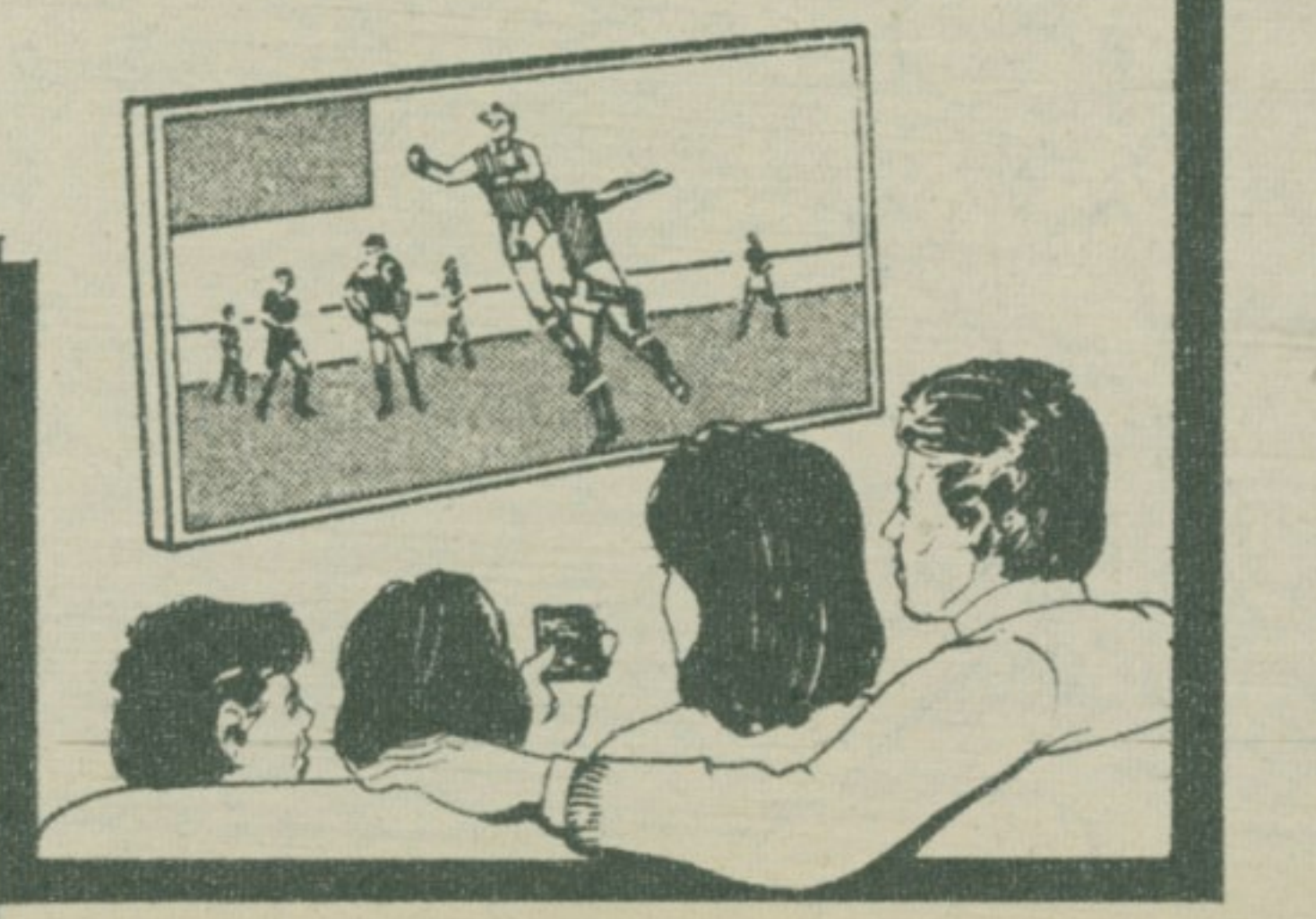
рана и оно што се одигра-
ва на првом програму.

Беспрекорно и скупо

Дигитална телевизија ће
свакако учинити много за
пријатније гледање, али
инжењере који се баве те-
лекомуникацијама далеко
више занима такозвана
High Definition Television
или HDTV (хај дефинишн
телевизија) то јест телеви-
зија високе дефиниције (или
оштрине) који су, по узору
на Хај Фај звук већ назва-
ли Хај Дај. Септембра про-
шле године на смотри те-
левизијских компанија у
енглеском граду Брајтону
Хај Дај телевизор фирме
„Сони“ био је звезда без
премца. Ради се, наравно,
о прототипу.

Код телевизије високе
дефиниције слика ће бити
готово беспрекорна пре
свега зато што је број ли-
нија екрана са данашњих
625 повећан на 1125. Сам
екран може да буде ши-
рок и преко три метра (да-
нашњи највећи има шез-
десет осам центиметара),
биће правоугаоног облика
са односом ширине према
висини од пет према три.
Овај однос сматра се нај-
бољим за гледање и сли-
чан је биоскопском платну.

Пошто ће Хај Дај теле-
визија на старту бити вео-
ма скупа, очекује се да ће
је у том периоду користити
углавном интерне мреже,
на пример телевизори у
операционој сали где
савршенство слике може
да значи живот или смрт.
И биоскопи су заинтересо-
вани за Хај Дај. Предност
би била велика: уместо да,
као што чине сада, прено-
се филмске ролне за при-
казивање, видео-верзија
омогућила би електронско
одашиљање из једног цен-
тралног извора и прикази-
вање на три метра широ-
ком HDTV екрану.

Ништа без Синклера

Много пре него што Хај
Дај телевизори стигну у на-
ше домове, екран ће по-
стати знатно тањи. Прва
новина, која се очекује
већ ове године, у вези је с
променом у технологији
стакла и преполовиће да-
нас веома гломазну катод-
ну цев, оно незграпно ис-
пупчење позади, због које
телевизори никако нису
могли да буду „пласнати“.

Искористите се и изум
Клајва Синклера („краља“
компјутера) који је крајем
1983. направио мини теле-
визор са екраном од пет
центиметара и катодном
цевом од само тринаест ми-
лиметара.

Који год начин био упо-
требљен једно је извесно:
слика ће бити божанстве-
на, а телевизор тако танак
да ће висити на зиду.

Б. Дожић

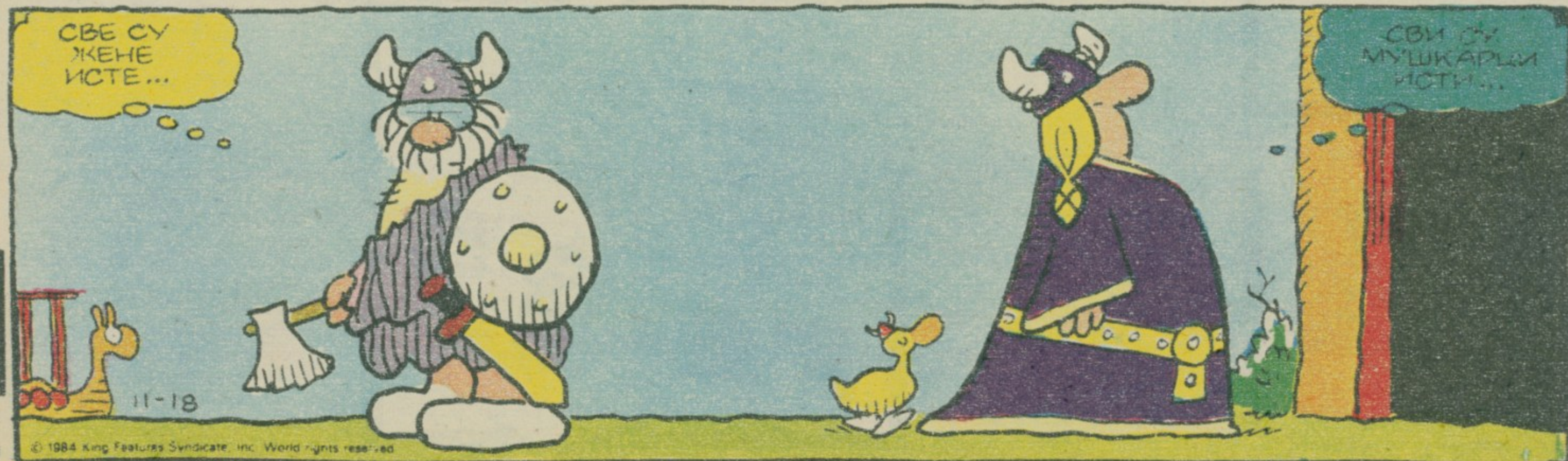
1. 2. 1985.

ПОПУЛАРНИ
ЗНАВНИК

11

DIK
BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

БЕЗИМЕНИ
КОГА СУ
СВИ ЗНАЛИ

Миливој Родић снимљен
одмах после рата, али с
брковима.

Дошао је у Београд новембра 1944, шеснаест дана после ослобођења града. Тада је Миливој Родић имао двадесет година. (Сада је у шездесет првој).

Док се живот полако враћао у слободни Београд, у већем делу земље још се ратовало. Скоро на сваком зиду је писало:

— Све за фронт, сви на фронт!

Одређена је и цена за хлеб. За сваки килограм давало се 50 динара.

Двадесет осмог октобра „Политика“ поново излази. На задњој страници је стара, додуше тог дана кратка, рубрика **Личне и породичне вести**: „Живи и здрави, Веизовић и Кесић“.

На улици се појавио саобраћај — жена, црвено-армејка. Управо даје знак возилима да крену са Позоришног трга (данашњег Трга Републике).

Радио-Београд редовно се јавља од 10. новембра 1944. Емисију је почео химном. Тог десетог новембра у Београду је пао први снег. Београђани су обавештени да ће застакљивање града бити завршено за који дан.

У собици с грејалицом

Фронт се померао. Јединице Југословенске армије су напредовале. Дрварчанин Миливој Родић није био уз своје Крајишнике. Као и већина из његове чувене партизанске породице Родић и он је у рату био од почетка и добио ране које никако да зацеле. Са двадесетак бораца, такође тешких рањеника,

ЊЕГОВИХ СЛИКА НИКАД ДОВОЉНО

ЛИК МИЛИВОЈА РОДИЋА ПОЈАВИО СЕ НА ПРВИМ НОВЧАНИЦАМА НОВЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ

упућен је на лечење у Совјетски Савез. Група се задржала у Италији и ту остала. Није била једина. Прихватили су их Британци. Миливој је распоређен у Коцан, јужно од Барија, где је на лечењу већ било доста наших бораца. У Коцану је упознао сликаре Ђорђа Андрејевића-Куна, Марјана Детонија, композитора Херцигоњу, архитекту Добровића. Друговање с овим даровитим људима је драгоцено време његовог живота.

Почетком новембра 1944. Миливој је отпуштен из болнице. Месец дана је путовао до ослобођеног Београда. Уселио се у собицу у поткровљу „куле“ садашње зграде Радио-Београда. Од имовине је имао униформу. У собици је затекао гвоздени кревет, стари орман и електричну грејалицу за коју је тек касније сазнао чему служи.

Млади Миливој је постављен за политичког комесара радионица Корпуса народног ослобођења Југославије — КНОЈ-а. Плату није примао, све што је требало за живот (а требало је мало) добијао је у војсци.

Судбина новца

Грађани и сељаци и у ослобођеним и у окупираним крајевима земље плаћали су робу истим новцем, оним који је био важећи за време рата. Тако су, на пример, Београђани чекали у реду за хлеб првих шест месеци у новој Југославији са такозваним Недићевим динарима у рукама!

Прве новчанице Демократске Федеративне Југославије појавиле су се 20. априла 1945. у (вредности) апоенима од 1, 5, 10, 20, 50, 100, 500 и 1000 динара. Апоени су били раз-

личити, сваки у другој боји. На предњој страни налазио се лик партизана с пушком пребаченом преко рамена, рад академског сликара Ђорђа Андрејевића Куна.

Замена окупацијских новчаница за прве новча-

нута. Сликара је поверио младом партизану да прави скице за новчанице нове Југославије. Тако рече Кун, али је Миливој на то заборавио; времена су била тешка, мислило се на друге ствари. И, ето, сада је гледао себе на новчани-

Овако је изгледала новчаница од једног динара нове Југославије са Родићевим ликом.

нице нове Југославије обављена је у Београду на педесетак места у четрнаест рејона, колико их је и било у граду. Редови су били дугачки. Најгоре су прошли шпекуланти — разменом није могло да се добије више од 5 хиљада динара!

Оде све на колаче

Истог дана када су се појавиле прве новчанице Демократске Федеративне Југославије стигао је извештај с фронта: јединице Југословенске армије ослободиле Дервенту у Босни и Бакар у Приморју.

На фронту се још воде битке.

Миливој Родић је у политичкој школи на Топчидерској звезди. Ту спава и ту се храни. Не прима плату. Добијају је само стално запослени у школи. Међу њима је и Родићев земљак Перо Бодража. Уочи Првог маја Перо је примио плату у новим новчаницама. Окреће их у руци, загледа. Допадају му се. Поглед му се задржава на лику партизана. Младић му је познат. После неколико минута се тргао. Растрчао се по згради и пронашао Родића.

— Миливоје, побро, ма јеси л' ово ти на парама?! — повикао је још с врата.

Миливој, скроман, тих и сталожен, сећа се да је узео новчаницу из Бодражине руке и гледао сопствени лик на њој. Срце му је лупало. У мислима се вратио у Коцан, и дан када је навратио код Куна да га обиђе. Кун је нешто цртао и није му ишло од руке. Замолио је Миливоја да му позира. У углу собе стајала је нека енглеска пушка. Пребаци ову пушку преко рамена, каже Кун. Цртеж је био готов за десетак ми-

цама! Он, лично на свакој.

То је требало прославити. Прослављено је у послистичарници која се налазила поред данашњег биоскопа „Звезда“ Готово цела Бодражина плата отишла је на колаче!

А после? Првих месеци Родић је загледао новчанице кад год би му се нашле у руци, касније је свикао, као да се на њима не налази његов лик. Понекад је збијао и шале. Рецимо, девојка му тражи слику за успомену. Он ставља руку у џеп и извади новчаницу! Понуди је, а девојка се увереди! Било их је које су мислиле да је ћакнут!

Шира јавност дуго није знала ко је партизан чији је лик отиснут на првим новчаницама нове Југославије. Родић се тиме никад није хвалисао. И његова жена је о томе сазнала тек годину дана после венчања, и то не од њега већ од својих колега на послу. У Народној банци Југославије су сазнали да Миливој Родић постоји тек кад је 1965. замолио дирекцију емисија и трезора за поједан примерак свих апоена „његове“ новчанице да сачува за потомство и успомену. Службеник који му је предао новчанице гледао га је бело као да му уручује, старе, одбачене новине. Уписао је податке у неку књигу, окренуо књижуру према Родићу и суво процедио:

— Потпишите!

Миливој Родић је данас пуковник правне службе у пензији (Правни факултет је касније завршио). Станује у Синђелићеврј 17. у Београду.

Он је, ето, био безимени човек кога су сви познавали.

Миленко Тодоровић

КОЛИКО ЈЕ ВРЕДЕЛО

Окупацијски новци замењивани су новцем Демократске Федеративне Југославије према следећем односу вредности:

100 српских динара (Недићевих) — 5 динара ДФЈ
100 кунa — 2,50 динара ДФЈ
100 лева — 10 динара ДФЈ
100 албонских франка (лека) — 250 динара ДФЈ
100 ланга — 100 динара ДФЈ
100 италијанских лира — 30 динара ДФЈ

Новчанице Демократске Федеративне Југославије повучене су из оптицаја и замењене новим у различитим временским размацама. Почетком 1947. повучен је апоен од 1000, следећом године апоени од 500 и 100, две године касније апоен од 50, средином 1950. апоени од 5 и 1 и најзад у јесен 1959. апоени од 20 и 10 динара.

НЕЗАБОРАВНИ ЈУНАЦИ КРИМИТА

Окружни тужилац Дарел Паркер из Марикопе у Аризони имао је у рукама све доказе против Френка Паса оптуженог за убиство. Ту је било и оружје, чекић умрљан крвљу, и сведок вољан да говори. Али, тај сведок била је супруга оптуженог, а по законима државе Аризоне 1941. године госпођа Пас није могла да сведочи против мужа без његовог пристанка.

Измрцварен од бескрајног суђења и одлагања процеса тужилац Паркер је, да би се мало опустео, узео детективски роман „Случај необичне невесте“ Ерлија Стенлија Гарднера и у њему нашао случај супротан оном који га је морио. Јунак књиге адвокат-детектив Пери Мејсн био је суочен с проблемом како да спречи суд да не прихвати сведочење мужа против жене. Тужилац из романа покушао је да поништи брак и омогући мужу да сведочи.

Пери Мејсн је, наравно, доказао да је брак савршено законит и супруг његове клијенткиње није се појавио на клупи за сведоке.

Тужилац Дарел Паркер је књигу прочитао у једном даху и помислио: „А шта ако Френк Пас и његова жена нису у законитом браку? Не часећи пронашао је крштенице Пасових и открио, не верујући очима, да је Френк Пас по мајци Пајута Индијанац а такав брак по тада вежећем уставу државе Аризоне, био је неважећи.“

Госпођа Пас је сведочила и њен (незаконити) супруг осуђен је због убиства, тако је Пери Мејсн, иако из књиге, постигао још један пун погодак.

Није изгубио ниједан процес

Откако се први пут појавио 1933. године у роману „Случај сомотских канџи“, Пери Мејсн је постао један од најчувенијих „њушкала“ после Шерлока Холмса. Осамдесет два акциона романа с Перијем Мејсном продата су у рекордном броју који ће тешко бити превазиђен – тринаест милиона примерака до 1984. године! Преведени су на тридесет седам језика, и, мада се од 1973. није појавио ниједан нови трилер Ерлија Стенлија Гарднера, у свету се сваког дана прода две хиља-

ПРАВИ ЖИВОТ ИЗМИШЉЕНОГ ПЕРИЈА МЕЈСНА

де књига у којима је Пери Мејсн јунак.

Мејсн никада није изгубио ниједан процес, извлачио се из најневероватнијих перипетија, у рукама је држао све конце случаја који је водио и, разуме се, увек тријумфовао. Главно оружје су му били крцата судска дворана (која листом навија за њега), енциклопедијско познавање калифорнијских законских

ПИСАЦ ВЕОМА
ЧИТАНИХ
ДЕТЕКТИВСКИХ
РОМАНА И УГЛЕДНИ
КАЛИФОРНИЈСКИ
АДВОКАТ БИЛИ СУ
ЈЕДНА ЛИЧНОСТ

питање где престаје правник а почиње писац није лако одговорити.

Испремештани Кинези

Ерл Стенли Гарднер рођен је 1889. у држави Масачусетс, али се још као дечак с родитељима преселио у Калифорнију и тамо остао до краја живота. У двадесет првој је завршио права и 1913. почео адвокатску праксу у калифорнијском градићу Ок-

Кинези изгледају исто, Гарднер их је испремештао. Касапина Вон Дука послао је да продаје воће и поврће у пиљарници Ах Лија, овога је сместио у касапницу и тако редом сеу двадесеторицу.

У полицијској станици детектив их је, наравно, погрешно идентификовао а на суђењу је Гарднер невинно упитао како полицијски детектив који не разликује кинеска лица може да зна ко је продавао срећке. Процес је прекинут и Кинези ослобођени због недостатка доказа. Гарднер је постао њихов херој и надели су му кинеско име Да Зуанг Ши што значи Велики Адвокат.

Године 1926. Гарднер је, упоредо с правничким пословима, по детективским и сличним часописима објавио тридесет пет полицијских прича и причаца, а до 1932. постао је најплоднији писац такозване „булеварске“ штампе. Мада су такви листови плаћали скромне хонораре, Гарднер је само од писања зарађивао преко двадесет хиљада долара годишње, за тадашње прилике много.

Роман за два и по дана

Гарднеров јунак Пери Мејсн родио се захваљујући проналаску диктафона, машине у коју је Гарднер неуморно диктирао, а три секретарице „скидале“ текст с траке и прекуцавале га.

Прву књигу у којој се појављује Пери Мејсн „Случај сомотских канџи“ Гарднер је издиктирао за три и по дана, и то не у једном даху пошто је истовремено обављао редовне адвокатске послове. Први издавач који је књигу пристао да штампа (неколико их је одбило) Вилхем Мороу направио је потез живота. И он и Гарднер постали су доларски милионери.

Само та прва књига до данас је доживела двадесет америчких издања, преведена је на тридесет четири језика и продата у четири милиона примерака. Следећи акциони романи с Перијем Мејсном, Полом Дрејком и неизбежном Делом Стрит појављивали су се у размацима од по две до три године. Многи од њих преведени су и на наш језик, а објављивали су их у наставцима и наши листови па и „Политика“.

Ерл Стенли Гарднер је умро 1970. у осамдесетој години. Међу колегама остао је запамћен као међународни стручњак за кривично право.

Пери Мејсн, његова про-
дужена рука, још је жив.

Б. Дожић

Сцена са суђења: Пери Мејсн је с лептир-машном.

зачкољица и безрезервна оданост и помоћ приватног детектива Пола Дрејка и секретарице Деле Стрит.

Његов најчешћи противник на суду је Хемилтон „Хем“ Берџер, окружни тужилац Лос Анђелеса. Из случаја у случај, таман када он и адвокати оптужбе помисле да окривљеног имају у шаџи, Пери Мејсн ненадмашном говорнич-

ком вештицом, непобитним доказима и убитачном унакрсном ватром питања вадџи свог клијента из суда и непогрешиво демаскира правог злочинца.

Готово сваки од процеса Перија Мејсна почива на стварном судском случају, најчешће неком који је писац романа Гарднер, и сам калифорнијски адвокат, решавао у животу. На

снарду где је постојала велика кинеска заједница. Гарднер је постао њихов адвокат.

Једном приликом бранио је двадесет Кинеза осумњичених за продају лозова што је било забрањено јер је лутрија државни монопол. Знајући да полицијском детективу, послатом из другог града да ухапси осумњичене, сви

СПОМЕНИК ГОСПОДИНУ КРОМПИРУ

Недалеко од градића Георгена у централном делу Румуније наред поља подигнут је најнеобичнији споменик у држави – споменик кромпиру.

Све је почело 1769. године када су власти града Кронштата (данас Брашов) издале наредбу о обавезном узгајању кромпира на пољима око града. Брзо је почео да се седи по читавој Румунији.

Ипак, доскора су Румуни увозили кромпир јер није постојала сорта која би одговарала климатским условима. Румунски научници недавно су успели да произведу сорту кромпира која је дала богат род. У част првог вађења домаће сорте подигнут је споменик Господину Кромпиру.

Кромпир је први господин којем сиротиња гули кожу. Обично је обрнуто. ■

ПОСАО ИМ ЈЕ ДА СЕДЕ

У Фолксвагену је запослена читава бригада људи који најчешће седе и уживају. У ствари, задатак им је да испитају удобност седишта нових типова аутомобила. Овај посао је далеко сложенији него што се то неком може учинити на први по-

глед. Пословни људи добро знају да прођа аутомобила, код све пробирљивијих купаца, умногоме зависи од удобности и квалитета седишта.

Компјутери су на овом послу некорисни. И поред свих настојања да се ствари поједноставе, човек је ту остао незаменљив.

Човек ликује над машинама. Нико не уме да седи као он. ■

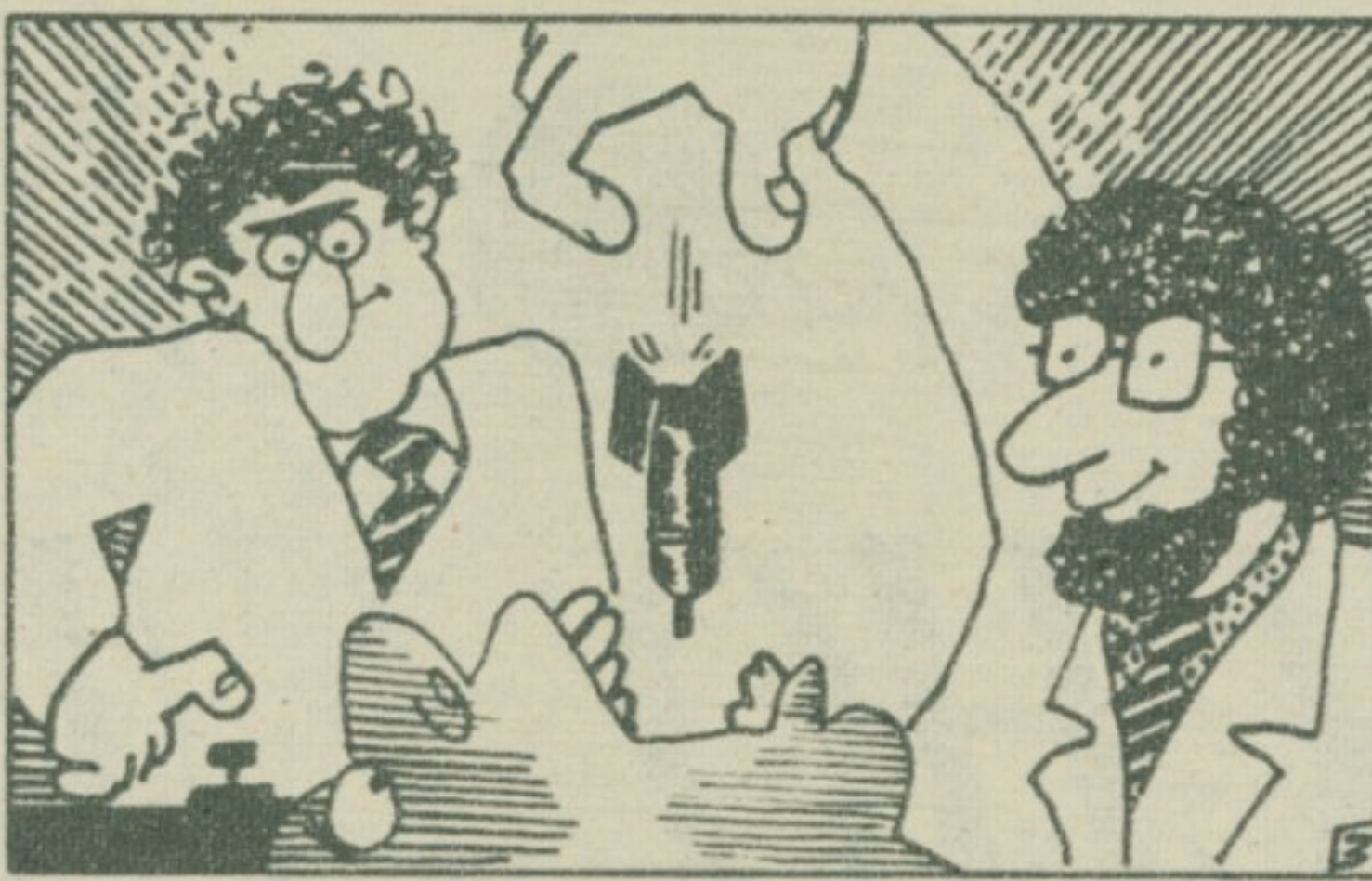
ОДБИЈЕНИ ХЕМИНГВЕЈ

Када је амерички књижевник Ернест Хемингвеј био сасвим млад и, више гладан него сит, почињао каријеру у Паризу, спријатељио се са својом земљакињом књижевницом Гертрудом Штајн. Постао је редовни посетилац њеног познатог салона у којем су се окупљали најзанимљивији људи француске престонице. После извесног времена Штајнова и Хемингвеј су се разишли у мишљењима и не баш пријатељски растали.

Прошло је двадесет година. Хемингвеј се, приликом једне посете Паризу, сетио старог другарства и, сматрајући да за помирење никад није касно, отишао да посети Гертруду.

– Сада сам стар и богат, хајде да заборавимо прошлост – рекао јој је.

– А ја нисам ни стара ни богата – хладно је одговорила Гертруда. – Хајде да не заборавимо. И никада се нису помирили. ■

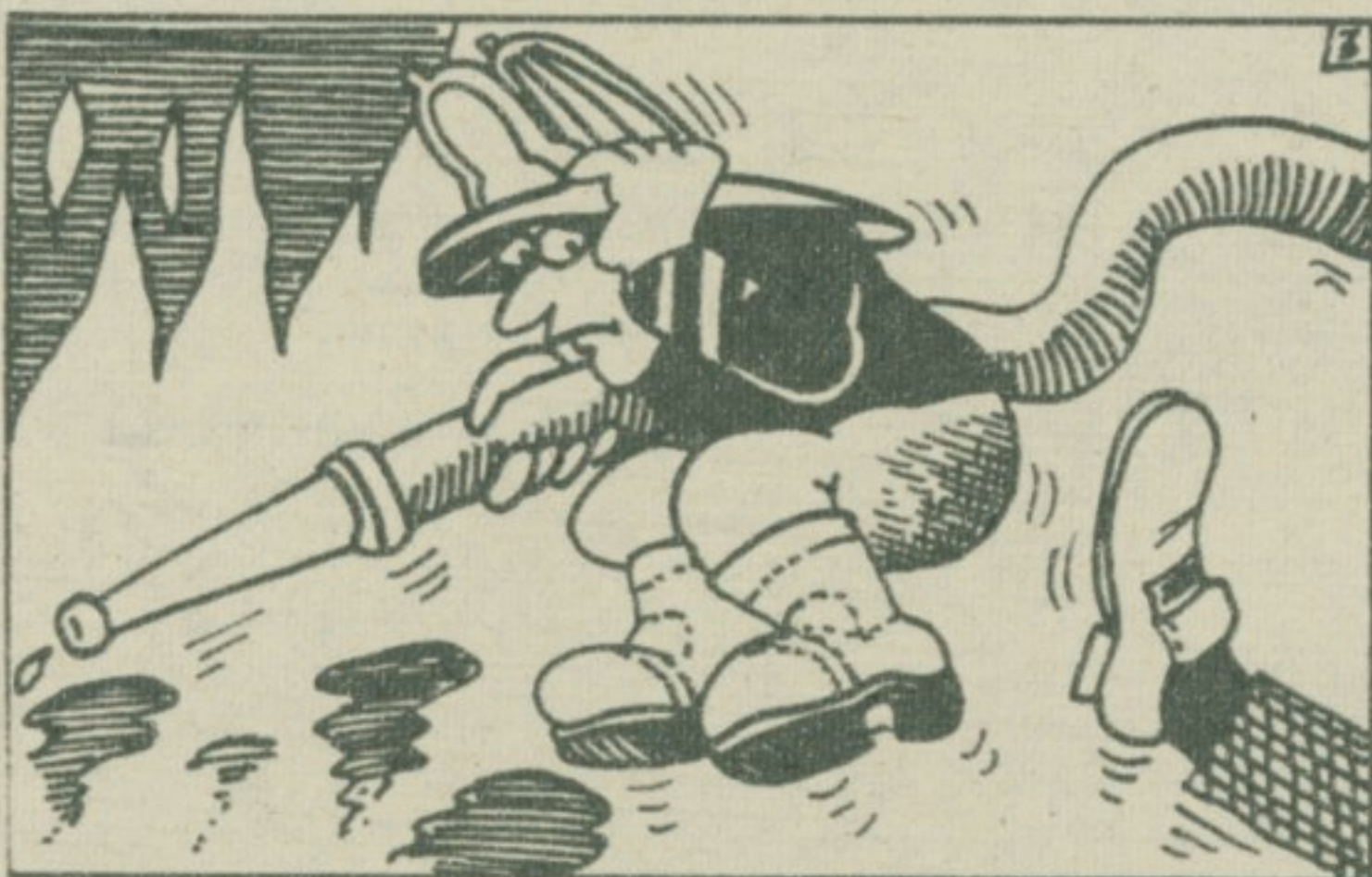
БОМБА У НАМА

Лекари ће ускоро у своје пацијенте стављати и бомбе. Немачка фармацеутска фирма „Чоме“ усавршила је таблету која, када се активира даљински детонатор, експлодира у телу болесника. Капсула има два дела: у једном је лек, у другом справаца за уништавање омота капсуле. Пацијент прогута капсулу, а лекар на рендгену прати њено кретање. Чим таблета стигне до оболелог места, доктор повлачи ултразвучни обарач и лек уз експлозију иде право где треба.

Наздравље! ■

ЧОВЕК ЗА ПАЉЕЊЕ И ГАШЕЊЕ

Превелика ревност опасна је ствар, поготову када краси командира ватрогасне станице. Командир Едвардс из Самтера у Јужној Каролини, решимо, тврдио је и непоколебљиво се држао једног: без правог пожара нема ни праве обуке и вежбе. У то име успео је да од градских власти издејствује дозволу да лично и својеручно потпаљује општинску имовину одређену за рушење како би његови људи потом могли да гасе пожаре.

Неко време све се одвијало како треба, командир Едвардс је потпаљивао, његови ватрогасци гасили и калили се, све док једног дана шеф није потпалио погрешну кућу. Кућа, додуше, јесте била напуштена, али уопште није била општинско власништво, него власништво једне жене која се управо налазила усред договора око њене продаје.

Оштећена странка, поменути жена, добила је од градског већа одштету од 50 хиљада долара, а исто веће сада разматра судбину командира Едвардса. Неки су за то да он ипак остане на својој дужности, али је више оних који страхују да би то Самтерса могло поприлично да кошта. ■

ОКЛОП ПРОТИВ АЈКУЛА

Церемаја Саливен, биолог из Сан Дијега у Калифорнији, смислио је како да изиђе на крај са ајкулама и то на средњовековни начин: Обично гњурачко одело оклопио је витешком панцир-мрежом. Цело одело тешко је око тридесет килограма, а мрежа има сто педесет хиљада прстенова од нерђајућег челика.

Саливен је први испробао своје одело – обукао га је, узео довољно свежег меса да би намамио ајкуле и скочио у Тихи океан. Експеримент је савршено успео јер је храбри Церемаја изронио жив и неоштећен с подоста оштрих ајкулиних зуба заривених у панцир.

Ово одело против ајкула кошта педесет милиона старих динара. ■

ДОБИТАК УЗ ГУБИТАК

Госпођа Скајес, супруга петролејског магната из Тексаса била је некад танка као сламчица. Временом је почела све више да се заобљава и најзад постала право „буре од сала“. Неколико пута је покушала да смрша, али то јој није полазило за руком. Зато је супруг одлучио да јој помогне – за сваких изгубљених пола килограма обећао је да ће јој платити ни мање ни

више него 5.000 долара. Госпођа Скајес је тада чврсто одлучила да искористи прилику. Неколико месеци јела је само воће, поврће и пила сокове. Госпођа Скајес је опет витка, а њен супруг јој је за то мршављење исплатио мало богатство – 115.000 долара. То треба поделити са 5.000 и сазнати колико је госпођа Скајес смршала. ■

КАД СЕ ПОБРКАЈУ ФИЛМ И ЖИВОТ

Има гледалаца телевизијске серије „Династија“ који догловштине јунака с малог екрана узимају „здрога за готово“. Тако

је глумца Цона Форсајта, који у серији игра Блејка Карингтона, на аеродрому пресрела једна старија дама, замахнула својом ташном треснула га по рамену вичући: „Срам те било, како можеш да будеш тако окрутан према сиротој Кристл“. ■

Живот је истрајна је живот

ДУГО ОПАСНО ГЛЕДАЊЕ

БЕН ЈЕ ПОБЕГАО КАО ДА ГА ЈУРИ ТИГАР, А ЈА САМ ПАО ЛИЦЕМ У ТРЊЕ И ОСТАО ИЗМЕЂУ ШЕСТ ГРДОСИЈА

Знао сам да је кобра једна од најотровнијих змија на свету. Знао сам и да су дивље свиње опасне. Једино о чему уопште нисам размишљао док сам истраживао влажне шуме Керала на југу Индије били су – слонове. Нисам ни помишљао да они могу да буду тако зле ћуди.

Враћао сам се из Хонгконга кући у Енглеску. Са мном су били и мој земљак Цек и пар из Холандије – Бен и Етје. Изнајмили смо колибу од блата на ивици шуме, ван града Кочина, веома zgodno место за једнонедељни предак одакле смо лепо могли да посматрамо природу и дивље животиње. Индијска влада нам је обезбедила кувару.

Близу колибе налазило се језеро на које су шумске животиње у сумрак долазиле на појило. Прве вечери приметили смо тигрове, дивље свиње, јелене и мајмуне.

Седео сам под крошњом дрвета у којој су скакутале рајске птице. Биле су тако живописне да готово нисам обратио пажњу на пар слонових и шест младунаца који су пришли језеру. Само сам, онако узгред, другима руком показао на њих. Тада је неко рекао да те животиње могу да буду ћудљиве, али ја томе нисам поклатио неки значај.

Следећег јутра Цек и ја смо одлучили – сада видим колико је то било безумно – да потражимо слонове. На ивици шуме открили смо њихове трагове, а онда смо по њима кренули преко мочваре. Била је несносна врућина, скоро 40°C, а ми смо пешачили два сата без предаха. Уз пут смо угледали крдо од двадесетак дивљих свиња. Знали смо да, ако желимо да посматрамо дивље животиње, морамо да

будемо тихи, готово нечујни. Неко време смо их гледали, а онда нам је досадило, па смо се вратили натраг у колибу.

Нећу више никад

Слонови су ми стално били на уму. Хтео сам пошто-пото да им ућем у траг. Причао сам само о њима. Остале животиње за мене више нису постојале. Трећег дана је Холанђанин Бен решио да ми се придружи. То ми није баш било по вољи јер се Бен лако узбуђивао и зачас губио главу, што ме је често нервирало. Али, шта је ту је! Кренули смо. На ногама сам имао само гутене сандале „јананке“, а на рамену торбу с фото-апаратима и дневницима.

Пешачили смо отприлике један и по сат када смо, најзад, угледали слона. Животиња је мирно пасла бамбусову трску и с времена на време високо дизала сурлу. Није нам ни падало на памет да је слон свестан нашег присуства. Били смо убеђени да смо се савршено притајили. Посматрали смо га око пет минута и ја сам с уживањем снимао. Али, као да нам њаво није дао мира. Оно што смо видели није нам било довољно, хтели смо још, па смо наставили да следимо трагове још око 300 метара.

А онда...

Напу сгазу која се провлачила кроз честар препречила је стоница са два слончета. Изгледали су тако застрашујуће да смо места кренули назад. Али, повратка није било. Чекао нас је слон с два младунчета. Бен, који је све време ишао на прстима, узвикнуо је: „Бежимо!“ и за трен ока нестао. У његовом гласу је било толико панике да сам помислио како наилази тигар. Потрчао сам и ја. Јурио сам око педесет метара, а онда ми је спала сандала, торба ми се заплела око ногу и пао сам лицем у трње.

Из бамбусове трске чуло се неко пуцање, као хиши из пиштоља. Дигао сам поглед и имао шта да видим! Са мање од десет метара посматрала су ме три слона. Нисам ни могао

ни смећ да се дигнем. Слонови су стајали мирно, као уоплани. Било ми је јасно да су раздражени и зловољни. И ја сам укочено зурio у њих као и они у мене.

Помислио сам: „Мора да је Бен умакао већ више од пола километра. Благо њему! Сигурно је убеђен да су ме ове грдосије прегазиле и сравниле са земљом“. Дрхтао сам као прут. Онда ми је пало на памет нешто невероватно: „Можда телепатија утиче на слонове!“ Усредсредно сам се што сам више могао и грозничаво понављао у себи: „Пустите ме одавде. Више никад нећу крочити на вашу територију. Већ две године нисам био код куће. Желим да видим своју породицу. Нећу да умрем!“

Слонови се нису ни макли. Остали су на свом упоришту, огромни, мирни, леденог погледа.

Крис... мртав!

Погледао сам на сат. Било је три по подне. Знао сам да ће за два или три часа слонове кренути ка језеру на вечерњу порцију воде. Значи, још толико ћу морати да се кријем и чекам. Касније сам сазнао да је у то време Бен већ стигао до наше колибе. Био је у ужасном стању. „Крис... слонове... мртав“, јецао је.

Цек је заједно с нашим индијским куваром сместа организовао потрагу. Кренули су ударајући кутлачама о лонце и тигање тако да је сва шума одзвањала.

У међувремену, у мом склоништу у честару, осетио сам њушкање. Друга животиња?! Можда ми се приближава дивља свиња. Помислио сам да је у овако скученом простору опасније суочити се с разбеснелим дивљим вепром него гледати у очи љутитом слону, ишуњао сам се из шипража.

Слонова нигде ни од корола. Ко зна када су ме заборавили и отишли својим путем. У даљини сам чуо бубњава мојих спасилаца. Потрчао сам им у сусрет. Никад у животу нисам тако лако и брзо трчао.

Крис Мур

МОДЕСТИ
БЛЕЈЗ:

ЧРТА: Е. РОМЕРО
(E. ROMERO)
ПИШЕ: П. О. ДОНЕЛ
(P. O'DONNELL)

АДАХО ЏОРџ

II
ДЕО

АНАСТАЗИЈА БОН, УДОВИЦА БИВШЕГ ШЕФА БАНДЕ, ЗАИНТЕРЕСОВАНА СЕ ЗА УЧЕЊЕ ГУРУА РАМ ДАЛ СИНГХА И ОДЛУЧИЛА ДА ГА ДОВЕДЕ НА СВОЈЕ ИМАЊЕ. МОДЕСТИ БЛЕЈЗ И ВИЛИ ГАРВИН ПРЕПОЗНАЈУ У РАМ ДАЛ СИНГХА И ЊЕГОВОГ ПОМОЋНИЦИ СИТИ ПОЗНАТЕ ПРЕВАРАНТЕ АДАХО ЏОРџА И МЕЗЗИ. ТЈУДИ АНАСТАЗИЈЕ БОН КИДНАПУЈУ ТАЈНОГ ГУРУА И МОДЕСТИ МИСЛЕЛИ ДА ЈЕ ОНА ГУРУОВА ПОМОЋНИЦА...

ШТА? ТО СТВО-
РЕЊЕ ЈЕ ПОКУША-
ЛО ДА БЕЖИ?
БЕЗОВРАЗЛУК?

ЧУЈЕШ, ЏИЛБЕРТ?
ОДМАХ САМ ЗНА-
ЛА ДА ТУ ТА-
ПОГРАБАНКУ ТРЕ-
БА СРЕДИ-
ТИ?

ДА,
ДРА-
ГА?

ХОТЕТЕ ДА
ТО ОДМАХ ОБА-
ВИМ, ГОСПО-
БО?

ПРИЧЕКАЈ, ДАВИ-
ТЕЉУ, ДА ВИДИМ
ШТА КАРТЕ КА-
ЖУ?

А, НЕ?
НИКАКО
ДАНАС?
ПОЖДА
СУТРА...

АЛИ, ЗАТО ЈЕ НАУЧИ
ПАМЕТИ, ДАВИТЕЉУ?

КАКО
ГОСПОБА
ЖЕ-
ЛИ?

БАЛСКА
САТА БИ-
БЕ НАЗ-
ЗГОДНИ-
ЈА ЗА ТУ
ПРЕДСТА-
ВУ? ПОБИ-
МО, ГИЛ-
БЕР-
ТЕ...

ДА, ДРАГА?

УСТАНИТЕ, ГО-
СПОБИНЕ? ЗА-
СЛУЖИЛИ СТЕ
ДОБРЕ БАТИ-
НЕ?

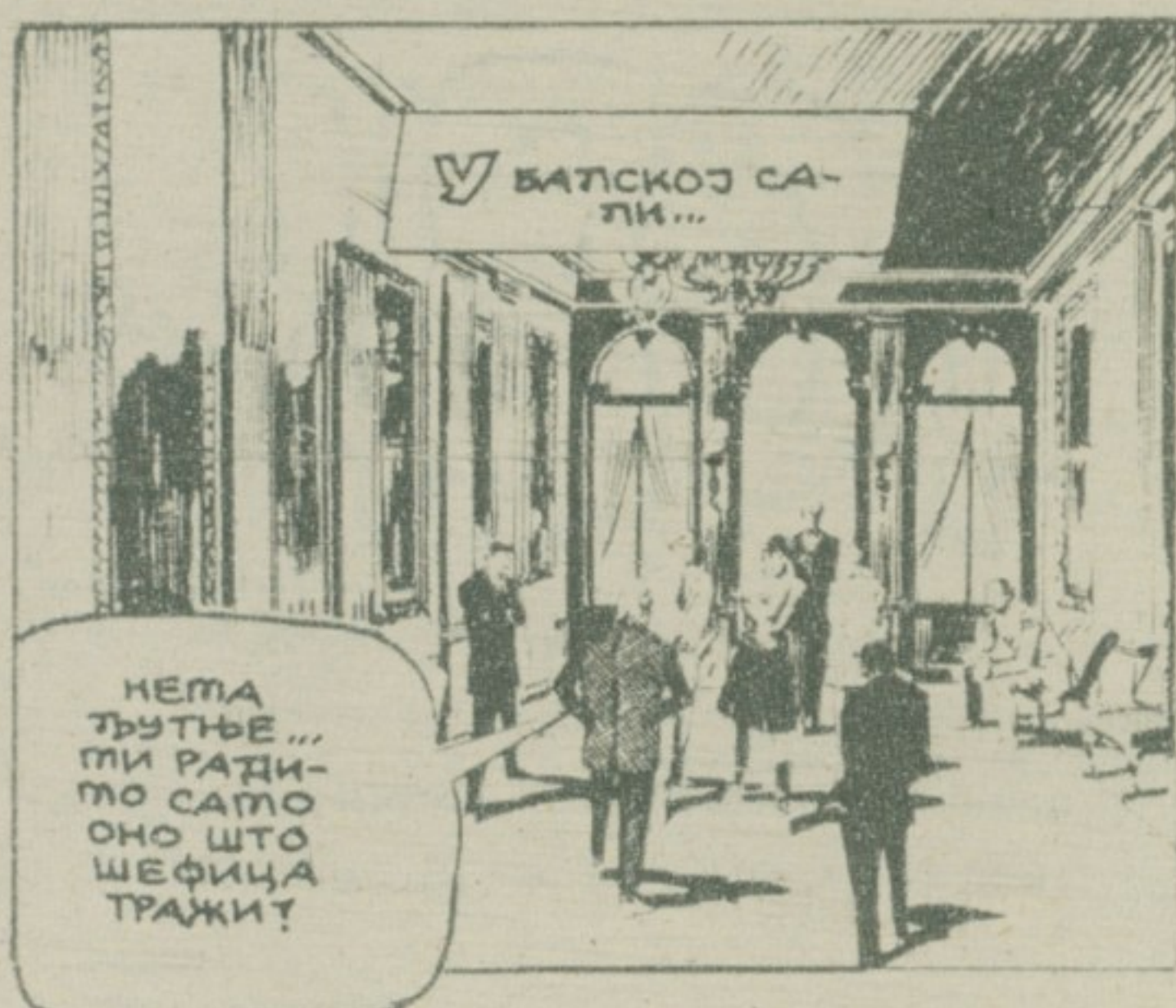
САД
БЕ ЧАР-
ЛИ ДА
ВАС ТА-
ЛО ПРО-
ПУСТИ
КРОЗ
ШАКЕ?

ОХ,
ЗАБО-
ГА...

АКО ОТЕЖАВАТЕ ПО-
САО, РАБАТ У НО-
ГЕТ?

НЕ ОМЕТАЈТЕ
ОПЕТ ГУРУА У
МЕДИТИРА-
ЊУ?

КАКВЕ ТО ВЕ-
ЗЕ ИМА С ПРА-
ВИМ ГУРУ-
ОМ?

ЗОВЕ СЕ СИ-
ВАБИ И СТАР
ЈЕ... НЕ МО-
ЖЕШ НИ ЗА-
МИСЛИТИ
КОЛИКО?

НЕКАД
ДАВНО
БИЛА
САМ
ЈЕГОВ
УЧЕНИК
ТРИ МЕ-
СЕЦА И
НАУЧИЛА
САМ НЕКЕ
СТВАРИ...

ЗНАЧИ, ТЕК
ТАКО ПАД-
НЕШ И ИЗ-
ГЛЕДА КАО
ДА СИ МРТ-
ВА?

НИСАМ ТО
НИКАД ПО-
КУШАЛА,
АЛИ ЗНАМ
ДА МО-
ГУ!

МОДЕСТИ ЈЕ ОШТРИЛА
МЕТАЛНИ ОКВИР...

УДИСАЊУ
СВАКИХ
ПЕТ МИНУ-
ТАУ РАД
СРЦА ЈЕ
СЕ УСПО-
РИТИ...

... А ТЕЛЕС-
НА ТЕМПЕ-
РАТУРА ЈЕ
СЕ СНИЗИ-
ТИ...

ЗНАЧИ,
ИЗГЛЕ-
ДАЈЕ
КАО
ДА СИ
МРТ-
ВА...

... АЛИ
КАД
ТЕ БАЧЕ
У МОРЕ,
БИЈЕШ
СТВАР-
НО
МРТВА!

УДАВИГЕШ
СЕ, МОДЕС-
ТИ?

ОВА ЖИЦА ЈЕ
САД ОШТРА КАО
ЖИПЕТ... И АКО
СЕ БРЗО ИЗВУ-
ЧЕШ ИЗ КО-
ШУЉЕ...

МОРАМ
ДА СЕ
ПРОУ-
ДИМ КАД
СЕ НАБЕШ
У ВО-
ДИ...

АКО ОВО...
АКО ОНО...

АЛИ, КАКВИ СУ ИЗГЛЕДИ
ДА СЕ СТВАРНО СПАСЕШ?

ЊОЏ, КАД
ПОСТОЈИ САМО
ЈЕДНА ШАНСА,
ЗАБОРАВЕ
СЕ ИЗГЛЕДИ?

РАНО У ЗОРУ У КУКИ ВИЛИЈА ГАРВИНА...

МОРАМО
НА ЊИХ ДОВ-
РО ПОТРИ-
ТИ?

МОЖЕМО
КОРИСТИТИ
И ХЕЛИКОП-
ТЕР?

СУВИШЕ ЈЕ
УОЧЉИВО, АЛИ
ЈЕ НАМ КАСНИЈЕ
ДОБРО ДО-
БИ?

Тачно у шест меџи је чекала на заказаном месту...

Ево нас, си-та...

Вили Гарвин је посматрао с безбедне раздањине...

Кренули су низ реку...

Једи џе-нет, Вили-јева при-јатељи-ца...

Видит их у огледа-лу... кре-бет...

4407

Мотри-ла је из чап-ца...

Вили, приста-ли су и угура-ли је у кола источно од Кронеровог острва!

ХВАЛА

4408

...покушао да их пратиш, Руфус!

Важи, Вили!

Руфус марш, бивши топов, сада је поуздан сарадник...

Ни даха ни пулса? То је сигурно не-ки виши сте-пен жоре...

А шта ако је заиста мртва?

Није ваљ-да... али бо-ље да поверу-јем у то да бих могао да убе-дим Анаста-зију и њену банду!

Аждахо-џорџ је са зевњом по-сматрао модести...

4409

Скре-ну-ли су на север? Ако их пратим, видеће ме?

У реду, не мораш да их пратиш више?

Мод, јеси ли ту?

Мод тилер, један од агената, више пута је радила са Ви-лијем и модести...

Стенила са Руфус-ом!

4410

БЕНГ ЈЕ СПУСТИО ХЕЛИКОПТЕР НА
ПАТИ АЕРОДРОМ У НОРФОЛКУ...

СТИГАО САМ,
ГАРВИНЕ?

У РЕДУ,
БЕНГ?
НАСТА-
ВИ САМО
ПО ПЛА-
НУ...

СКРЕНУЛИ СУ
СА ГЛАВНОГ ПУ-
ТА НА ИСТОК, КА
ДЕРЕХЕТИ...

ПОЛА ЧАСА КАС-
НИЈЕ ЗАВИЛА СЕ
МОД...

ХВАТА,
МОД?
САД
ИХ
ОСТА-
ВИ...

НАПРЕД,
СТИВ?

У РЕДУ,
ЧУО САМ
МОД...

ПРОФЕСОР СТИВЕН КОТИЗЕР ЈЕ
БЛИЗАК МОДЕСТИН ПРИЈАТЕЉ...

БЕНГ,
ГДЕ
СИ
САД?

У ЈЕДРИЛИЦИ...

НАПАЗИМ
СЕ ТРИСТА МЕ-
ТАРА ИЗНАД
НОРВИЧКОГ
ПУТА...

ШТА ДА РА-
ДИМ?

ИДИ НА СЕ-
ВЕРОИСТОК
ДОК НЕ СПА-
ЗИШ СТИВОВА
КОПАТ? ОН БЕ
ТИ РЕ-
БИ...

НАПРЕД,
СТИВ?

АДАХО ЦОРУ СТУПА У
АКЦИЈУ...

ХЕЈ, ВИ
ТАМО?
ДА ЛИ БИ-
ТЕ УКЛО-
НИЛИ ТЕ-
ЛО ПЛАДЕ
ДАМЕ...

НЕ МОГУ ДА
СЕ КОНЦЕНТРИ-
ШЕМ КАД ЈЕ
ПОРЕД МЕНЕ
ПЕШ...

ШТА?!

ПЕТ МИНУТА КАСНИЈЕ...

НЕМОГУБЕ
ДА ЈЕ ПРТ-
ВА?

ЛИЧНО САМ
ЈЕ ПРЕГЛЕДАО...

НЕМА ПУЛСА...
ХЛАДНА ЈЕ КАО
ПЕД... ПРТВА
ЈЕ, ГОСПО-
БО!

ДА НИЈЕ ОД БА-
ТИКА?

ПО ТОМЕ, НИЈЕ
ИХ ТА ДОВОЉНО
ДОВИЛА...

... А МОЈЕ
ТРЕБЕ ОКО
ПРИМЕТИЛО ЈЕ
КАД ЈЕ АТАМАН
НАПУСТИО
ЊЕНО
ТЕЛО?

ЕТО, И ГОС-
ПОДИН СИНГХ
ТВРДИ ДА
ЈЕ ПРТВА!
УОСТАТОМ,
ПОЖИВЕТА
БИ САМО ЈОШ
ЈЕДАН ЧАС...

УПРАВО
ТОЛИКО!

БАЦИ ТЕЛО У
МОРЕ, ДАВИ-
ТЕЉУ!

У РЕДУ, ГОСПОДО!

А ВИ, ГОС-
ПОДИНЕ СИНГХ,
ПАМЕТ У ГЛА-
ВУ? УСКОРО
ЋЕ ВАМ СЕ
ПРИДРУЖИ-
ТИ И СИ-
ТА!

А ОНДА,
АКО НАМ
НЕ НА-
ПРАВИ-
ТЕ МНОГО
НОВАЦА,
И ВИ
ЋЕТЕ
У МО-
РЕ!

ОДВРАТНА
МАТОРА
КУЧ-
КА...

МОДЕСТИ СУ СМЕСТИЛИ У ЧА-
ТАН И ПОВЕЗЛИ КА МОРУ...

ХМ...
ИЗГЛЕДА
КАО
ДА
СПА-
ВА!

ЗА НО-
РЕ ЈОЗ
ЈЕ ПРИ-
ВЕЗАНА
ВРЕГА
С КАМЕ-
ЊЕМ...

ЧУДНО!
НИСАМ МИС-
ЛИО ДА СТО ЈЕ
ТОЛИКО ПОВРЕ-
ДИЛИ!

НАЗАД, ТЕЛО ЈЕ БАЧЕНО
У ВОДУ...

НИГДЕ
НИКОГ...

СВЕДОЦИ НАМ
НИСУ ПОТРЕБНИ!

МОДЕСТИ ЈЕ
И ДАЋЕ БИ-
ЛА БЕЗ СВЕС-
ТИ...

ЧАТАН СЕ ВРАТИО НА
ОБАДУ...

СПЕШНО КО-
ЛИКО СЕ СВЕ-
ТА БОЈАЛО
ТЕ МОДЕС-
ТИ?

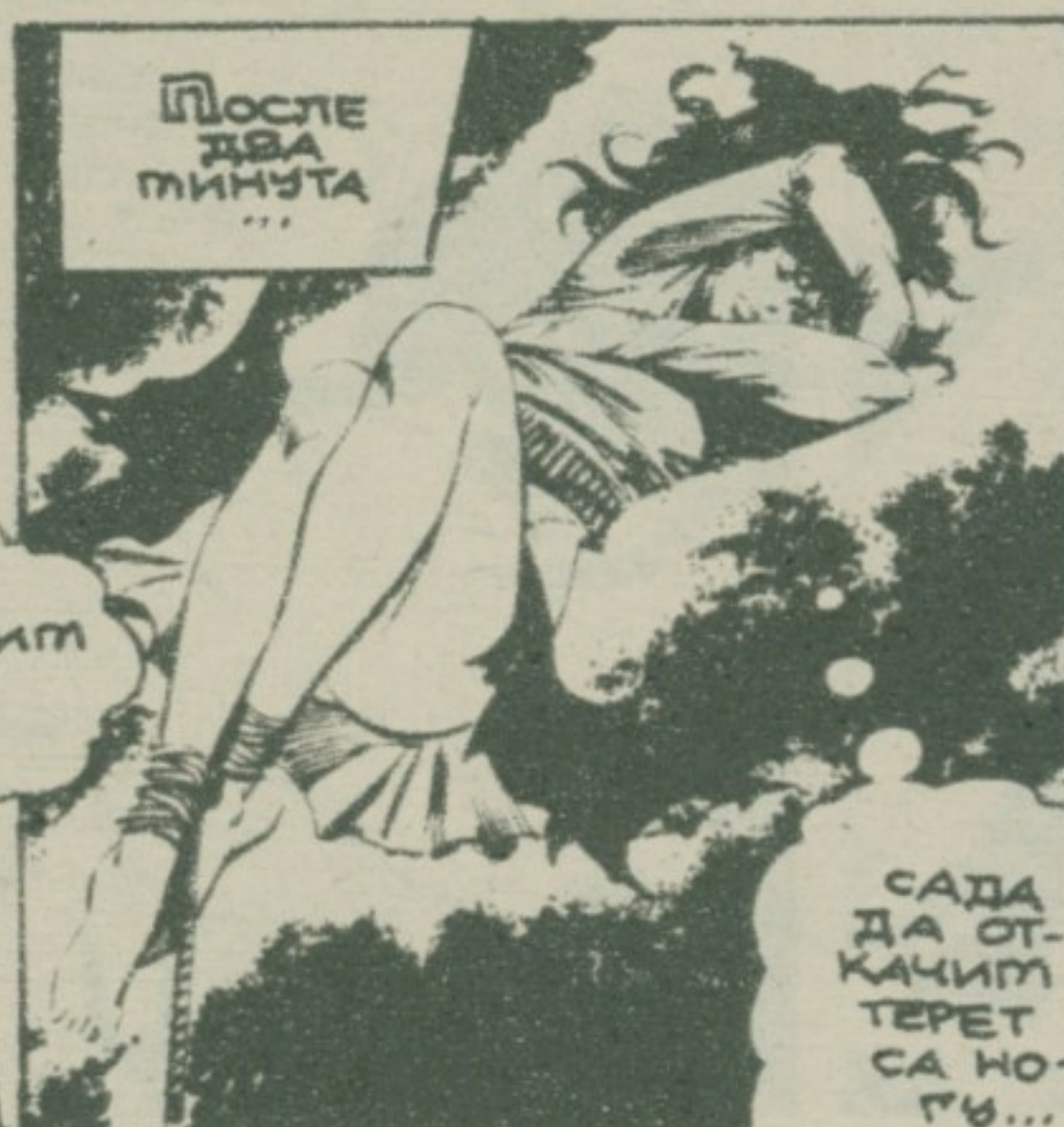
БРЗО СТО
ЈЕ СРЕДИ-
ЛИ!

ЈА, САДА
СТО ТИРНИ?

МОДЕСТИ
СЕ ОСВЕС-
ТИЛА...

МОРАТ
ОДРЖАТИ
САМОКОН-
ТРОЛУ...

МОДЕСТИ ЈЕ СВЕ ИСПРИЧАЛА
ВИЛИЈУ...

...И
ТАКО
САМ
СЕ
ИЗ-
ВУК-
ЛА!

ФАНАС-
ТИЧНО!

КАД СИ МЕ ПОСТА-
ЛА СИВАРБИЈУ, НИ-
КАДА МИ НИЈЕ ДОЗ-
ВОЛИО ДА ПАДНЕМ
ПОТПУНО У КОПУ, ЈЕР
СЕ БОЈАО ДА
СЕ НЕКУ ПО-
ВРАТИТИ!

ЈА САМ
ДАНАС
ИТА-
ЛА СРЕ-
БЕ, ВИ-
ЛИ!

ЗНАЧИ,
ОТКРИЛА СИ
БАНДУ ПО-
КОЖНОГ АП-
ФИЗА ПОТСА?
ШТО ЈЕ ОН
БИО ЗАО?

И АНАСТАЗИЈА
ЈЕ ТАКОБЕ?

АЈДАХО ЏОРЏ
ЈУ ЈЕ УВЕРИО
ДА БЕЗ МЕЈЗИ
НИШТА НЕ ПО-
ЖЕ... АЛИ,
МЕЈЗИ ЈЕ
САД
ТАМО!

ШТА
СИ
СТИС-
ЛИЛА?

РЕКЛА САМ
ЏОРЏУ КАКО ДА
НАМ ПОМОГНЕ...

КАД БИ ПОЛИЦИ-
ЈА ДОШЛА ЧИМ
ОСЛОБОДИМО
АЈДАХО ЏОР-
ЏА И МЕЈ-
ЗИ...

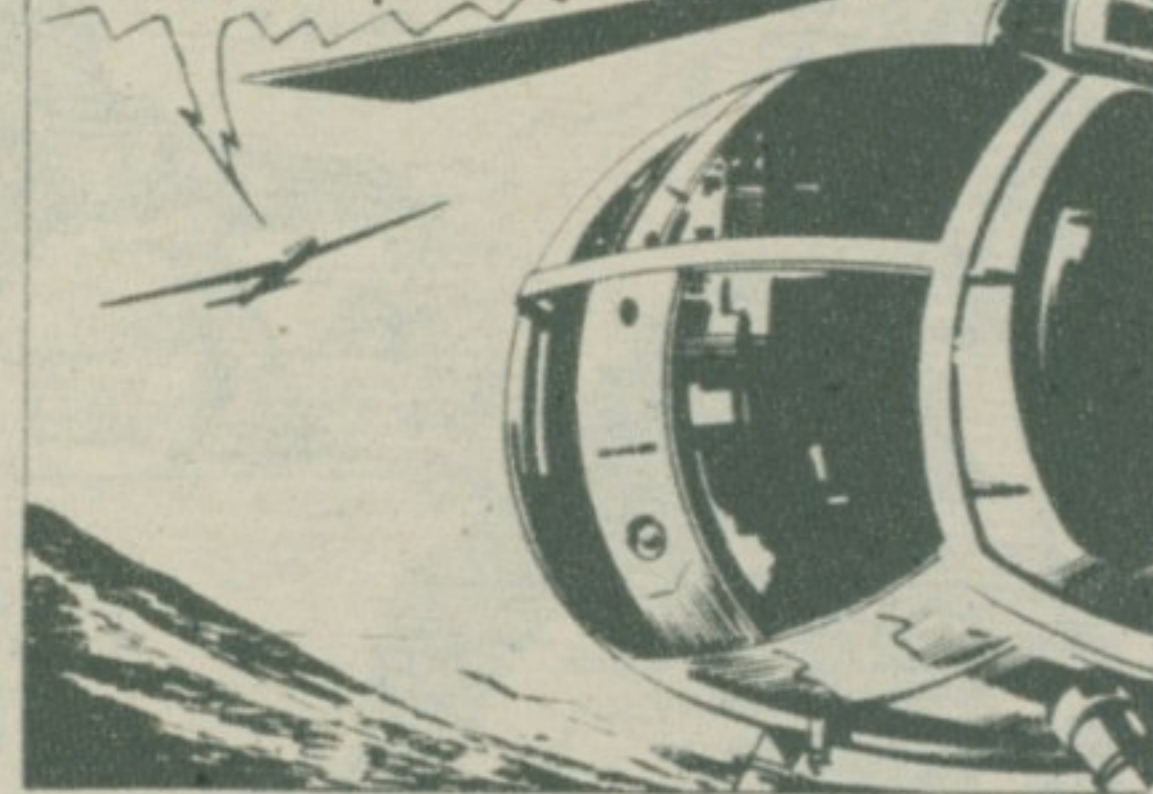
ОБАВЕСТИО САМ
ЈУТРОС СКОТЛАНД
ЈАРД!

И НАШ ПРИЈАТЕЉ
БРУКИ ЈЕ ОВ-
ДЕ НА ДУЖ-
НОС-
ТИ!

ВЕНГ,
ЈАВИ СЕ...

ОВДЕ САМ, ВИ-
ЛИ! ВАША ПОЗИ-
ЦИЈА ЈАВЉЕНА ЈЕ
ИНСПЕКТОРУ БРУ-
КУТ ТРЕБА ДА СТИГ-
НЕ СВАКОГ ТРЕ-
НУТА!

У ВИТИ...

ПОНИЖНО
ТЕ ПОЗ-
ДРАВЉАМ,
ГОСПО-
ДАРУ!

НАДАМ
СЕ ДА ТИ
ЈЕ ВИТИ
УШАО
У ТРАП...

ПОЗДРАВ-
ЉАМ ТЕ
ПОКРОВИ-
ТЕЉСКИ,
ЖЕ-
НО!

НАДАМ СЕ
ДА СЕ МОДЕС-
ТИ ИЗВУКЛА...

ПОЧНИТЕ
БЕГ ЈЕД-
НОМ! ЖЕ-
ЛИМ НОВАЦ
ШТО ПРЕ!

ПОТРЕБНА
НАМ ЈЕ
ВЕГА ПРО-
СТОРИЈА
И ШТО ЈЕ
ПОГУБЕ
ВИШЕ
ЉУДИ!

4438

ТО ЈЕ МОДЕСТИ? НИЈЕ ДУХ, ИДИОТИ!

АААХ!

УХВАТИТЕ ЈЕ!

И ВИЛИ ЈЕ ТУ!

УСПЕЛА ЈЕ!

ТОЈ ТРЕНУТКА...

ЈОШ ШЕСТОРИЦА...

4439

ВИЛИ ЈЕ БИО БРЗ...

ПРИНЦЕЗО, КАКО НАПРЕДУЈЕШ?

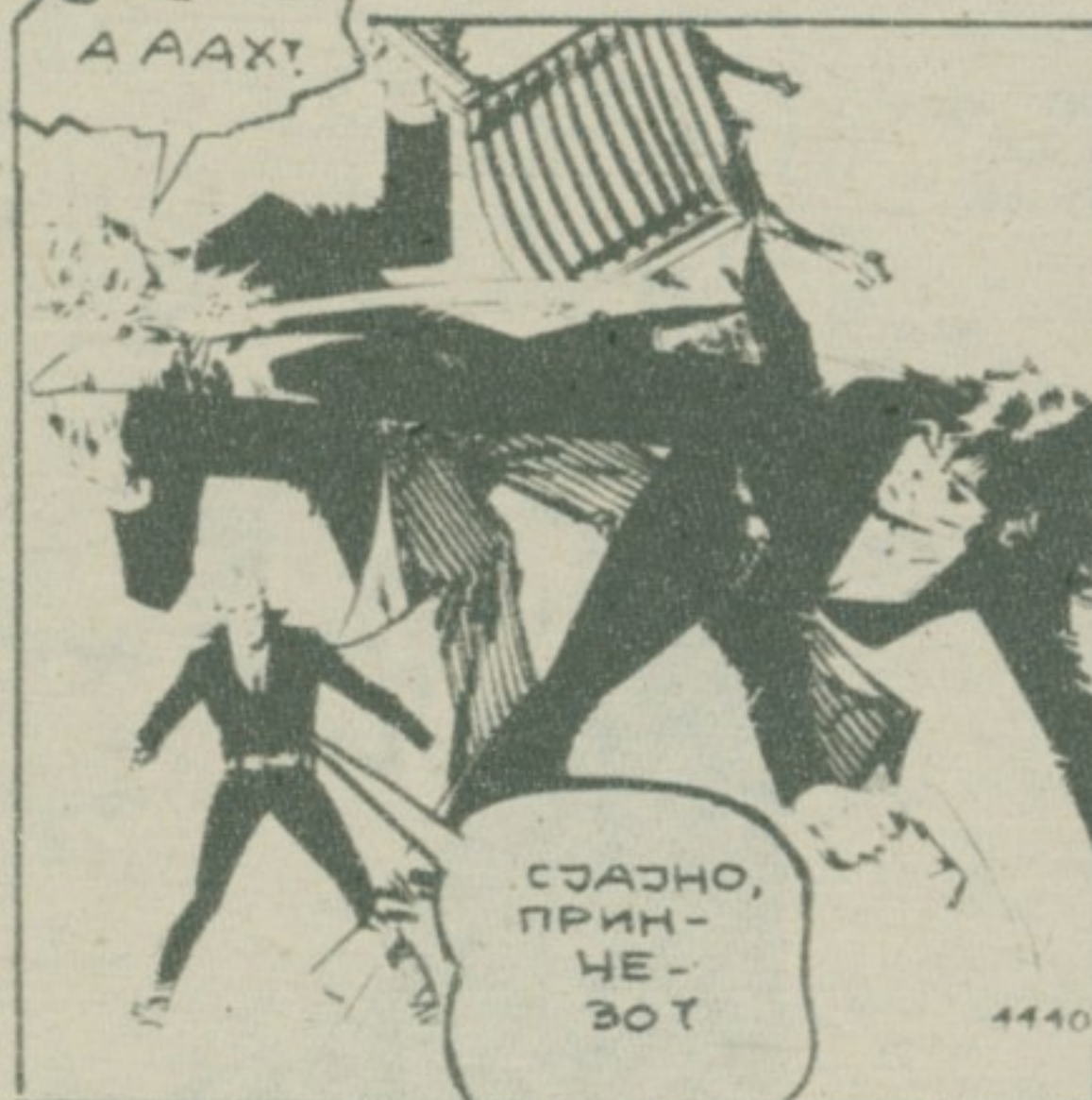
ОДЛИЧНО, ВИЛИ!

УУХ!

НЕГЕШ ИМАТИ СРЕКЕ СЕДАМ ГОДИНАТ?

АААХ!

СЈАЗНО, ПРИНЦЕЗО!

4440

ПА ТИ ИМАШ ПИШТОЛЪ, ДАШОТ ЗАШТО СЕ, ОНДА ТУЧИШ?

БУТИ, ЧОРЦ? ГДЕ ЈЕ АНАСТАЗИЈА?

НА ВРЕМЕ СЕ ИСКРАЛАТ!

ШТО ЈЕ, ДО ВРАГА, НИСИ ЗАСТАВИО?

МИ СЕ ВАВИМО ИНТЕЛЕКТУАЛНИМ ПОСЛОМ, ДЈШО...

ВИЛИ, ТИ ИХ СВЕЖИ, А ЈА ОДОХ ДА ПОТРАЖИМ ОСТАЛЕ!

4441

А НА СПРАТУ...

ШТА СЕ ДЕСИЛО, ДРАГА? НЕКО МЕ ЈЕ УДАРИО...

МОДЕСТИ! МОДЕСТИ, ЧИЛБЕРТЕ!

4442

КАЖИ МИ КО ЈЕ НАЈЛЕПШИ НА СВЕТУ

ИСТОРИЈА ОГЛЕДАЛА

КАСНИЈЕ ЈЕ ПРЕКО ТЕ
ИЗГЛАДАНЕ ПОВРШИНЕ СТАВЉЕ-
НО СТАКЛО И ТАКО СПРЕЧЕНА
ОКСИДАЦИЈА КОЈА ЈЕ ЗАТАМЊИ-
ВАЛА ОГЛЕДАЛО. ЈОШ
КАСНИЈЕ НА СТАКЛО
ЈЕ СТАВЉЕН ЛИСТ
ОЛОВА, ПРЕКО
ЊЕГА ЖИВА ИЛИ,
КАО ШТО СУ
РАДИЛИ У
ВЕНЕ-
ЦИЈИ...

... РАСТВОР ИЗ КОГА
СЕ ТАЛОЖИ СРЕБРО.
КАД СЕ РАСТВОР ОСУ-
ШИ, ПОЗДИНА СТАК-
ЛА СЕ ОВОЈИ. ВЕНЕ-
ЦИЈА ЈЕ ЛУБОМОРОНО
ЧУВАЛА ТАЈНУ КАКО
ПРАВИ СВОЈА
ЧУВЕНА ОГЛЕДАЛА.

ОГЛЕДАЛА СУ
СВУДА ОКО НАС -
У КУЋИ, У АУТОМО-
БИЛУ, ЗУБАРИ КОРИС-
ТЕ ОГЛЕДАЛЦЕ
ЗА ПРЕГЛЕД
ЗУБА...

КАКО СУ СЕ НЕКАД
ПРАВИЛА ОГЛЕДАЛА?
ГЛАЧАЊЕМ СРЕБРНЕ
ИЛИ БАКАРНЕ ПЛО-
ЧЕ НА КОЈОЈ СЕ
МОГЛО ОГЛЕ-
ДАТИ.

СТАКЛАРИ ИЗ ВЕНЕЦИЈЕ
УЖИВАЛИ СУ УГЛЕД КАО
ПЛЕМСТВО, АЛИ НИСУ
СМЕЛИ ДА НА-
ПУШТАЈУ ВЕНЕ-
ЦИЈУ.

ЖИВЕЛИ
СУ НА
ОСТРВУ МУРАНО, КАО У
ЗЛАТНОМ КАВЕЗУ. У ЗА-
КОНУ ЈЕ ПИСАНО: "АКО
СТАКЛАР ПРЕНЕСЕ
СВОЈЕ ЗНАЊЕ У
ДРУГУ ЗЕМЉУ,
ЊЕГОВА ПОРОДИЦА
БИЋЕ БАЧЕНА У
ТАМНИЦУ, А ОН
УБИЈЕН".

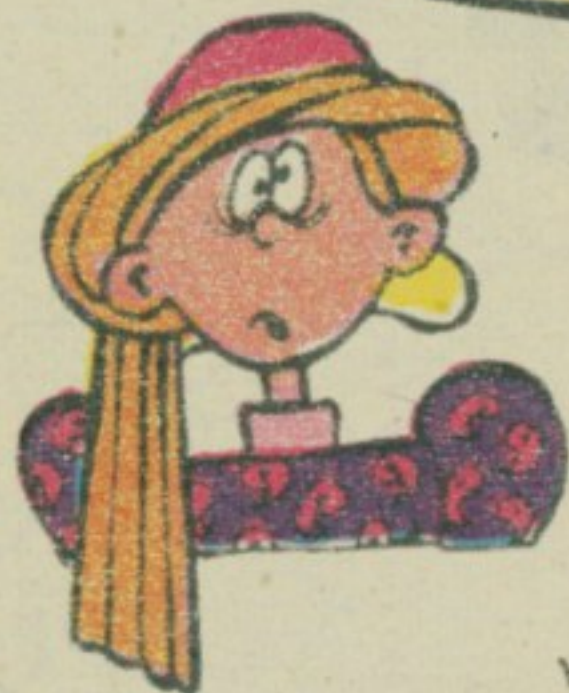
КАД ЈЕ
ФРАНЦУСКИ
ПОСЛАНИК У
ВЕНЕЦИЈИ
ДОБИО
ПИСМО ОД
МИНИСТРА
ЛУЈА XIV
КОЛБЕРА,
ДА, КАКО
ЗНА, ПРИДО-
БИЈЕ НЕКОГ
СТАКЛАРА
СА МУРАНА
И ПО-
ШАДЕ СА
У ПАРИЗ,
ПОСЛАНИК
СЕ НАШАО
НА МУ-
КАМА.

СПРИЈАТЕЉИО
СЕ С ЈЕДНИМ
БАКАЛИНОМ
СА МУРАНА А
ОВАЈ МУ
ОБЕЉАО
ПОМОЋ
- УБЕДИ-
ТЕ НЕ-
КОЛИКО
МАЈ-
СТО-
РА
ДА ПО-
БЕГ-
НУ.

ТАКО СУ
ЈЕДНЕ
МРАЧНЕ НОЋИ
ЧЕТИРИ
СТАКЛАРА
СА
МУРАНА
НАПУСТИЛА
ДОБРО
ЧУВАНО
ОСТРВО.

ТАКО СУ
ЈЕДНЕ
МРАЧНЕ НОЋИ
ЧЕТИРИ
СТАКЛАРА
СА
МУРАНА
НАПУСТИЛА
ДОБРО
ЧУВАНО
ОСТРВО.

ВЕНЕЦИЈА
ЈЕ ПОСЛАЛА
ПОРУКУ
ОДБЕГЛИМ
МАЈСТОРИМА
ДА СЕ
ВРАТЕ
И
ЗАПРЕТИЛА
ЊИХОВИМ
ПОРОДИЦАМА
КОЈЕ СУ, УСКОРО,
ТАЈНО ОТИШЛЕ У
ФРАНЦУСКУ.

ОНДА СУ СЕ
ДОСЕТИЛИ
ВЕТЕ ФРАН-

ВЕНЕЦИЈАНЦИ
КАКО ДА СЕ ОС-
ЛУЖИЛА И ОВОЈИМ
МАЈСТОРИМА И ЗА
ПОСЛАНИКА У
ПАРИЗУ НАИМЕНО-
ВАЛИ

ОКРУТНОГ
ГВИСТАНИЈАНИЈА.

ДРУГИ, ОБОЈИЦА ОТРОВА-
НИ. ВЕНЕЦИЈАНСКИ
МАЈСТОРИ У ПАРИЗУ,
УПЛАШЕНИ, ЖЕЛЕ ДА
СЕ ВРАТЕ КУЋИ.
ФРАНЦУЗИ ИХ НЕ
ЗАДРЖАВАЈУ -
НАУЧИЛИ СУ
КАКО СЕ ПРАВЕ
НАЈБОЉА
ОГЛЕДАЛА.

УБРЗО ПО
ЊЕГОВОМ
ДОЛАСКУ
У ФРАН-
ЦУСКУ
УМРО ЈЕ
ЈЕДАН
ИТАЛИ-
ЈАНСКИ
СТАК-
ЛАР,
ЗА-
ТИМ

УСКОРО СУ
ОГЛЕДАЛА
БИЛА ЗНАТНО
ЈЕФТИНИЈА.

ЊИМА СУ СЕ
ЧАК УКРА-
ШАВАЛЕ
ЖЕНСКЕ
ХАРИНЕ.

МАСКИРАНИ СТРАНИЦИ

Чули сте, сигурно, ону шаљиву изреку: „Разлика је у диференцији”. Шала иде на рачун оних који се сувише „учено” изражавају, па употребљавају стране речи не знајући им право значење. У овом случају реч „диференција” не значи ни више ни мање него „разлика”, па можемо слободно рећи да је сувишна у нашем језику.

У неким језикословним приручницима налазимо целе спискове туђица са одговарајућим домаћим речима које треба употребити наместо њих: немојте рећи **авлија** него **двориште**, не **шраф** него **завртањ**, не **фактор** него **чиницац**, не **креирати** него **стварати**...

То су, већином, сасвим добри савети. Не ваља само ако они код читаоца створе утисак да се страни изрази могу увек и потпуно избећи, да за сваки постоји домаћа замена. Штавише, могли бисмо помислити да на сваку страну реч долази бар пет домаћих, јер се језикословци труде да их што више наброје. Кажу, на пример: сувишна је реч **адекватан**, пошто имамо наше изразе **прикладан**, **погодан**, **прави**, **примерен**, **усклађен**, **одговарајући**... Или: немојте рећи **деформисати**, реци-те **изобличити**, **унаказити**, **изопачити**, **искривити**, **искварити**, **пореметити**...

Треба уочити да су ово по правилу изрази мање или више апстрактне садржине, који се сви делимично поклапају међу собом, али никада сасвим. Разумљиво је што их има више, јер сваки изражава неку посебну нијансу значења. Друкчије је с појединим сасвим обичним, конкретним речима из свакодневног живота. Ту се може десити да за исти појам имамо по две или три речи, али све – страног порекла.

Претпоставимо да не желите да употребите немачку реч **тепих**. Можете рећи **ћилим**, али то је турска реч, пореклом из персијског. Постоји и реч **саг**, а она нам је, преко латинског, стигла чак из галског језика. Чисто српскохрватски назив за тепих – не постоји.

Реч **панталоне** примљена је из италијанског, а (да-

само завршетак (у турском гласи „чекич”), а **маљ** је од латинског **malleus**. Они велики замотуљци од грубог платна у којима се превози разна роба могу се звати **бала**, речју примљеном из италијанског или француског, или **дењак**. Ова друга реч по облику се чини сто посто словенска – а није, него је од турског **денк**, персијског порекла.

Све ово показује да између домаћих и страних речи не мора увек да буде тако оштра „диференција” као што се обично мисли. Глагол **утаначити** (утврдити, договорити) нема везе с нашим придевом **тенак**, него је позајмљен из мађарског, где гласи **tanácsolni** (изг. **таначолни**). Глагол **поседовати**, са својим изведеницама **посед**, **поседник**, **велепосед** итд., заправо је од латинског **possidere**, накнадно прилагођеног нашем глаголу „седети”. Италијанска реч **occhiali** (изг. **окјали**) примљена је, преко Далмације, са венецијанским изговором **очали**. Потом јој је додат наш предлог **на** и мало измењен завршетак, и добили смо **наочари** или **наочаре**, што нам данас изгледа као чисто домаћа изведеница од именице **очи**. Заиста, одомаћена је до те мере да за њено страно порекло знају још само стручњаци. Али и облик **очали** или **очале** још се употребљава у Хрватској – а хоћемо ли њега сврстати у стране или у домаће речи?

Најнеобичније је кад откријемо да су делимичне туђице чак и назив наше земље и појединих крајева. Сложеница **Југославија** састављена је од нашег **Југ** и латинско **Slavia**, што значи „земља Словена”. **Славонија** је чисто латински облик. **Банат** је изведено од „бан” са истим латинским завршетком као у речима „конзулат” или „докторат”. Херцеговина, покрајина у којој се говори најчистији српскохрватски језик, носи име с мађарско-немачком осномом. Названа је по херцегу Степану Вукчићу Косачи, који је њоме владао у XV веку; а **херцег** је мађарска реч, од немачког **Herzog** – „војвода”.

Иван Клајн

нас већ застареле) **чакшире** из турског. У западним крајевима каже се **хлаче**, што је врло стара позајмица, али ипак позајмица: долази од латинског **calcea**.

Врло често, у недостатку домаћег израза, замењујемо страну реч другом, такође страном али боље одомаћеном. Уместо немачког **фарба** и **флаша** лепше нам звучи **боја** и **боца**, мада је **боја** узето из турског, а **боца** из италијанског. **Плафон** је француска реч; **таваница** има наш завршетак, али је основа – **таван** – турска. Хо-

ћете ли рећи **фиока** или **ладица**? Како год хоћете: прво је мађарска реч, друго је од немачког **Lade**.

Кад се поведе реч о турцизмима, обично помишљамо на неке старинске, паланачке изразе из доба Филипа Вишњића, и спремни смо да их се потпуно одрекнемо. Свакако ћемо говорити о **кројачевом прозору на углу улице**, а не о **терзијиним пенџеру на ћошку сокака**. Можемо се сложити и да је лепше **димњак** него **оцак**, **покривач** него **ћебе**, **уље** него **зејтин**. Али јесте

ли знали да су чисто турског порекла – међу безброј других – и **чизма**, **каш**, **чарапа**, **дуван**, **калуп**, **сат**, **ћуп**, **бакар**, **калај**, **сирће**, **чамац**, **топ**, **кула**, **занат**, **инат**, **будала**, **ћифта**, **муштерија**, **див**, **придеви** **ћопав**, **ћелав**, **јогунаст**, или прилози **чак** и **тек**? Ко још такве речи осећа као стране, и чиме бисмо их заменили све и да хоћемо?

Неке речи као да су се „маскирале” да им не познамо страно порекло. **Чекић** је такође дошао из турског, мало изменивши

Илустровао Љубомир Милојевић Љубац

Брисел, петог новембра 1924. Ђакома Пучинија пренели су на Институт Курон, у то време најпознатију европску клинику за лечење тумора – због „вероватно доброћудног“ плипа у грлу. Прослављени музичар поверио се тих дана свом пријатељу Магринију: „Распињем се од болова. Ова неиздржива мора

и гнев. Кад је материјално био потпуно обезбеђен одушка је тражио у кафану, картању, лову и површној забави. Временом је окупио другаре у Клуб боема и заједно с њима прихватио благо подругљива боемска правила живљења: Устајао је и легао празног стомака. Никад није носи кишобран и каљаче

нити се крио од било чега што је долазило с неба. Остајао је у кревету све док га глад не натера да устане, а излазио је из куће само кад је то стварно желео (најбољи начин да избегне повериоце и назеб, и да што мање хаба одећу и троши ђонове на ципелама). У уши и на очи ноћу је стављао тампоне од вате – да му у

главу не уђу бубице! Као председник Клуба забрањивао је благајнику да убире чланарину и, наравно, дозвољавао му да, кад хоће, побегне заједно с касом... Успеси, похвале и признања нису га много изменили. Његова пословична склоност ка елегансији натеривала га је да наручује кошуље и крива-

Иза свега, назирало се човекољубље, великодушност и пријатељска нарав.

Чулност и религија

За разлику од других музичара, композитор из Тоскане није кренуо утабаним стазама Вердија, у Италији, нити Вагнера, у Немачкој. Наметнуо је своје погледе и у драматургији – љубав као грех који се главом плаћа, као слепу страст у којој се непрекидно смењују очајање и узнемиреност.

Трагичан крај главне личности заједнички је за готово све Пучинијеве опере. У „Манону“ и „Боемима“ све се врти око крхке фигуре жене која после „нежне“ љубави, али и патње, умире на рукама вољене особе. У „Тоски“ се она баца са замка Сант-Анђело. Сестра Анђелика гута отров да заборави сопствене грехе. У опери „Турандот“ мала Лиу сама себе кажњава због љубави према принцу Калафу.

„Тоска“ је изазвала скандал мешавином чулности и религиозности, а са „Мадам Батерфлај“ Пучини, уз помоћ гонга, звона, ксилофона и удараљки, егзотичну музику претвара у чисту акустику.

„Девојка са запада“ рађена је у стилу традиционалне мелодраме, док је „Ласта“ права правицата музичка комедија, пуна валцера, песмица и романа.

– Основа опере је личност и њена драмска обрада – рекао је Пучини објашњавајући оно што,

ПРЕ ШЕЗДЕСЕТ ГОДИНА
УМРО ЈЕ ЈЕДАН ОД
НАЈОМИЉЕНИЈИХ КОМПОЗИТОРА

ЉУБАВ КАО ГРЕХ

ЧЕЖЊА КОЈА
ПРОЖИМА СВА
ДЕЛА ЂАКОМА
ПУЧЕНИЈА
ОДРАЖАВА
ЊЕГОВО ЛИЧНО
РАСПОЛОЖЕЊЕ И
ДАЈЕ СЛИКУ
ВРЕМЕНА У КОЈЕМ
СУ И
НАЈУЗВИШЕНИЈА
ОСЕЋАЊА БИЛА
ПОРОК, А
ТРАГЕДИЈА
ЈЕДИНИ МОГУЋИ
ИСХОД

Пучини крајем прошлог века и његове две Манон Леско: Чезира Ферари (1893) и Челестина Казанјетра (1974) која се није либила слободнијег тумачења улоге.

требало би да траје шест недеља, с тим што ми обећавају излечење. Али, ја сам неповерљив, и већ сам спреман на све”.

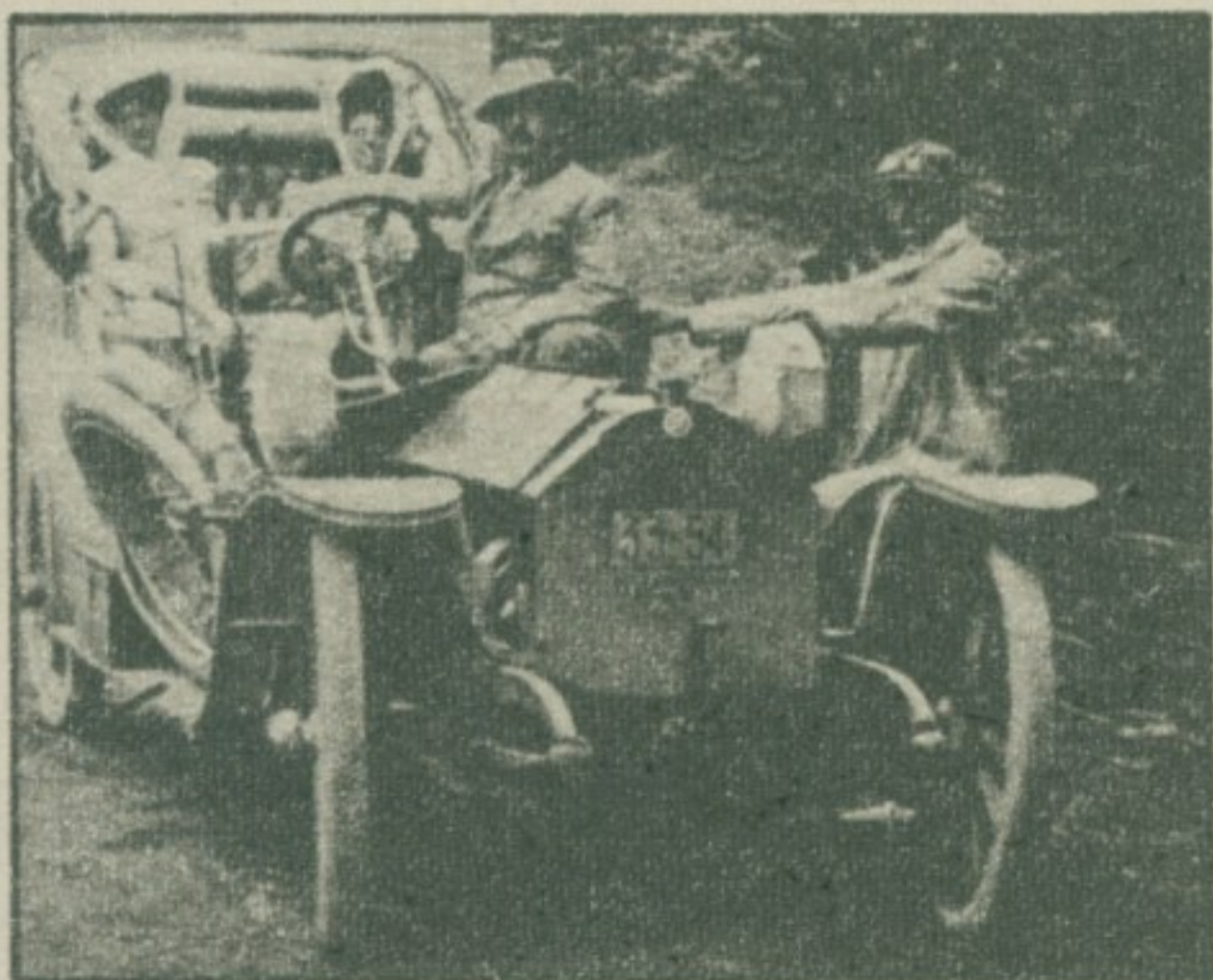
После четворочасовних патњи, полусвестан, док су му болове олакшавали морфијумом, Пучини успева да преброди кризу. А онда, наступа агонија.

Пучини, ипак, успева да напише: „У грлу ми је пакао! Шта бих дао за чашу хладне воде!”

Двадесет деветог новембра 1924. умро је последњи јунак италијанске мелодраме, директни настављач уметности Ђузепе Вердија, велики мелодичар који је у својим операма „Тоска“, „Боеми“, „Девојка са запада“, „Манон Леско“ (1893), „Мадам Батерфлај“ (1904) остварио заносне арије, дуете, ансамбле, оркестарске деонице. Угасио се живот последњег песника једног немирног времена који је одушевљавао љубитеље такозваног белканта.

Бубице

Ђакомо Пучини је, кажу, био меланхолик кога су раздирале чамотиња

Са супругом у једном „торпеду“ из 1909. Волео је аутомобиле и после серије незгода у 1903.

На рукама другова из Клуба боема после извођења његове најпознатије опере „Боеми“, 1909.

те директно из Енглеске, а из Египта цигаре на којима је морало да пише „Пучини“. Трошио је новац на неке необичне предмете као што је био часовник који на плафону пројектује тачно време.

Његово интересовање за механичке уређаје прерасло је у манију: кад год би му се пружила прилика куповао је бицикле, „самоходне кочије“ и чамце. У свом врту поставио је уређај који прави кишу и кад би неки његов посетилац покисао из ведрог неба, радовао се као мало дете.

по њему, треба да буде једна мелодрама.

У оригиналности његовог стила, чежњи којом су натопљене све његове музичке драме огледају се укус, осећајност, меланхолија и друга расположења једног времена.

Пучини је умро пре 60 година. До данас, његове опере, превенствено „Боеми“, „Тоска“, „Мадам Батерфлај“ и „Турандот“ живе на сценама широм света. Те лепе мелодије, богате хармоније, снажни драмски сукоби пуни осећања не губе ништа од популарности. *Д. Варагић*

У почетку најгори

- 1858. – 22. децембра – рођен у месту Лука. Сви у Пучинијевој породици били су музичари.
- 1874. – Уписао се на Институт за музику у родном граду.
- 1876. – Компонувао прво музичко дело
- 1877. – Његова химна на конкурс Свете уметности проглашена је за најгору!
- 1878. – Починије студије на једном од конзерваторијума у Милану
- 1883. – Добија диплому композитора.

НОВИ САОБРАЋАЈНИ ПРОПИСИ

Када су се појавили аутомобили људи су наставили да користе коње за све оно за шта су им дотад служили. Данас у свим већим варошима на свету забрањен је пролаз коњским запрегама кроз град. Није побеђен само коњ, поражени су сви живи створови који уместо точкова имају ноге и у чијим венама тече крв а не бензин.

Број аутомобила повећава се из часа у час, док је животиња све мање.

А како се животиње односе према тим направама које је створио човек? Пси, видимо, не дају пет пара за аутомобиле; лају на њих и угризли би их за гуму да могу. Ни краве се не потресају много, спокојно пасу поред друмова и не обраћају пажњу ни кад аутомобил затруби?! Слично се понашају и козе, овце...

Аутомобила се не плаше ни дивље афричке животиње бар не оне у великим националним парковима где их често виде, на сафаријима, или кад чувари обилазе резерват.

Пре неколико деценија кад су први пут виделе аутомобил, животиње су безглаво бежале или, оне храбрије, љубопитљиво прилазиле и њушкале лименог уљеза. Није им миришао на непријатеља, само је звуком подсећао на хијену. Глава му је, истина, била много већа него других дивљих животиња, очи такође огромне и сјајније, а врата ни-

где. Редак звер који је највише подсећао на неку комбинацију слона и носорога, а од њих већини звери не прети никаква опасност.

Носорог је љутит

Дебелокошци у аутомобилу виде опасног супарника који се не устручава да упадне у њихову територију. Недавно је један Немац морао да притисне гас до даске да би својим аутомобилом побегао од љутих носорога. Нешто пре му се догодило да готово премре од страха док је један разгоропађени бели носорог упорно кружио око његовог аутомобила. Многи афрички шофери препричавају догодовштине кад су морали сатима да преседе на оближњем дрвету док слон, нимало нежно, прегледа њихов аутомобил.

Павијани обично дозвољавају да им се ауто приближи сасвим близу и онда, уз помамну дреку, одскачу у страну и после дуго јуре за чудовиштем. Један фармер је имао врло узбудљив сусрет са стадом бивола: појурио је према њима верујући да ће му они, из страха, направити пролаз, али се грдно преварио. Попут добро увежбане војне формације, биволи су се поделили у две групе – прва напред, друга на траг, да му спрече одступницу. Сва срећа је што је фармер био добар

возач и имао јаку машину, па је вештим маневром успео да побегне. Други један фармер имао је муке с антилопом гну: она се, без пардона, залетела у ауто, рогом пробила каросерију и заглавила се.

Што се тиче мотоцикла, с њим је већ теже – мотоциклистима у савани. Један свештеник, обилазећи парохију, преноћио је на дрвету јер носорог никако није хтео да се растане од његовог мотоцикла. Изгледа да су се многе звери охрабриле кад је у питању овај „млађи брат“ аутомобила; прави је подвиг на њему кренути кроз национални парк.

Криллати клептоман

Највећу опасност по животиње не представљају животиње – грабљивице што би био ред у природи. Аутомобил је преузео примат. На главним друмовима седам округа савезне америчке државе Пенсилваније, на пример, за десет последњих година под точковима је остало више од 125 хиљада звери и птица. У Савезној Републици Немачкој, само у покрајини Хесен, на друмовима је погинуло око 200 хиљада зечева, 100 хиљада јелена и око милион птица певача (подаци од рата наовамо). Прави „геноцид“ животиња!

У бразилским новинама појавила се информација да на њиховим

друмовима страдају на стотине оклопника: људи их прво заслепе фаровима, па прегазе, „панцир“ оставе на друму а врло укусно месо понесу. Зато није ни чудо што су организације за заштиту дивљих животиња дигле глас упозоравајући на опасност од ишчезавања ретке врсте оклопника.

И животиње задају муке људима у аутомобилу. Један становник Танзаније пошао је у шуму по дрва, а кад се вратио – нигде камионета. У чему је ствар – сазнао је стотинак метара даље: аутомобил је, с точковима нагоре, лежао у јарку, а поред њега су скичали мајмуни. Пртходно су, у игри, спустили ручну кочницу и аутомобил је кренуо низа страну.

Слична невоља задесила је и једног аустралијског фармера. Њему су, док је био у шуми, украли контакт-кључ. Пошто је знао за клептоманску особину птица шалашника, нашао га је у њиховом оближњем гнезду. На њих су се жалили и истраживачи јер су им неколико пута, пре него што су ови схватили ствар, испред носа украли многе мајушне инструменте и вијке.

Возачи у Аустралији муку муче шавама које, невероватно тачно, подражавају звук аутомобилске сирене. Деси се да возач, кад чује тај звук, помисли да је неко у кривини испред њега и нагло кочи. Занимљиво је, испитали су орнитолози, да тај звук подражавају само шеве које су се угнездиле поред друма.

Један мали цип...

Пре неколико година у америчкој савезној држави Вајоминг неки шофер је на друму изненадио орла који је мирно обедовао. Уплашена, птица је улетела право у ветробранско стакло. Када је човек зауставио аутомобил једва избегавши крхотине, орао је, без озледа, мирно седео на задњем седишту. После је одлетео.

У околини источноафричког језера Едуард живи много нилских коња. Сваке ноћи стотине тих животиња прелази пут који повезује језера Викторија и Едуард. Један теретњак је у мраку налетео на колону ових колоса. Возач је осетио силан удар, дао гас, али узалуд: камион је био на леђима нилског коња, точкови су се вртели у ваздуху, и уплашени шофер дошао је себи тек кад се животиња извукла испод камиона и одгегала даље.

Аутомобили зверима долазе главе и на други начин: сада их ловци више не јуре пешице; једноставно седну у цип, наслоне пушку на седиште и животиња постаје лак плен, а и заштићени су од противнапада рањене звери. Овакав „сафари“ је забрањен, али – ко ће увек и свуда да контролише.

Истина кад треба уловити неку звер за зоолошки врт, то је много лакше извести помоћу аутомобила. И животиње се тада мање излажу опасностима повреда. Неке животиње, као, на пример, млади слонов, дођу до ауто, њушкају га, а ловци их намаме у специјалан контејнер. Овај начин лова највише се користи у Кенији и Танзанији.

Да је жив, Брем би у своју чувену књигу „Живот животиња“ морао да унесе поглавље „аутомобил“, исувише се већ умешао у животињско царство.

П. М.

НЕ ПАЗИТЕ
НИСКОКЕ
КОЊЕ!

ДОК ВАМ
СЛОН
ПРЕГЛЕДА
АУТОМОБИЛ
– ПОПНИТЕ
СЕ
НА ДРВО

ГУСАРКЕ НА ДЖАМЈИМА ГУСАРЕ

**– ЖАО МИ ЈЕ ШТО СИ
ОВДЕ, ЦЕК – РЕКЛА
ЈЕ ЧУВЕНА ЕН БОНИ
СВОМ ДРАГОМ. – ДА
СИ СЕ БОРИО КАО
ЧОВЕК, НЕ БИ ТЕ
ОБЕСИЛИ КАО ПСА!**

Присутство жена на гусарском броду било је најстроже забрањено. Ако би се догодило да неко од морнара доведе на брод жену прерушену у мушкарца, кажњавали су га смрћу. Па ипак, историја гусарства забележила је и неколико женских имена.

Дански историчар Граматикус у својој историји о гусарству помиње Шведанку Алвилду. Назвао ју је „гусарком с Балтика“ и забележио да с њом почиње гусарство средњег века. Гусарка се удала за неког данског принца који је пре тога безуспешно покушавао да спречи њене пиратске подвиге.

У Француској се у првој половини 14. века помиње гусарка Жан де Белвил. Историја каже да је она, када су јој убили мужа због наводне сарадње с Енглезима, у очајању распрдала све што је имала, купила три брода, добро их наоружала и кренула да крстари Ламаншом и напада француске бродове – да би га осветила. Нестала је изненада заједно са своје две ћерке.

И Енглези су имали своју гусарку Леди Килингу. Она је, заједно с мужем, у време краљице Елизабете I предводила највећу гусарску дружину Енглеске свих времена. Још није откривен тајни пролаз између њихове куће и мора. Зна се само да је туда допреман плен у њихове подруме, а затим отпреман даље, до оних за које су радили.

У то време се већ увелико оснивају компаније с циљем да о свом трошку организују гусарске експедиције које ће нападати

шпанске бродове. То је била нека врста предузећа у којима се добит делила према уговору, између гусара и оних који су улагали.

После некаквих интрига Леди Килинга се јануара 1592. нашла на суду, али је спасла главу захваљујући краљици Елизабети која је, иначе, свесрдно помагала гусаре.

Најзад смо се срели

Два најпознатија женска гусарска имена свакако су Ен Бони и Мери Рид.

Ен Бони је била незаконита кћи адвоката из Корка, у Ирској, који се иселио у Америку и тамо стекао велико имање и углед. Али, ћерка је добила чудно васпитање: отац ју је од прве године живота облачио у мушко одело и Ен је детињство провела у друштву дечака. Понашала се као они, па чак и важила за најбољег и најснажнијег у њима. Оног тренутка кад је Ен схватила да је женско, скинула је мушку одећу и први пут обукла хаљину. Али, одећа јој није изменила понашање.

Како јој је отац био богат и угледан, почели су да је салећу момци, синови околних фармера. Ен их је све одбила и с чуварем пристаништа Бонијем побегла на острво Њу Провиденс, тада чувено гусарско гнездо. Ту се Ен коначно нашла у свом елементу. Упознала је и чувеног гусара Рекхема, познатијег као Калико Цек (надимак „калико“ добио је по својој елегантној одећи од обојеног памучног платна – калика). Одлучила је да ок-

рене леђа Бонију и да се с Калико Цеком упусти у опасне авантуре.

Преобучена у мушкарца Ен је с њим отишла на Јамајку, острво под енглеском управом. Ту су се укрцали на гусарски брод који се управо спремао да исплови да би пљачкао шпанске бродове.

Калико Цек је убрзо подигао побуну на броду и преузео команду. Међу побуњеницима се нашао и један леп младић на кога је Ен бацила око и искористила је прву прилику да му открије да је жена. Али, младић је почео да је избегава, па чак и да се крије од ње. Када му је увек ратоборна Ен припретила да ће га убити ако не промени своје понашање, признао јој је да је и он, у ствари, женско. Била је то

касније чувена гусарка Мери Рид.

На двобој уместо мужа

И Мери Рид је била ванбрачна кћи. Верујући да ће њој и детету тако бити лакше у животу, мајка је девојчицу представљала као дечака. И, чим је одрасла, запослила је као малог на броду. Убрзо је постала и војник, учествовала чак и у биткама а да нико ништа није посумњао. У војсци се зближила с једним својим другаром и поверила му да је женско.

На велико весеље целог пука, они су се убрзо венчали. Наравно, после тога морала је да оде. Отворила је крчму која је добро радила све до смрти њеног мужа. Онда је поново обукла мушко одело и укр-

цала се на брод на којем је срела Цека и Ен. Тако се догодило да се чак две жене нађу на једном гусарском броду.

Мери се убрзо заљубила и одмах одлучила да се заједно са својим изабраником, кормиларом, повуче у миран живот. Док су чекали прилику да напусте гусарење, Мерин вереник се завадио с једним колегом и изазвао га на двобој. У страху да не изгуби мужа, Мери је одлучила да још више увреди његовог противника, па да се овај прво обрачуна с њом... Кад је кормилар, чије је име остало непознато, изашао на двобој, противник је већ био мртав.

Спасле их бебе

Ипак, Мери никада није успела да оствари своју замисао. Калико Цек и Ен су, настојећи да се домогну што више блага, почели, као пирати, да нападају сваки брод на који су наилазили, па чак и трговачке лађе с Јамајке. Гувернер овог острва одлучио је 1721. да им стане на пут и Калико Цек и његова посада брзо су му пали шака. Напад је био неочекиван, а гусари готово сви пијани после теревенке. Снажан отпор пружила су само два гусара која су све време проклињала своје другове што су их оставили на цедилу. Биле су то Мери и Ен.

Гусаре су предали властима на Јамајци где су их све осудили на смрт. Судија је, по изрицању пресуде, питао затворенике да ли сматрају да постоје разлози због којих пресуда не би требало да се изврши. Огласиле су се две жене тврдећи да су пред порођајем. Лекар је потврдио и смртна казна им је замењена затвором.

Када су уочи извршења пресуде над осталим гусарима довели Калико Цека у ћелију код Ен, рекла му је:

– ЖАО МИ ЈЕ ШТО ТЕ ВИДИМ ОВДЕ, ЦЕК! АЛИ, ДА СИ СЕ БОРИО КАО ЧОВЕК, НЕ БИ ТЕ ОБЕСИЛИ КАО ПСА!

Ен је родила дете, а годину дана касније већ је била на слободи. Причало се да су пријатељи њеног оца успели да је избеаве из затвора и пребаце у Америку. О њој се више ништа није чуло.

А Мери Рид ипак није успела да дочека рођење свог детета. Тешко се разболела и умрла у тамници.

Ову необичну историју о женама гусарима потврђују и документа која се и данас чувају у архиви Јамајке.

С. Ивановић

Илустровао Ненад Марковић

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

ПАДАЈУ ЗВИЈЕЗДЕ

Музика и текст: Горан Бреговић
Изводи: Бијело дугме

Она спава
лудује мјесец
она спава
и смијеши се
Сутра путујем, памти моје име

пожели срећу и не заборави ме
сањај не буди се
јутро и онако поквари све
поквари све
Она спава
сања мене
она спава
боже чувај ми ово пиле
ову мрву злата и свиле
сањај не буди се
јутро и онако поквари све
Падају звијезде
за њу
птице се гнијезде
ту на моме јастуку.

НЕШТО НОВО - НЕШТО СТАРО

У „Бијелом дугмету“ догодиле су се недавно значајне промене: Жељко Бебек је кренуо у сопствену авантуру, а Горан Бреговић је са осталим члановима, уз новог, младог вокалног солисту Младена Војчића-Тифу, обновио групу. После неколико месеци неизвесности појавио се седми по реду студијски албум Бијелог дугмета. Амбициозни Тифа одлично је обавио свој задатак па је стари звук групе безболно реконструисан. Дугме се са новом енергијом вратило својој првој, „народњачки“ оријентисаној, фази и затражило помоћ од Ладарица, Лазе Ристовског, Боре Ђорђевића и многих других. Плоча се појавила под етикетом нове Бреговићеве фирме „Камарад“.

СИНДИ СЈАЈНА

У 1984. Синди Лопер ушла је непозната а из ње изашла са рекордом до сада незабележеним: продала је преко три милиона сингл плоча и имала чак четири хита међу пет најпродаванијих у САД („Девојке желе само забаву“, „Повремено“, „Она игра“ и „Кроз ноћ“). Такав старт каријере није имала ни једна певачица до сада. Прва је певачица која је са истог албума имала чак четири велика хита и прво име, уопште, које је имало четири хита са деби албума.

ПЕВАЈТЕ ЗА НАШ АУТО!

Није више никакво чудо када се као спонзори великих рок концерата и турнеја појаве моћне индустријске фирме. Један од последњих примера је турнеја изузетно цењеног дуета Дерил Хол и Џон Оутс по Америци на којој ће познати музичари рекламирати (сигурно за позамашну надокнаду) кола фирме Понтијак. Нови албум тандема, „Big Bam Boom“, тренутно се одлично продаје па се газде Понтијака вероватно надају да ће се бар део тог интересовања пренети и на њихове аутомобиле. С обзиром на разлику у цени – сумњамо.

ДЕСЕТ НАЈУСПЕШНИЈИХ

Амерички магазин Rolling Stone објавио је у свом новогодишњем броју листу 100 најуспешнијих албума на тржишту САД током 1984. Ево првих 10 са тог списка:

1. „Purple Rain“ – PRINCE
2. „Born In The USA“ – BRUCE SPRINGSTEEN
3. „Can't Slow Down“ – LIONEL RICHIE
4. „Thriller“ – MICHAEL JACKSON
5. „Footloose“ – MUZIKA IZ FILMA
6. „She's So Unusual“ – CYNDI LAUPER
7. „Sports“ – HUEY LEWIS AND THE NEWS
8. „1984“ – VAN HALEN
9. „Private Dancer“ – TINA TURNER
10. „An Innocent Man“ – BILLY JOEL

У СЕЛУ ЛОЗОВИК,
НА МОРАВИ,
СПУСТИО СЕ
И ОСТАО

РАДЕ МАРКОВИЋ,

ВАНЗЕМЉАЦ

Извештај о страснику,
професору географије,
који настоји да
приближи звезде
земљи

Појачала треште, погача и кутлача преко астала затрпане новчаницама. Недеља је, моравска свадба у Лозовику код Велике Плана. Послушници дворе кума, старог свата, све редно, по обичајима који важе вековима. Испред наочитог брке који седи при дну совре преко реда стижу пихтије и сир, свадбарски купус, најбољи парчићи печења. Церемонијал мајстор, моравски речено, домаћин свадбе примећује да послушници врдају. Каје се што их је изгрдио, прекореда служен „профа“ није обичан гост.

Из путничког воза на станици Лозовик, 1. септембра 1957. године, искочио је Радомир Марковић, млади професор географије. Дошао је бојажљиво. Носио је само један кофер. У Лозовику још није било струје. Путеви су били каљави. Од Београда делило га је 75 дугих километара. У Београду су остали другари. „Народна техника“, астрономска друштва, богате библиотеке... Родна кућа. И три године чекања на запослење са дипломом Природно-математичког факултета.

Клупе у учионицама лозовичке школе биле су пуне радознале деце. Раде Марковић је и сам био велико радознало дете. У јесен, те 1957. године, 4. октобра, Совјети су лансирали први „Спутњик“. Почела је космичка ера човечанства. У лозовичкој школи Радомир Марковић је основао Клуб младих космонаута. Лозовичани, неповерљиви као и сви моравски сељаци, гледали су га сумњичаво. Чак ни то да је рођени Београђанин нису сви поверовали. До тада су погледали у небо кад су владале велике суше не би ли угледали облаке или... Месечина им је служила да не скрше врат док би увече водили коње и краве до Мораве на појило. А богати и моћни Руси и Американци шаљу неке ракете у небо, међу звез-

де. У све то нови професор географије покушава да увуче њихову децу?!

— У почетку сам само желео да се поиграм с децом, да часови географије не буду преозбиљни, досадни. Наравно, одлучујућа је била моја љубав према ваздухопловству и астронаутици, још из детињства — прича данас педесетогодишњи магистар географије Радомир Марковић, од 1982. године, због болести, пензионер.

Ако ти нешто треба
поразговарај с профом

Професор је и човек народски, вазда спреман да поприча са сваким мештанином, не само о звездама и ракетама већ и о берићету, сетви, жетви... Радомир Марковић брзо за све Лозовичане постаје

Илустровао Ненад Милићевић

Раде профа или само „профа“, а школски клуб и планетаријум — лозовички. Кад је стара школска зграда постала тесна село је Астронаутичком планетаријуму уступило једну просторију у Дому земљорадничке задруге.

Осамнаести септембар 1962. године био је вреодан. Лозовичани су кофамаливали сокаке на којима је прашина била до чланака. Неколико хиљада људи дочекало је и угостило совјетског космонаута Германа Титова, који је у књигу утисака Планетаријума записао: „Желим свим младим члановима Клуба испуњење свих жеља укључујући и лет на Месец“. Лозовичани су

ћачке и екскурзије одраслих из Југославије и света.

Како се примаћи
центру света

По чувењу Планетаријума Лозовик се примакао центру света. Остварило се профино пророчанство. Раде Марковић и Планетаријум добили су награде и признања чији би потпуни списак био предугачак за ове ступце: Орден рада са сребрним венцем, Диплома „Јуриј Гагарин“... Раде профа радо показује ову богату колекцију, али су му најдража признања понос мештана који сваком драгом госту показују Планетаријум и усхићење ученика школе „Радица Ранко-

вић“ као и осталих посетилаца док путују кроз свемир боравећи у Планетаријуму. Дичи се Раде Марковић и четворицом пилота и једним ракеташом Југословенског ратног ваздухопловства рођеним у Лозовику, његовим бившим ђацима.

Лозовички планетаријум „Јуриј Гагарин“ данас је један од кабинета у новој згради сеоске школе. Зидови Планетаријума облепљени су чаробним тапетама као сводови богато живописаног храма. У слици и речи представљене су астрономија и астронаутика, васиона, сунчев систем, земља, истраживање свемира, продор људи у космос... У витринама се чувају макете ракета и космичких бродова које су својим рукама направили ученици. Ту су и глобуси, мали аматерски телескоп, дар опсерваторије на Звездари у Београду.

Радомир Марковић, засад има још две неостварене жеље: да посети „Звездани град“ у Москви (досад није излазио изван граница наше земље) и затим да одбрани докторски рад о Лозовичком школском планетаријуму. Признаје да се најбоље осећа у Планетаријуму или невеликом стану затрпаном књигама и часописима у трошној згради за сеоске просветне раднике. Ускоро ће морати да се усели у нови стан иако као и неколико пута раније покушава да га уступи млађим колегама. Сада му то Лозовичани неће дозволити. Замолили су нас да обелоданемо у новинама његово обећање да ће се уселити у нови стан. Јер, Раде профа је Лозовичанин и остаће у овом моравском селу док је жив осим у једном случају.

На наше питање, да ли је маштао да и сам полети у космос, вели да је то на жалост његова највећа неостварива жеља. А опет, боји се да би, од среће пресвисао већ на лансирајој рампи. На то окупљени мештани шеретски одмахују главом:

— Са нашим се профом никад не зна. Поред оних силних књижурина нисмо сигурни да једног дана неће да направи своју ракету и лично одлети да своје звезде погледа изблиза.

Дарко Чварковић

ТАКО СЕ ТО РАДИЛО НА ДИВЉЕМ ЗАПАДУ

ЗАКОН ЛИНЧА

**ДУГО СУ КРИМИНАЛЦИ
НЕКАЖЊЕНО ОТИМАЛИ
ЗЛАТАН ПРАХ
БЕСПОМОЋНИМ
РУДАРИМА, А ОНДА ЈЕ
ДЕЉЕЊЕ ПРАВДЕ УЗЕО У
СВОЈЕ РУКЕ
ДОБРОВОЉАЧКИ ОДБОР**

Вести о богатим, налазиштима злата у Калифорнији откривеним 1848. године шириле су се муневитом брзином привлачећи на златоносна поља не само копаче злата, већ и авантуристе и насилнике свих врста. Они су упадали у насеља и отимали рударима све што се могло отегти: златан прах, алат, одећу...

Обрачун у шаторском насељу

Данима су се људи бранили од овог зла како су знали и умели. Најчешће су се удруживали и у разумљивом бесу бичевали ухваћене разбојнике, понекад их мазали катраном а затим ваљали по перју. Нико се није усуђивао да посети не за њиховим животима јер је у свести радних и честитих рудара то било равно убиству.

Како је време одмицало, разбојника је било све више и постајали

су све безобзирнији. Мери су превршили у јануару 1849. године: у једном рударском насељу петорица пљачкаша претукла су и опљачкала неког човека по имену Лопес. Брзо су ухваћени и линч нико није могао да спречи: обешени су а да нису имали времена ни да се бране. Насеље је добило име – Хенгтаун (град вешања), а нешто касније Плејсвил.

Можда овај случај и не би остао забележен у историји Сједињених Америчких Држава да није подстакао рударе Плејсвила да образују добровољачке одреде и судове. Одреди су одржавали јавни ред а судови изрицали пресуде. Једина предвиђена казна била је – вешање! Судија је обично био највиђенији човек у насељу, а порота сви становници. Суђење је трајало кратко и унапред се знао исход.

Добровољачке одреде, по угледу на оне у Плејсвилу, убрзо су почели да оснивају и друга рударска насеља у Калифорнији. Једини изузетак у тим бурним данима био је градић Сан Франциско који су Шпаници основали 1776. године под именом Херба Буена.

Није прошло много времена а сав олош из рударских насеља у којима су основали добровољачки одреди стекао се у Сан Франциску. Довољно су са њим остана и пљачкаши урбаних насеља.

У граду, који се због тога ширио, нико више није био безбедан.

Било је сигурније, говорило се, спавати на индијанској територији за време ратног похода Индијанаца него у Сан Франциску! После једне стравичне ноћи, кад готово ниједан становник није био поштеђен њиховог насиља, новинар Сем Бренен решио је да стане том злу на пут макар окончао живот са метком у грудима у некој прашњавој улици. Ватреним говором подстакао је грађане да устану у одбрану својих живота. У људима је нарастао гнев и њих 400 јурило је по мраку према шаторском насељу ван града где су се разбојници сместили. Пљачкаши су протерани. Овај случај коначно је натерао грађане Сан Франциска да се побрину о реду у свом граду. Донета је одлука да се разреже порез за плаћање шерифа и одржавање затвора.

Први градски затвор био је смештен на старом једрењаку „Еуфемнија“. Место шерифа понуђено је тексаском граничару Џону Хејсу. Поново је у помоћ прискочио Бренен: трчао је на све стране и убеђивао људе да морају сами о себи да брину и да је један човек – шериф – недовољан за одржавање реда. Сви су прихватили његов предлог да се оснује Добровољачки одбор који ће се старати о поштовању закона. Договорено је да се суђење обавља чим ухвате неког преступника. Позив грађанима да дођу на суђење и буду поротници било је црквено звоно.

Шерифи су сметња

Звоно је зазвонило већ после неколико дана. Неки Аустралијанац ухваћен је док је обијао касу. Одмах је одведен на вешала. „Судило“ му се док му је на врату била омица. Никаква питања му нису постављана. Јавио се само Бренен:

– Свако ко жели слободу нека дође и нека повуче конопца!

Није се знало ко је то учинио, јер је неколико стотина грађана потрчало према вешалима да изврши пресуду. Узалуд је шериф молио да се одржи право суђење, његове молбе нико није чуо.

Веома брзо линч је постао једини закон Сан Франциска. Шериф, доведен да заведе ред, почео је да смета грађанима. Његово тумачење правде није им одговарало, јер им се процедура суђења чинила дугом! Њихово суђење је текло брже. То право, које су они сами себи дали, постепено се претворило у насиље: грађани су упадали у градски затвор и одводили затворенике на вешање. На шерифа и његово позивање на закон нико се није обазирао.

Линчовање је постало сасвим обична ствар у Сан Франциску. Акцијама је руководио Добровољачки одбор и сам Бренен. Али, и град се, у међувремену, развио. Мучне спене вешања почеле су да личе на дивљаштво. Свима је било јасно да је Добровољачки одбор постао противречност самом себи и намери с којом је основан и да је његово даље постојање сметња развоју града. А и разбојника је било све мање, ништа више него у осталим градовима.

Најзад, 1885. године Добровољачки одбор је распуштен. Одржани су избори за општине у управу и успостављена је редовна власт.

П. З.

ВАЗДУ

Октобра 1931. изнад Бовеа у Француској изгорео је британски ваздушни брод „Р 101“. У експлозији 5 милиона кубних метара водоника тренутно је изгорело четрдесет и шесторо путника и чланова посаде. двоје је од повреда издохнуло нешто касније. Преживело је њих шесторо.

**„СНАЈШИП 500“ ЈЕ
ЕНГЛЕСКИ
ДИРИЖАБЛ И
УСКОРО ЋЕ, ВРЛО
БЕРОВАТНО,
ОДРЖАВАТИ
РЕДОВНУ ПУТНИЧКУ
ЛИНИЈУ ДО ПАРИЗА И
ДРУГИХ ГРАДОВА**

Што се Енглеза тиче, ера путничких ваздушних бродова окончана је тога часа. Решеност да се с њима једном за свагда раскрсти била је толика да је чак и други дирижабл кога су имали „Р 100“ иначе у исправном стању, исечен у комаде, а остаци парним ваљком савијени са земљом и продати као старо гвожђе.

Данас, педесет и три године касније, једна британска компанија предлаже: вратимо ваздушне лађе у промет!

**Париз, шампањац и
питање: колико је
безбедно?**

Компанија се зове „Ершип индустриј“ а седиште јој је у Кардингтону у Бедфордширу, тачно на оном месту где је конструисан и злосрећни „Р 101“. Чак је и хангар исти.

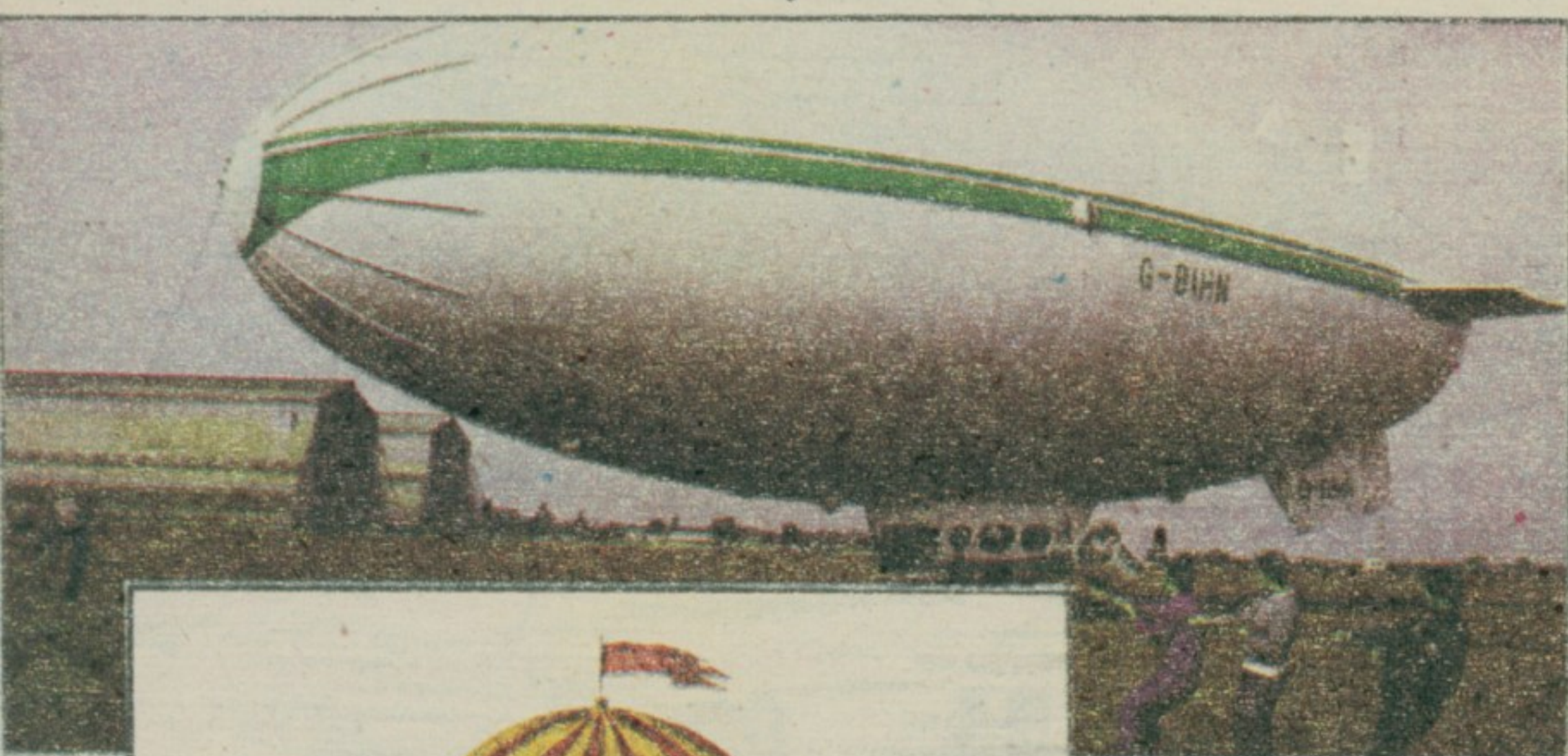
За почетак, нова компанија планира излете до Париза (при чему се, колико да се зна који се „сој“ путника прижељкује, већ сада истиче да ће се власти путовања заливати шампањцем), „летеће“ сафарије изнад кенијских резервата, излете са прелегањем египатских пирамида, Нила или Гренд Кањона (Великог Кањона) у САД.

Звучи примамљиво. Остaje још да неповерљиви поверују како су нове ваздушне лађе безбедније од старих.

У „Ершип индустрију“ тврде да јесу. Сто посто

НИШТА МАЂА ПО НОВО СЕ РАЂА

„Скајшип 500“ дугачак је 50 метара и има осам путничких места.

Предвиђена је и ова могућност: да се на дугим путовањима „скајшип“ снабде новим количинама бензина усред ваздуха, из неке ваздушне лађе-цистерне.

Чак и у случају да мотори откажу што је, кажу, изузетно мало вероватно, путници ипак неће данима да лебде. Испуштањем мањих количина хелијума, „скајшип“ се глатко и меко приземљује.

Све у свему, можда довољно да се чак и неповерљиви увере.

Ни меци му не могу ништа

За путнике вероватно мање значајна особина „скајшипа“: слеће и узлеће тако рећи вертикално чиме је отклоњена потреба за дугачким и скупим пистама. Далеко примамљивији податак за путнике: и узлетање и слетање у ваздушној лађи се готово и не осећају.

„ХИНДЕНБУРГОВО“ ПОСЛЕДЊЕ ПУТОВАЊЕ

Несрећа која је дефинитивно означила крај Неру путничких ваздушних лађа догодила се 6. маја 1937. године. Понос немачког ваздухопловства, 240 тона тежак ваздушни брод „Хинденбург“, приближавао се слетишту у Лејкхерсту у САД.

На 200 метара изнад писте, у 19,25, аеродромско особље, рођаци и пријатељи путника, фотографи и репортери видели су како је из репа „Хинденбурга“ сукнуо пламен. За 30 секунди, пламен је захватио једну за другом комору с водоником. Одјекнула је страховита експлозија која се чула у пречнику од двадесет километара.

Џиновска буктиња сручила се на земљу вукући за собом печуркасти облак дима и пламена.

За тридесет и пет минута више није било ни „Хинденбурга“, ни тридесет и пет чланова посаде.

Најзад, кључни аргумент за придобијање непоправљиво неповерљивих. Чак и уколико се „практично неподерив“ хелијумски омотач ипак пробије, „скајшип“ ће наставити да лети, а при том није реч о пукој реклами произвођача. На летњим Олимпијским играма у Лос Анђелесу 1984. догодило се управо то.

„Скајшип 500-005“ употребила је телевизија за снимање свечаности отварања Игара. Прелетајући

ске камере и за ваздушна извиђања. Али, у амбициозним плановима за сада мале компаније „Ершип индустрииз“ то су само узредне делатности.

Компанија сваки дан очекује одговор британске Управе за цивилно ваздухопловство. Уколико он буде позитиван, „Ершип индустрииз“ ће постати прва компанија на свету са званичном дозволом за превоз путника ваздушним лађама.

ПУТ ОКО СВЕТА

Удиржаблима су својевремено изведени и неки подвизи. Јула 1919. енглески мајор Скот је са 26 чланова посаде за осам дана превалио пут од Енглеске преко Атлантика до САД и на траг преваливши 11.300 километара за 182 сата ефективног лета. Било је то прво путовање човека из Европе у САД летелицом лакшом од ваздуха.

Први успешан истраживачки лет изнад Северног пола извршили су норвешки истраживач Амундсен и италијански пуковник Нобиле 1926. у ваздушном броду „Норге“. Амундсен и Нобиле прелетели су 7 хиљада километара од Рима до Спизберга, а затим преко Северног пола до Аљаске.

Године 1929. немачки „Гроф Цепелин“ први је облетео Земљину куглу. Лет је трајао 9 дана, 20 сати и 23 минута.

неколико дана касније планине надомак Сан Франциска, пилот је приметио незнатан губитак хелијума. Детаљним прегледом хелијумског омотача откривено је педесетак рупа од пиштољских метака. Понесени свеопштим слављем, људи су насумице пуцали у ваздух.

„Скајшип“ је, углавном, обавио овај задатак и тако доказао да, зато што је у стању да лебди у месту, може да послужи и као платформа за ТВ и филм-

„Ершип индустрииз“ се за тај тренутак припрема већ неколико година. Ускоро ће из хангара у Кардингтону изаћи „Скајшип 600“ са 20 путничких места, а у пројектантском бироу компаније већ се увелико разрађују нацрти „Скајшипа 5000“, носивости 30 тона и са 200 путничких места.

Улога у „Џемсу Бонду“: негативац

У међувремену, „скајшип 500“ крчи пут сабраћи, каткада и преко филмског платна. Изнајмили су га продуценти најновијег филма о Џемсу Бонду, „Намера је убиство“, који ускоро треба да се појави у биоскопима.

„Скајшиму“ је ту, у неку руку, припала улога негативца јер га користе за отмицу Бондове драгане. Бонд се, као што се подразумева, не да омести ни од стране ваздушне лађе на коју ће се вратоломно успентрати преко једног конопца, све ландарајући убитачно много метара изнад земље.

И ко сад да каже како ваздушне лађе нису на путу да нас освоје?

Мина Илић

Надлетање Стразбуршке тврђаве 1784. године.

безбедније од некадашњих, безбедније чак и од сваке друге постојеће летеће машине.

Као прво, ове нове лађе уместо изузетно лако запаљивог водоника у ваздуху одржава незапаљиви хелијум. Ништа мање значајно: у последњих шездесетак година технологија је толико напредовала, да нови на некадашње ваздушне бродове подсећају можда још само по облику. Све остало је ново.

Колико је то све остало заиста ново може да посведочи „скајшип 500“, за сада једина ваздушна лађа која је изашла из хангара „Ершип индустрииза“ у Кардингтону.

Хелијумски омотач „скајшипа“ израђен је у Француској и практично неподерив. Гондола домаће, јоркширске производње, од крутог, лаког мате-

ријала „чврстог као челик“.

„Скајшип“ је нека врста летећег и то спортског „поршеа“, јер га покрећу два „поршеова“ мотора од 147 KW (200 KS) постављена на оба краја гондоле какве имају и „поршеови“ тролитарски спортски аутомобили. Чак је и бензин у оба случаја потпуно исти: онај са четири звезде, високооктански. И максимална брзина „скајшипа“ је високооктанска: 112 километара на сат.

За сат лета „скајшип 500“ прогута 27 литара бензина, али је у односу на земаљског (додуше далеког рођака) у великој предности: у случају да му нестане горива или се мотори покваре, његових осам путника нема разлога за бригу. Наставиће да лебде у свом хелијумском омотачу, ако треба и данима.

Артур Кларк

Па то је страшно! – узвикнуо је Врховни научник. – Сигурно постоји бар нешто што бисмо могли да урадимо!

– Да, ваша Супер-Памети – узврати један од психолога. – Међутим, то ће бити врло тешко пошто се планета налази више од пет стотина светлосних година далеко од нас. Ипак се надамо да ћемо успети да успоставимо контакт.

– На жалост, није у томе једина тешкоћа – рече други психолог.

– Досад уопште нисмо могли да ступимо у везу са тим бићима зато што је њихова телепатска моћ врло неразвијена, ако уопште и постоји. А нема другог начина да им помогнемо.

Настало је дуго ментално ћутање док је Врховни научник анализирао ситуацију и као увек дошао до тачног одговора.

– У свакој интелигентној раси мора да има бар неких телепатски обдарених појединаца – рече он. – Кад нађете бар један такав ум, концентришите се на њега. Морамо да им пошаљемо поруку.

– У реду, ваша Супер-Памети – рекоше психолози углас. – Учинићемо тако.

Очајнички тражећи једно једино људско биће чији би ум могао да схвати да они постоје, интелекти планете Тар су непрекидно слали поруке помоћу можданих таласа који су путовали свемиром. Судбина је хтела да нађу баш Вилгема Кроса.

У том тренутку су помислили да је то права срећа, али касније више нису били сигурни у то. У сваком случају нису имали никакав други избор зато што је сплет околности које су им омогућиле приступ до Биловог ума био врло краткотрајан.

Прва околност је био положај у коме се Бил налазио. Кад сунчева светлост падне на боцу воде, боца се понаша као нека врста сочива које на малој површини прикупља светлост. На неупоредиво већој површини од површине боце, густо Земљино језгро је прикупљало таласе који су долазили с Тара.

Материја по правилу не утиче на преношење можданих таласа који пролазе кроз њу као светлост кроз стакло. Свака планета има врло велику масу па се земља „понашала“ као циновско сочиво у чијој су се

жижи концентрисали мождани таласи са Тара. У жижи се случајно нашао и Бил Крос.

Међутим, милиони других људи су били у истом положају али нису примили никакву поруку. Али, они нису били ракетни инжењери и нису провели године размишљајући и сањарећи о свемиру.

Осим тога нису били мртви пијани као Бил Крос који је покушао да из стварности побегне у свет снова. Наравно, Бил је потпуно разумео шта је његов претпостављени хтео да каже кад му је објаснио како убудуће мора да ради.

– Ви сте плаћени да конструишете пројектиле а не свемирске бродове – рекао му је генерал Потер. – Ваша је ствар шта радите у слободном времену, али немате право да користите државну опрему за свој хоби. Убудуће ћу ја лично одобравати све пројекте из вашег одељења. То је све.

Нису могли да га отпусте зато што

У том тренутку интелекти Тара победнички узвикнуше и пред Билом се отвори зид. Учинило му се да гледа низ циновски тунел који се пружао до бесконачности. У ствари, тако је готово и било.

Бил је проучавао ову појаву са благим интересовањем. Појава је била заиста необична али не као неке раније које су му се причињавале. Није се нимало узбудио кад је у свести „чуо“ глас зато што му се то и прелешавало. Ипак, овај глас је био јаснији од других.

– Биле, пажљиво нас саслушај! – рече глас. – Било нам је врло тешко да ступимо у везу с тобом, а то је врло важно.

Бил искрено посумња у то. Њему више ништа није било важно.

Међутим, и даље је чуо глас који је звучао топло и пријатељски.

– Говоримо са врло далеке планете. Ти си једино људско биће са којим смо успели да ступимо у везу и мо-

Хајде да разговарамо. Немам ништа против ако се ради о нечем занимљивом.

С друге стране завлада непријатна тишина, а затим глас продужи помало забринут:

– Бојим се да се нисмо разумели. Наша порука није само „занимљива“ како ти кажеш. У питању је живот или смрт читаве твоје расе. О томе мораш одмах да известиш владу.

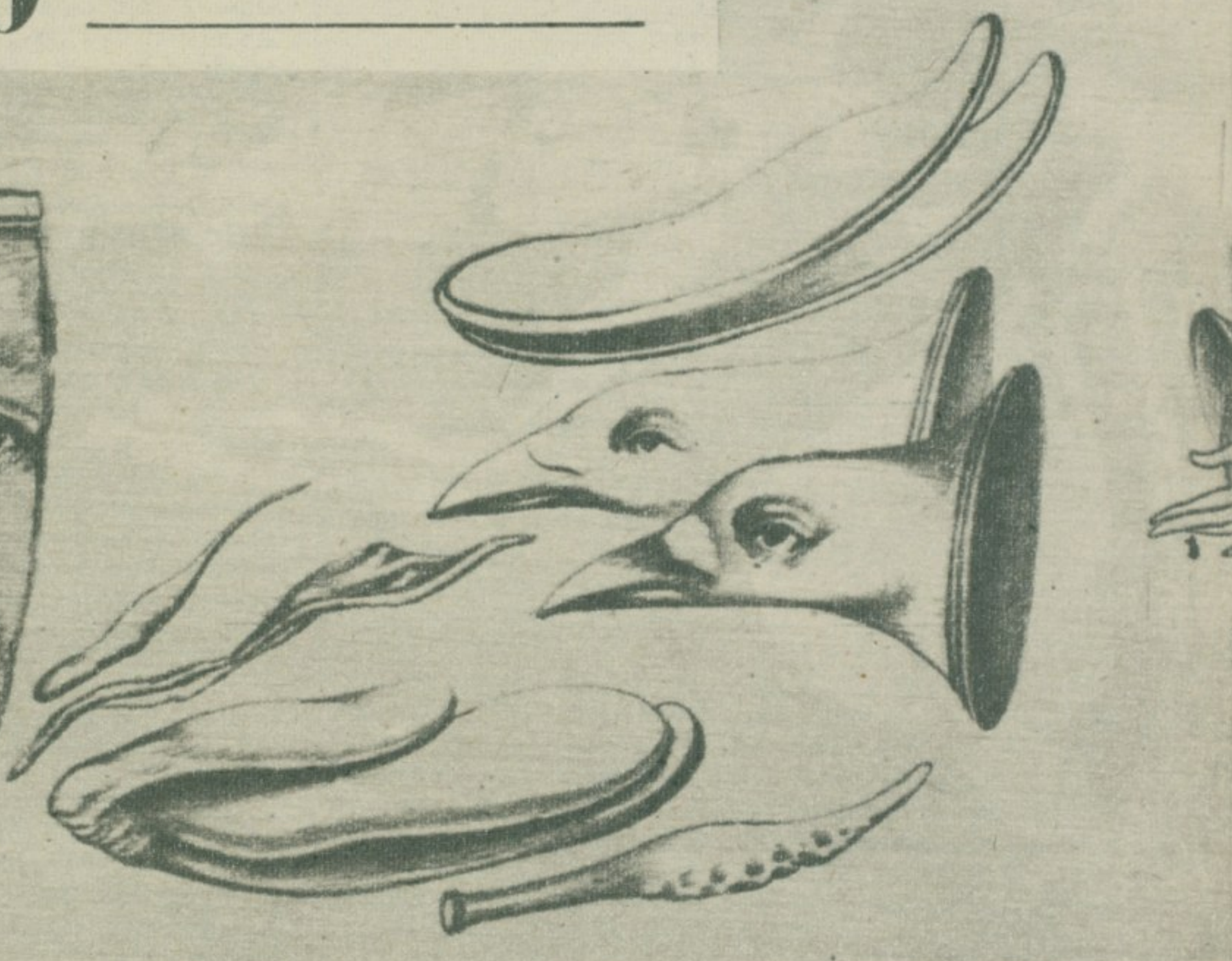
– Продужите – узврати Бил мирно. – Тако ћу бар мало да убијем време.

Пет стотина светлосних година далеко од Земље Тарани су почели журно да се саветују. Чинило им се да нешто није у реду али им није било сасвим јасно шта. Није било никакве сумње да су успоставили контакт, али нису очекивали такву реакцију. Преостало им је једино да се надају бољем резултату.

– Слушај, Биле – наставише Тарани. – Наши научници су недавно от-

ПОСЛЕДЊЕ ЈУТРО

ЖАЛОСНО ЈЕ КАД ОД
ЧОВЕКА КОМЕ НИШТА
НИЈЕ ВАЖНО ЗАВИСИ
СПАС ЗЕМЉЕ

је био сувише важан стручњак. Да због тога још веће, његова девојка Бренда га је оставила и отишла са Џони Гарднером. Зато се Бил напио „као мајка“.

И тако је сад замишљено пијано у зид преко канцеларијског стола. Пијано је у тачку између две слике и покушавао да не мисли ни на шта. Изненада, пред њим се отвори мрачна провалија.

раш да разумеш оно што желимо да ти саопштим.

Помало забринут због тога што више није могао неометано да размишља о сопственим проблемима, Бил се питао да ли је опасно кад неко почне да „чује гласове“.

„Па, немој да се узбуђујеш, младићу – рече он самом себи. – Ништа те не кошта да се мало забављаш.“

– У реду – одговори он гласно. –

крили да ће Сунце вашег система убрзо да експлодира и то за три дана. То не може да се спречи, али нема потреба да човечанство захвати паника. Ми можемо да вас спасемо ако учините оно што вам саветујемо.

– Баш ме занима како то мислите да урадите – узврати Бил.

– Направићемо нарочит мост – објаснише Тарани. – То је нека врста тунела кроз свемир, као овај у који

сада гледаш. Не вреди да ти детаљније објашњавамо о каквом се тунелу ради зато што је то теоријски врло сложено чак и за неког вашег математичара.

– Стојте! – узвикну Бил. – Ја јесам математичар и то добар, чак и кад сам трезан. Ви вероватно мислите на неку „пречицу“ кроз вашу димензију свемира. То је стара идеја...

– Нисмо знали да си тако развијен у научном погледу – рекоше Тарани. – Али сад немамо времена за теорију. Важно је то да ћеш се одмах створити на другој планети ако уђеш у тунел. То је заиста „пречица“ али кроз тридесет седму димензију.

– Да ли она води до вашег света? – упита Бил радознано.

– О, не – узвратише Тарани. – Ти не би могао овде да живиш. Но, у свемиру има много планета као што је Земља и ми смо нашли једну која би одговарала људима.

– По целој Земљи ћемо распореди-

те са председником уместо са мном?

– Зато што смо једино са твојим умом могли да ступимо у везу – рекоше Тарани већ нестрпљиви. – Не разумемо зашто...

– Ја бих могао да вам кажем зашто – промрмља Бил пиљећи у готово празну боцу вискија.

Ракетни инжењер је размишљао о томе како је људски мозак фантастична ствар. Наравно, у разговору који је водио није било ничег оригиналнијег: прошле недеље је читао неку причу о „смаку света“ и разним тунелима кроз свемир...

– Ако Сунце експлодира – упита он изненада, покушавајући да збуни саговорнике – шта ће се онда догодити?

– Твоја планета би се истог часа истопила – рекоше Тарани.

– Слушајте – рече Бил. – Било би одлично кад би Земља заиста нестала! Нико више не би морао да се брине због нуклеарног оружја, скупоће, досадног шефа или неверне девојке. То би било дивно! Свеједно, лепо је од вас што сте нам то рекли, али сад би било најпаветније да одвучете тај тунел кући. Ја сам уморан.

На Тару је завладало потпуно запрепашћење. Пливајући у базену са хранљивим раствором, мозак Врховног научника је пожутео, што се није догодило још од инвазије ратоборних Ксантила пре пет хиљада година. Петнаестак психолога је претрпело нервни слом, а главни компјутер у колеџу космофизике је као изbezумљен почео да дели с нулом сваки број на тракама за памћење и убрзо су му прегорели сви осигурачи.

Тарани су последњи пут покушали да помогну Земљи, шаљући мисли тунелом између звезда:

– Да ли заиста тако мислиш, Биле? – Да ли је могуће да су сви људи као ти?

Бил је пажљиво размислио о том физичком питању. Коначно ствари нису стајале баш тако лоше. Најбоље од свега је било то што је у фиоци са натписом „строго поверљиво“ нашао још једну боцу вискија.

– Као ја? – упита он. – Не, нису сви као ја. Кад мало боље размислим, чини ми се да има много горих и несрећнијих људи од мене. Да, мислим да сам ја један од најбољих и најсрећнијих.

Тунел се изненада сруши и пред Билом је као увек био само зид. Тар је знао да је битка за Земљу изгубљена.

– Толико о томе – помисли Бил. – Ионако сам се уморио од тог тунела. Да видим шта ће сад да ми се примени.

Али није му се више ништа применило пошто се онесвестио и, отрежњен и испаван, дошао је к себи тек после два дана.

Трећег дана га је негде у подсвести кључнуло питање: шта ли му се то причинило док је био пијан? Иако то не би ништа вредело, иако је већ било касно, можда би се и сетио, али му се вратила Бренда, па је имао много посла покушавајући да јој опрости.

А четвртог дана, наравно, није ни било.

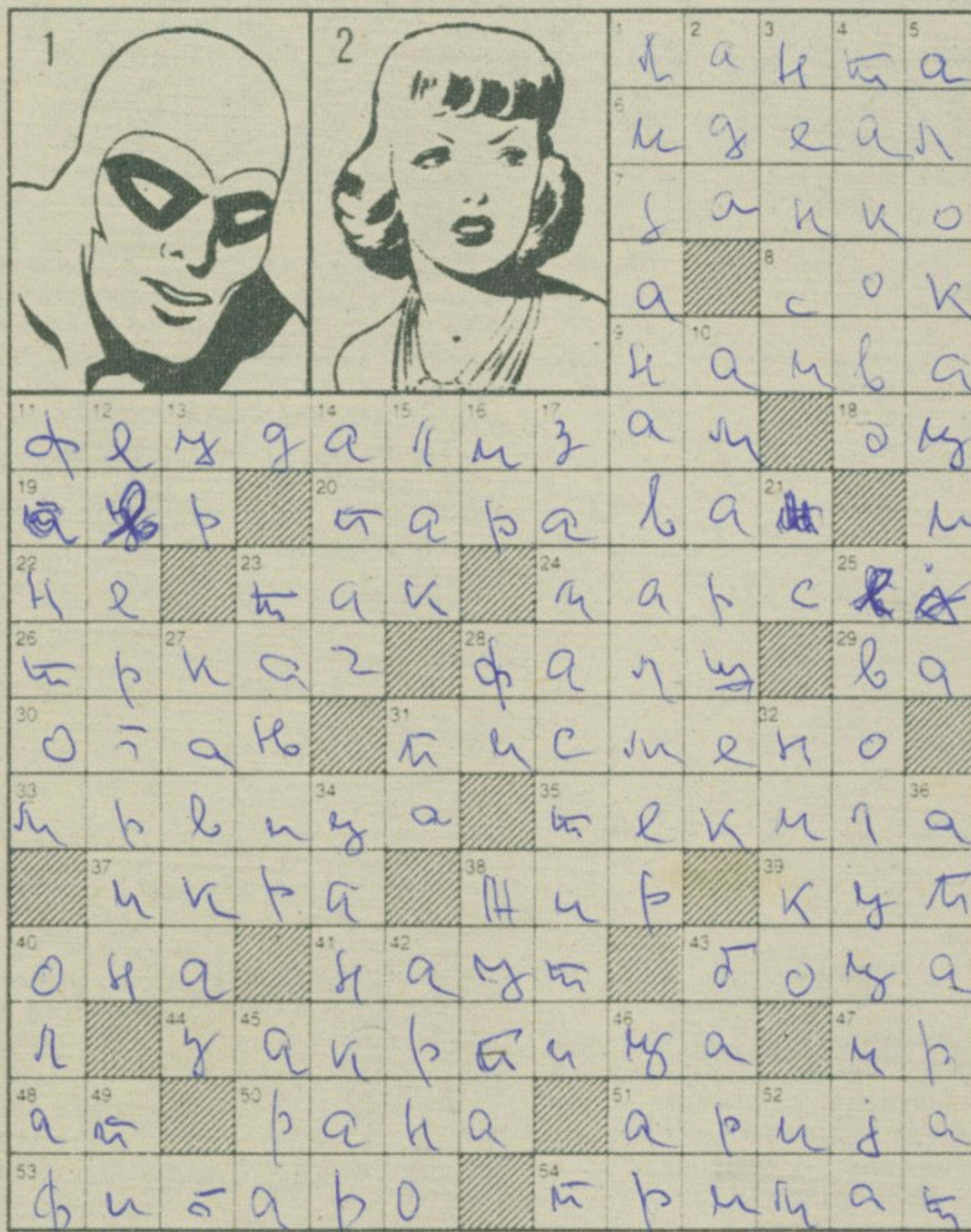

Илустровао Михаило Боковић Тикало

ти мостове-тунеле као овај – објашњавали су даље они. – Биће довољно да људи уђу у њих и сви ће се спасти. Наравно, мораће на другом свету поново да стварају цивилизацију, али то им је једина нада. Твоја је дужност да целом човечанству пренесеш ову поруку.

– Могу да мислим како ће ме без говора послушати – примети Бил подсмешљиво. – Зашто не разговара-

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

##

ВОДОРАВНО: 1) италијански песник (Алигијери), 6) циљ којем тежимо, узор, 7) име књижевника Веселиновића, 8) воћни напитај, 9) наивна уметност, 11) друштвено уређење, 18) осамнаесто и 27. слово азбуке, 19) град у Француској, 20) низак зид, заклоп (стр.), 22) негација, 23) билијарски штап, 24) град и лука у Француској, 26) учесник у трци, 28) погрешан, крив (стр.), 29) аутомобилска ознака за Ваљево, 30) пламен, ватра, 31) писменим путем, 33) мрва (дем.), 35) јако мексиканско пиће, 37) риба јаја, 38) производ хрasta, 39) наградни пехар, 40) лична заменица, 41) врста биљке, леблебија, 43) паламида, 44) мала закрпа, 47) иницијали књижевника Раоса, 48) „опус“ (скр.), 50) озледа, 51) мелодија, 53) берберин из „Севиљског берберина“, 54) првенство по рангу.

УСПРАВНО: 1) име и презиме личности са слике број 2, 2) роман Моме Капора, 3) име америчке филмске глумице Кели, 4) историјско место из другог српског устанка код Горњег Милановца, 5) давање под најама (лат.), 10) презиме наших фудбалера, браће Вили и Петер, 11) личност са слике број 1, 12) непролазне, незаборавне песме, 13) аутомобилска ознака за Урошевац, 14) припадник индијанског племена, 15) лаган, 16) знак за иридијум, 17) зачинити машћу, 21) скраћеница за туристички савез, 23) прибор за јело, 25) развитак, напредак, 27) планински венац у СССР, 28) грчко слово, 31) аутомобилска ознака за Панчево, 32) ниједна особа, 34) словеначки књижевник (Иван), 36) справа, на права, 38) предео у Србији, 40) шведски политичар (Свен Палме), 42) река у Италији, протиче кроз Фиренцу, 43) град у Италији, 45) папагај, 46) император, 49) Лудолфов број, 52) иницијали књижевника Мажуранића.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА
СИФНИОС (Душанка)

СВА ГНЕЗДА

Најнасељеније граде афричке птице ткачи: две то три стотине птичица граде заједничко гнездо у круни неког дрвета. У том гнезду може да се нађе и више хиљада младунаца.

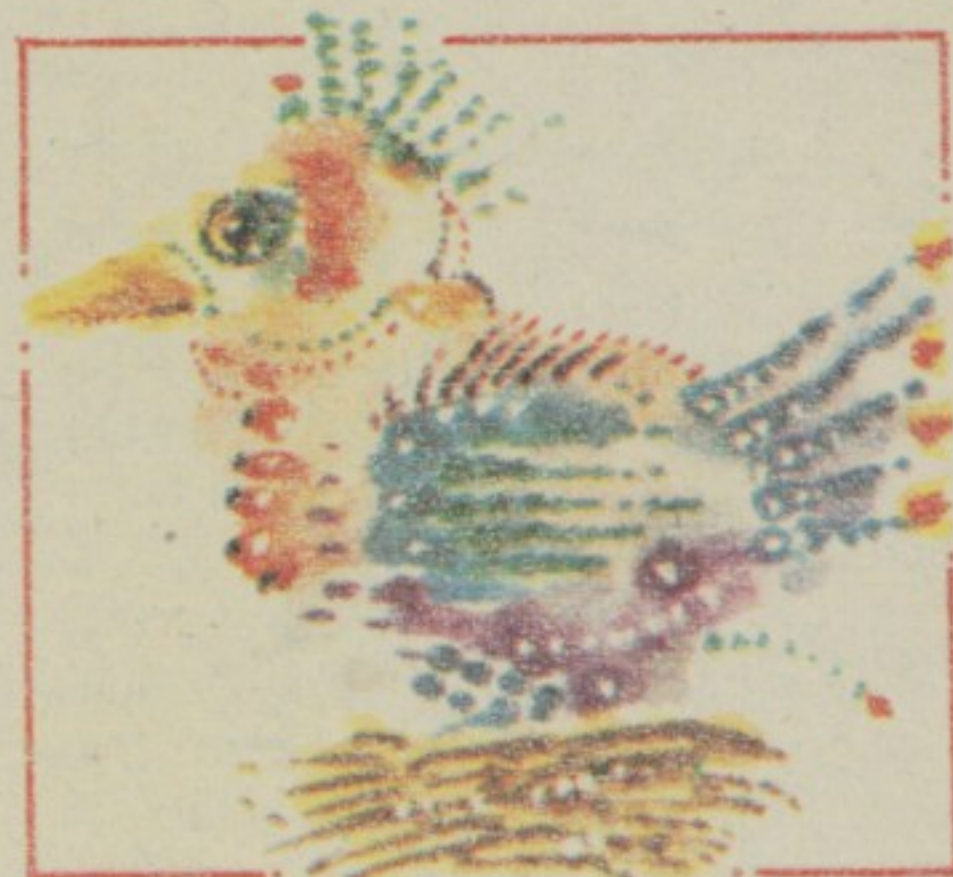
Најудобније вероватно има једна сродница роде и чапље која живи у екваторијалној Африци. То је прави дом-тврђава: лопта пречника два метра саграђена од дебелих грана и са отвором за улаз с бочне стране. Унутрашњост гнезда подељена је на „собе“ – можда због тога да деца не би сметала родитељима кад се одмарају.

Највеће гради амерички белоглави орао. У Флориди је, на пример, нађено једно пречника три метра а високо шест метара. Било је дом многим поколењима орлова.

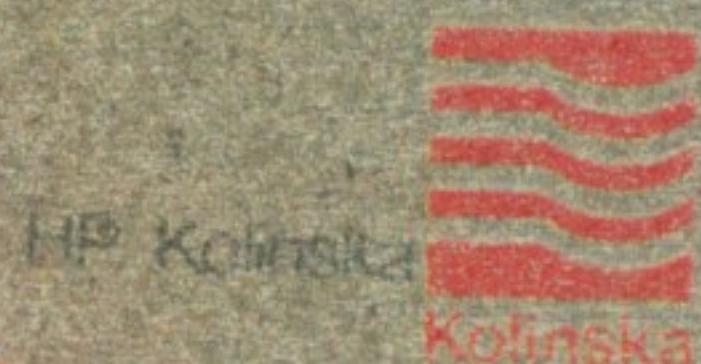
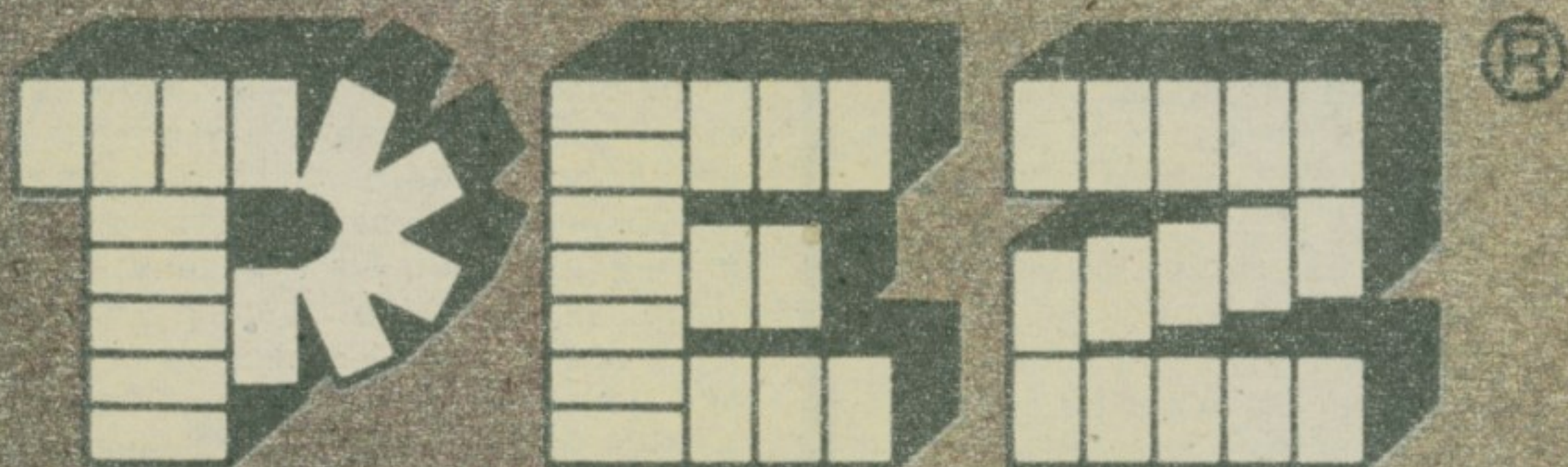
Најмање од свих гради ђубаста брегуница која живи у јужној Азији и на Сундским острвима. Од комадића коре и перја она плувачком слепи мали „цеп“ – за свега једно јаје – и ту колевчицу причвршћује за танану гранчицу. Она сама седи поред гнездашца и греје

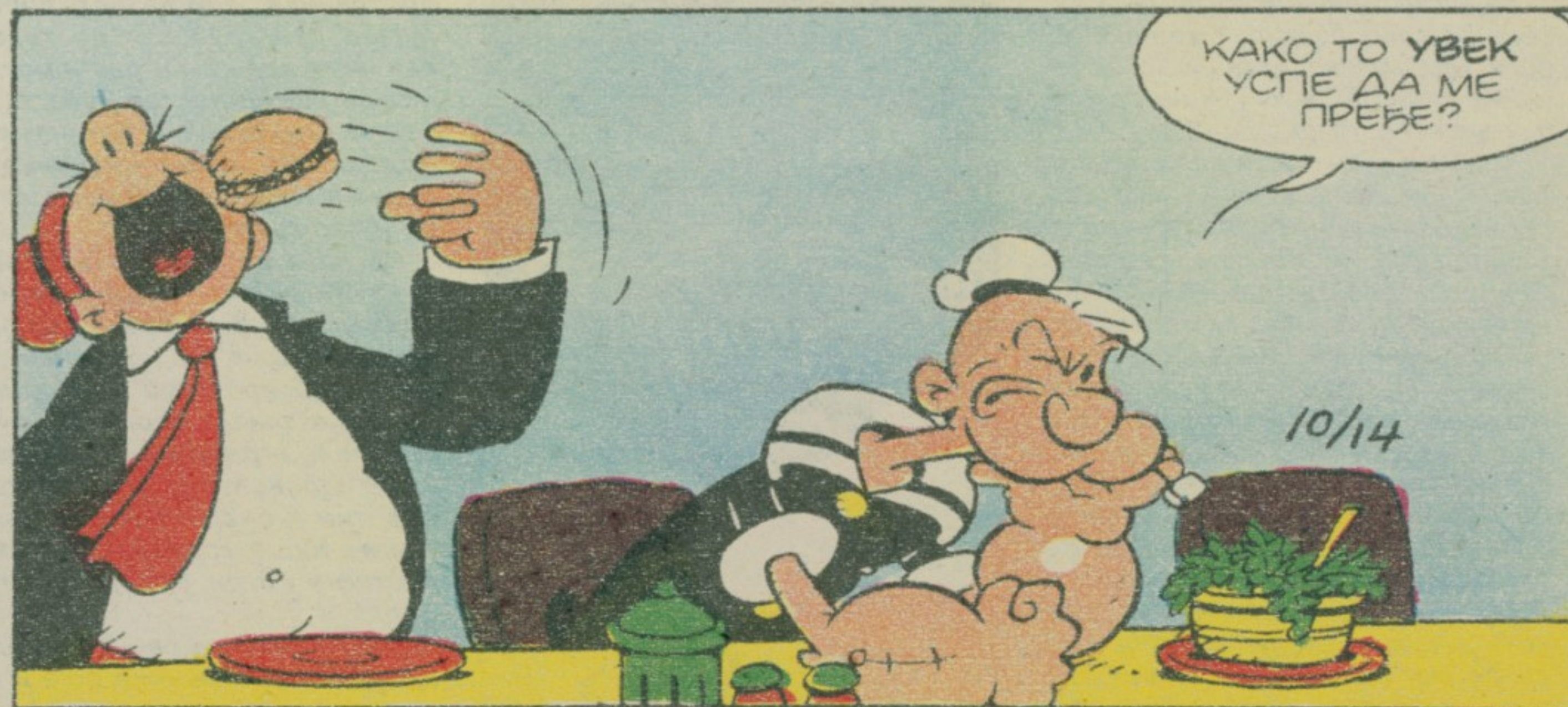
јаје својим телом. Птић веома брзо напушта своју сигурну колевку: чим мало ојача, прелази на гранчицу код својих родитеља.

Најкусније има саланга, сродница брегунице, која живи у јужној Азији и Индонезији. Гнездо је од плувачке – људи га користе у исхрани – и има укус јесетрине икре.

ДРАГИ PEZ ПРИЈАТЕЉУ
 Свега фигурице — PEZ КАМИОНЕ, пошражиће у вашој најближој про-
 давници.
 Играјте се PEZ КАМИОНИМА, сладиће се PEZ БОМБОНИМА!

МОЈ ДОЧЕК

Ових дана, после распуста, моји другови из одељења не престају са причом где је ко био и како се провео. Вратили се, видимо, сви из „белог света“, једино је тамо негде на Јахорини или Златару снег бео а грудве лете као луде. Такве приче слушала сам и пре ме-

сец дана, после Нове године, не само у школи него и од рођака, комшија... Набрајају се хотели са не знам колико звездица, помињу се цене од којих обичног смртника заболи глава, препричавају договорштине са лудих журки и из фамозних дискаћа. И тако данима.

А ја? Не знам да ли да скрушено ћутим или да се хвалим како сам тих неколико дана била код куће са родитељима и млађом сестром. Сви смо, право да вам кажем, једва чекали да се мало одморимо од свакодневне јурњаве, да као људи седнемо за сто, ручамо у миру, разговарамо, да будемо заједно. Прочитала сам књигу о којој ми је отац причао неколико месеци подсећајући ме сваких неколико дана да је обавезно прочитам. Лепа је књига „Хазарски речник“.

Кад сам првог дана после празника дошла у школу, схватила сам да би мој одговор на питање где сам чекала Нову годину мојим дру-

говима био смешан. Знам шта би рекли да само поменем књигу. А мени је било лепо.

ЛИДИЈА МАКСИМОВИЋ,
21000 Нови Сад

ЗАШТО МАЧКА ВИДИ У МРАКУ

Зашто су мачје зенице по дану у облику усправне линије, а увече округле?

ЖЕЉКА ВИДИЋ
69202 Мачковци

Као што је необична по многим другим својим особинама, мачка се и по очима разликује од других животиња. Захваљујући управо њиховим изузетним својствима мачка, врло добро види и у мраку. Истина, зенице и других очију, па и наших, на светлости се скупљају, а у тамни шире. Загледај се добро у нечије очи и приметићеш да величина зенице, црне рунице на оку, никад није исте величине. Зеница је, у ствари, округли отвор на оку и црна је јер је иза ње на светлост врло осетљива мракна унутрашњост ока. Муњевито се скупља и шири, независно од наше воље, и тако омогућава да добро видимо, спречавајући истовремено да јака светлост не оштети око.

Кад је на светлости, зеница мачјег ока је црна, танка црта која

у око пропушта врло мало светлости. Али, тек у тамни ово око је право мачје. Зеница се рашири готово преко целог ока и тако и у мраку скупља сваку врсту светлости. Зато мачка види и у тамни.

ПОШТУЈТЕ ПРОТИВНИКА

У мојој улици дечаци су подељени на два противничка табора – звездаше и партизановце. Непрестано се свађамо око тог ко је бољи: Звезда или Партизан. Ни туче нису ретке, али препирке се настављају и после тог. Молим те да нам помогнеш како да најзад утврдимо ко је бољи.

ПЕЋА ШПАДИЈЕР
Војводе Боже 27
81250 Цетиње

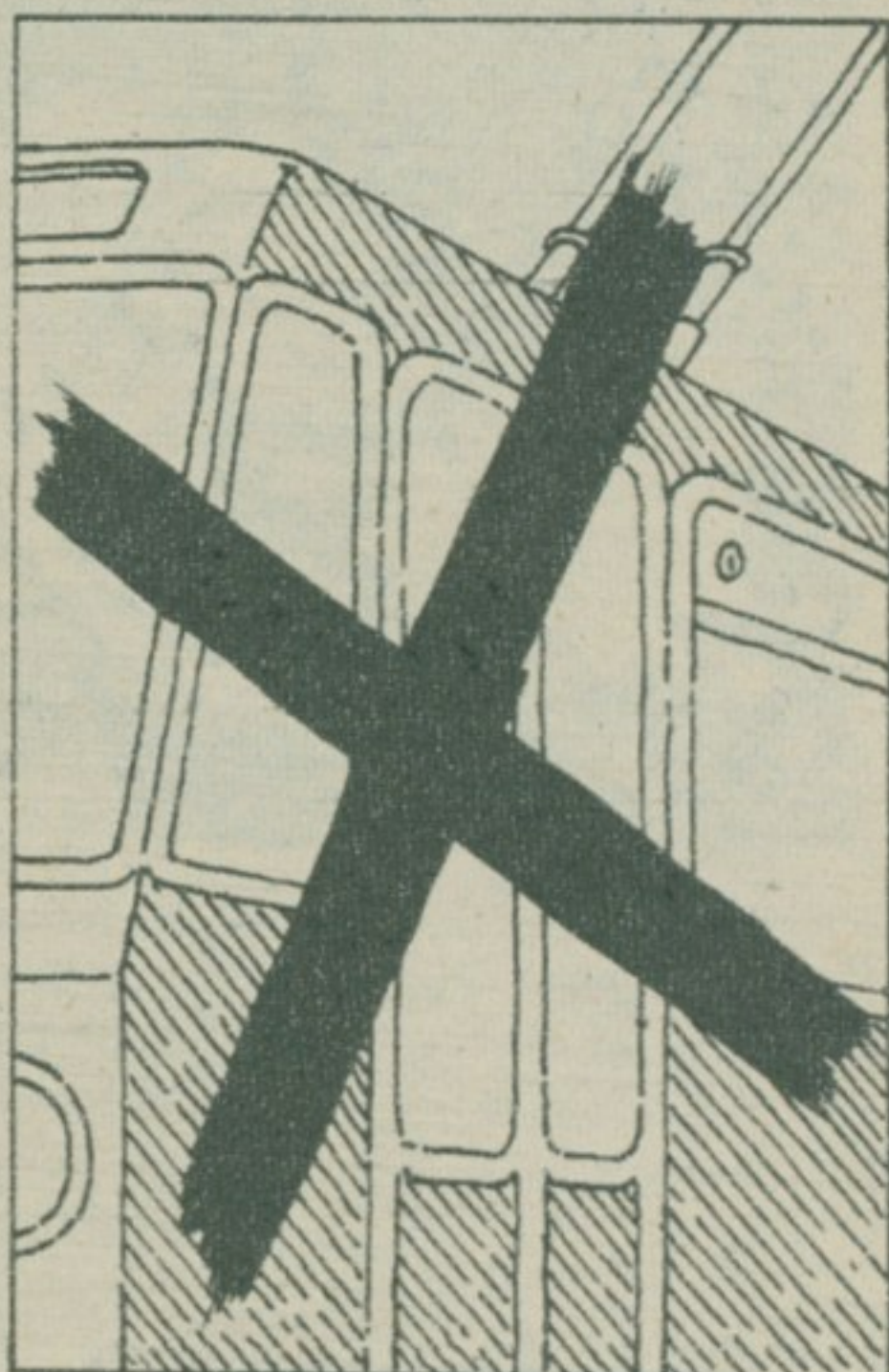
Твоје писмо смо показали директорима ФК „Црвена звезда“ и ФК „Партизан“, Драгану Ђајићу и Момчилу Вукотићу. Некадашњи асови и репрезентативци, који су били познати не само по свом мајсторству већ и по фер-игри, замислили су се над овим што пишеш. Као старији, први је одговорио Ђаја: „Моја порука је кратка, али јасна свим правим навијачима: навијајте спортски, без увре-

да, а поготово без туче, поштујући противника и онда кад побеђује. Мрзео сам грубости на терену и ван њега кад сам играо и мрзим их и сада као директор Звезде. Фудбал са увредама и батинама није фудбал. Ни такво навијање није права љубав према фудбалској игри и свом клубу.“

Са њим се сложио и Момчило Вукотић Моца: „Фудбал је игра у којој гледаоци уживају. Кад публика поздравља сјајне потезе играча, без обзира коме тиму припадају, фер и заиста спортски, фудбал је лепши, играчи мање нервозни и више посвећени игри. Бољи је онај тим и онај спортиста који постигне више голова, онај који то постигне у игри, без грубости и увреда.“

Дакле, волите свој клуб, али не вређајте противничке боје и навијаче.

МОЈОЈ СУ СЕСТРИ УКИНУЛИ ТРАМВАЈ

Знате шта, нешто размишљајам о читавој оној заврзлами која је трајала и трајала данима око Нове године. Малтретирао нас је радио „фантастичним пакетима“, телевизија је као папагај понављала да се ту и ту отима Деда мраз, да се тамо појављују неке вештице и друга бића која ће забавити децу.

Водио сам своју сестрицу на један од тих дочека (мени је сада шеснаест година). Мислио сам да је само мени досадно, али се ни она ништа боље није провела, верујте. Не знам колико се те представе за децу уопште обраћају малишанима. Да нису оне више намењене одраслима или, боље речено, никоме?

Нећу више да критикујем, све новине су већ доста писале о томе (на жалост, узалуд, годинама ствари иду тако како иду). Ја само хоћу нешто да питам.

У моје време Београд је имао посебан трамвај са глумцима који су дочекивали децу и забављали их. То је изгледало као улазак у неку велику авантуру. Тај трамвај се за нас претварао у неки гусарски брод, преријски воз, кочије са Дивљега запада. Свако је имао могућности да замишља шта хоће. Баш смо се „лудо“ проводили. То никада нећу заборавити. Зашто су мојој сестри укинули новогодишњи трамвај?

САША ПЕТРОВИЋ,
Радмиле Рајковић 8
11000 Београд

ПРОРОК ЗА СВА ВРЕМЕНА

Ко је био Мишел Нострадамус?

ЗОРАН ГАВРИЋ
44222 Шаш

За 430 година од када се појавила књига „Пророчанства“ француског астролога и лекара Мишела де Нострадамуса, око ње и њеног творца створена је легенда која у стварности има сасвим другу основу. Нострадамус је рођен 1503. године у Прованси. У Монпе-

Љеу је ишао у медицинску школу и ту докторирао. Као пожртвован лекар истакао се за време куге, која је у првој половини 16. века харала Јужном Француском, одневши одједном Нострадамусу жену и двоје деце. Међутим, након је био и лични лекар Шарла IX, више се прочуо као астролог него као добар медицински зналац. Вероватно ни сам није слутно да ће се његов астролошки алманах „Пророчанства“ којег је 1555. објавио у Лиону прештампавати све до наших дана. Те 642 строфе по четири стиха, подељене у седам делова, након литерарно безвредне и сложене од магловитих, пружале су управо због своје неодређености могућност за разна тумачења. Претпоставља се да их је Нострадамус писао да би на себе привукао пажњу празноверних феудалних моћника. Међутим, у време крвавих хугенотских ратова, када општа несигурност буди у масама стравична размишљања о будућности, „пророчанска“ књига Мишела де Нострадамуса доживљава огроман успех. Захваљујући

томе, њен писац постаје дворски астролог Катарине Медичи и објављује ново издање „Пророчанства“ проширено за три дела. Истина, јавила су се и нека трезвена мишљења, оценивши књигу као „монструозну злоупотребу људске лаковости“, али су убрзо ушуткане бројним присталицама астролошких предвиђања, нарочито кад је умро Хенрих II. Наиме, његова смрт доведена је у везу са једном строфом из првог дела књиге, којом се, наводно, предвиђа трагични краљев крај. И заиста, Хенрих II је 1559. године изишао на турнирски двобој младом племићу Монтгомерију који га је кроз кацигу смртно ранио у око. Празноверно занимање за Нострадамусова „пророчанства“ после овог је још више порасло, створивши за преко четири века од њихове појаве обимну литературу најразличитијих коментара и тумачења. Сам Нострадамус умро је 1566. године, као поштован и „поуздан“ астролог.

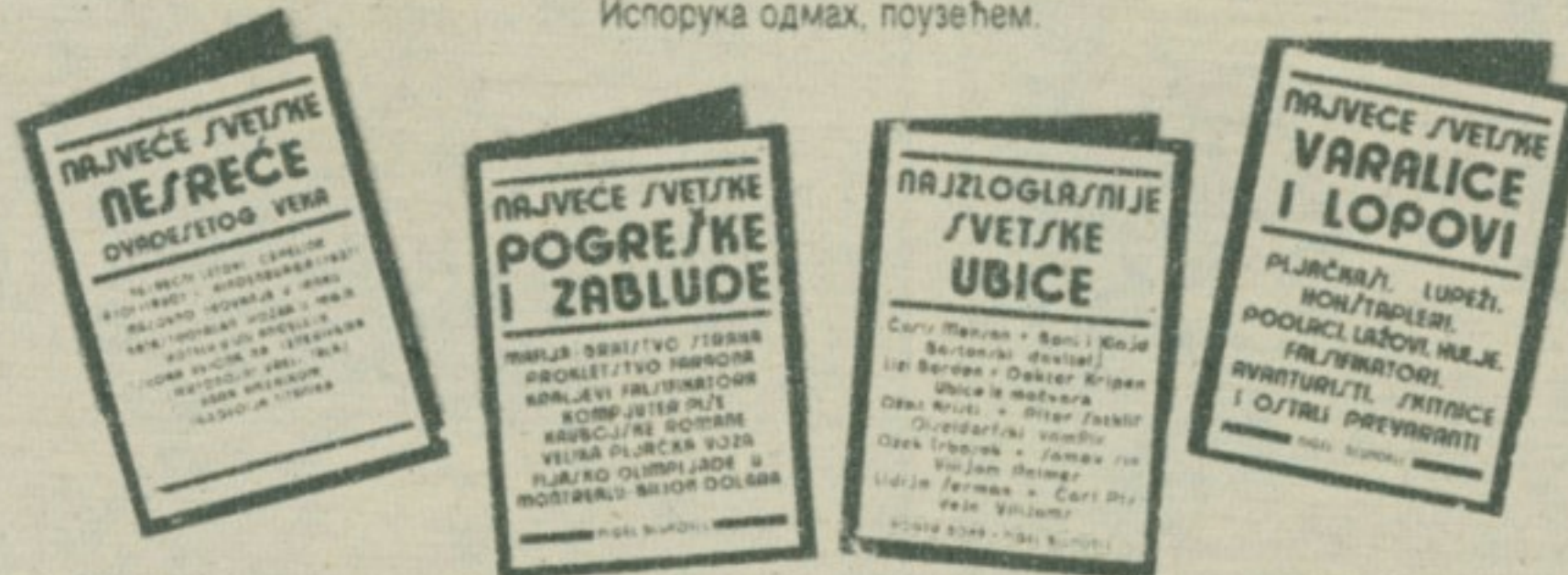

1. **НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА**
Књига о највећим светским катастрофама у којима су изгубили животе милиони људи – од природних, као што су земљотреси, ерупције вулкана, поплаве и оркани – па све до авионских несрећа, бродолома, пожара и свемирских катастрофа.
2. **НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ**
Познате су грешке које су изманили историју, козмос, заблуде које су коштали много новца, људских чести и људских живота. Грешке оних који су правили монументалне грешке је толико велика да јој нема краја. Књига доноси избор од 160 највероватнијих прича о великим светским погрешкама и заблудама.
3. **НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ**
Ужасавајуће приче о најзлогласнијим злочинима који су икада извршени. Најкрајољније убице из целог света нашле су своје место у овој књизи, а њихови језиви „подвизи“, од којих се људима леђи крв у жилама, остаће заувек забележени као опомена свим генерацијама.
4. **НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ**
Читава галерија најразличитијих ликова може се срести на страницама ове књиге – од симпатичних ситних превараната и скитница, па до криминалаца светског калибра. Овде ћете срести највеће светске лупеже, пљачкаше, варалице, хоштапелере, фалсификаторе, авантуриста.

Књиге су превод са оригиналних енглеских издања и можете их имати у својој библиотеци одмах након њиховог огромног успеха у Великој Британији, Америци и Аустралији. Књиге су луксузно опремљене, тврд повез, пластифициране корице у боји, 200 страница, латиница, формат 15 × 21 cm. Обиле аутентичних фотографија и илустрација.

Цена једне књиге 600.- динара.

Испорука одмах, поузећем.

- У припреми су и следеће књиге из библиотеке „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“:
5. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ЕКСЦЕНТРИЦИ И ОСОБЕЊАЦИ
 6. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ САБЛАСТИ И ДУХОВИ
 7. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ
 8. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ МИСТЕРИЈЕ ЛЕТЕЋИХ ТАЊИРА
 9. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НАКАЗЕ
 10. ЧУДНО АЛИ ИСТИНИТО – најневероватнији новински чланци из целог света

И ове књиге такође можете поручити сада, а добићете их и платити када изађу из штампе – која год ове и почетком следеће године.

НАРУЧБЕНИЦА – ЗАБАВНИК

Овим неопозиво наручјењем поузећем следеће књиге.

1. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ НЕСРЕЋЕ ДВАДЕСЕТОГ ВЕКА
2. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ПОГРЕШКЕ И ЗАБЛУДЕ
3. НАЈЗЛОГЛАСНИЈЕ СВЕТСКЕ УБИЦЕ
4. НАЈВЕЋЕ СВЕТСКЕ ВАРАЛИЦЕ И ЛОПОВИ

и књиге под редним бројем 5 6 7 8 9 10 (заокружити редни број)

(име и презиме)

(поштански број и место)

(улица и број)

Наручите на адресу: „ДРУГА СТРАНА СВЕТА“ 34000 КРАГУЈЕВАЦ, Поле Рибара 8
Књиге можете наручити и директно телефоном 67-940 (034)

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939 године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Руководилац ООУР Издања за младе
„Политикин забавник“
Раде Шошкић

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Вић

Заменик главног и одговорног уредника
Владимир Стефановић

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Владимир Антић, Добривоје Арсић, Ариф Бозаци, др Радослав Бокић, (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубица Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруџић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић. Чланови Савета из редакције: Влада Булатовић Вић, Владимир Стефановић, Вера Смиљанић, Диего Варагић, Мирјана Маринковић, Душан Глушац и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Божана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (ликовно-графички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петковић, Радоје Савић, Вера Смиљанић (уредник), Весна Софреновић, Недељка Ставић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“, Манастирска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 40,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 440,00 динара, полугодишња 880,00 динара, годишња 1.760,00 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 880,00 динара, полугодишња 1.760,00 динара, годишња 3.520,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$ 29.-
СР НЕМАЧКА	ДМ 78.-
ШВЕДСКА	Шкр. 225.-
ФРАНЦУСКА	Ффр. 231.-
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 61.-

Уплате из иностранства слати на дебитни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“

